ALİ YILDIRIM

BAŞLANGICINDAN GÜNÜMÜZE

ALEVİ BEKTAŞİ DEYİŞLERİ

II

Uyum

ALİ YILDIRIM

BAŞLANGIÇTAN GÜNÜMÜZE

ALEVİ BEKTAŞİ DEYİŞLERİ 2

Birinci Basım: Ayyıldız Yayınları
İkinci Basım: Haziran 1997

Kapak Tasarım:
Melihat Doğançay

Baskı: Kozan Ofset
Tel: (0312) 384 19 67

ISBN: 975-7059-05-6(Tk.no)
975-7059-07-2

UYUM YAYINCILIK PAZARLAMA TURİZM LTD. ŞTİ.
Sağlık 2 Sok. 63/1 Yenişehir/Ankara
Tel/Fax: (0312) 4321 20 68 - 431 74 76

ALİ YILDIRIM

BAŞLANGICINDAN GÜNÜMÜZE
ALEVİ BEKTAŞİ DEYİŞLERİ
II

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ YERİNE II

"Başlangıcından Günümüze/Alevi-Bektaşi Deyişleri" başlıklı çalışmamızın bu ikinci cildini sunarken deyişlerin birkaç özelliğinin altını çizmek istiyorum.

Alevi-Bektaşi deyişlerinin yalnızca Alevi-Bektaşi erkanından ozanların deyişleriyle oluştuğunu düşünmek eksik bir saptama olur, Daha doğrusu Alevi-Bektaşi erkanı bir sentezdir. Anadolu Aleviliğini meydana getiren "yolun/inancın/felsefenin" Alevilik olarak adlandırılması oldukça yenidir. Oysa Anadolu Aleviliği bin yıllık bir tarihin ürünüdür. Alevilik kavramı bütünsel olarak ve bugün anladığımız anlamda Aleviliği ifade etmek üzere ancak 18. yüzyıldan itibaren kullanılmaya başlanmıştır. Sanıldığı gibi baştan beri bir Alevilik kavramı sözü yoktur.

18. yüzyıl öncesinde Alevilik yerine kullanılan kavramlar oldukça çeşitlidir. Bu adlandırılmaların başında Kızılbaş sözü gelir. Bu söz uzun yıllar Türkmen'le, Göçebelerle, Sünnilik dışında olma ile aynı anlamda kullanılmıştır. Alevi inancında Kızılbaş sözünün Ali'nin Muhammed'in kırılan dişinden akan kanı başına sürmesinden ve de düşmanlarının Ali'nin adamlarını "Kızılbaş'ın askerleri" olarak çağırmasından geldiğine inanılır. Tarihsel olarak ise 14. yüzyılın ikinci yarısından sonra bu söze rastlarız. Kızıl giymek batınî, ortadoks islamın dışındaki eğilimlerde aslında bir gelenektir. Erdebil dergahı ileri gelenlerinden Şah Haydar'ın 12 dilimli kızıl tac giymesi Kızılbaşlığın somut ifadesi olmuştur. Osmanlı idaresi zulüm ve baskısına karşı ayaklanan yoksul Anadolu köylüsünü Kızılbaş olarak ilan etmiş ve binlercesini kılıçtan geçirmiştir. Osmanlı Şeyhülislamlarınca verilen fetvalara "kızılbaşların, katillerinin vacip, mallarının helal, nikahlarının batıl olduğu" söylenilmiştir. Yavuz Sultan Selim'in 40 bin Kızılbaş'ı deftere kaydettirdiği ve katlettirdiği tüm Osmanlı tarihçilerince kabul edilen bir gerçektir. Tüm hakaretlere, karaçalmalara rağmen Anadolu insanı Kızılbaş kimliğini onurluca taşımaktan çekinmemiştir. Ozanlar deyişlerinde Kızılbaşlıklarını açıklamışlardır. Alevilik sözünün kullanılmaya başlanılmasıyla Kızılbaş sözü geri plana düşmüş "unutulmaya yüz tutmuştur. Anadolu Alevileri, Alevi sözünü Kızılbaşlıkla eşanlamda kullanırlar.

Anadolu Alevilerinin Alevi sözünden önce Alevi yolunu ifade etmek üzere kullandıkları sözler arasında **Abdallar, Haydariler,**

Babalılar, Işıklar Kalenderiler, Torlaklar, Rafiziler, Bedreddinciler de yer alır. Bu sözlerin tamamının aynı anlama gelmesi düşünülemez. Fakat Sünni islamın dışında kalan batini eğilimler farklılıklarıyla birlikte bu kavramlarda ifadesini bulurlar. Birinci elden Osmanlı tarih kitapları bu kavramları mülhid/dönmüş anlamında yoksul Anadolu insanı için bazen yanyana, bazen birini diğerinin yerine koyarak kullanırlar.

16. yüzyılın sonuna kadar tüm bu adlandırmalar ve bunların inanç çizgileri varlığını sürdürürken, bu tarihten itibaren adlandırma olarak yalnızca Kızılbaşlık kalmıştır. Ortaya şöyle bir manzara çıkmıştır, şehirde yaşayan Alevilik çizgisi Bektaşi, kırda yaşayan çizgi ise Kızılbaşlık olarak iki büyük kol oluşturmuştur.

18. yüzyıldan sonra ise gerek Kızılbaşlığı gerekse Bektaşiliği içerecek şekilde hayata geçen Alevi söz varolmuştur. Kızılbaşlık ve Bektaşilikten ibaret iki ana akım tek bir inanç, felsefi çizgi olarak birleşmiştir. Alevilik içinde gerçekleşen tüm bu gelişmeleri ozanların deyişleinde somut olarak izleyebiliriz.

Anadolu'da Alevilik yerine kullanılan adlandırmalar salt bir adlandırma/kavram olmanın ötesinde, Anadolu Aleviliğinin kaynaklarını, kökenlerini bulup ortaya çıkarmak, Aleviliğin beslendiği damarları görmek açısından son derece önem taşır.

Tarihsel gelişim çizgisini deyişlerin dilinde de görebiliriz. Kızılbaş Anadolu köylüsünün söylediği deyişlerin dili duru, saf ve temizdir. Anlaşılması kolay, somut ve yalın bir seslenişi vardır. Tasavvufun karmaşık konuları bile son derece sade bir biçimde ve değerinden hiçbir şey kaybetmeksizin dile getirilir. Fakat Bektaşi kökenli ozanlar içi aynı şeyi söylememiz mümkün değildir.

Bektaşi ozanlarında "yüksek sınıflara has" ağdalı bir dil görülür. Arapça-Farsça sözcük ve tamlamalarla bezeli bu deyişleri sıradan halkın anlaması, kavraması kolay olmaz. Yine kır kökenli ozanlarda deyişler hayatın bütünselliği içerisinde inancı/erkanı dile getirirken, şehirli ozanlarda maddi dünyadan soyutlanmış bir inanç aktarımı sözkonusudur. Dil ve içerikteki bu ayrımlar dikkat çekicidir.

Deyişlerin Alevi erkanının/yolunun anlaşılmasında, kavranılmasında son derece önemli bir kaynak olduğunu yeniden ve bir kez daha vurgulamak isterim. Alevilik tanrıyı nereye koyar, insanı nereye koyar, cennete/cehenneme/namaza/oruca nasıl bakar, ibadetten ne anlar, en üstün değer olarak neyi görür vb. soruların yanıtlarına ilişkin ipuçlarını deyişlerde bulabiliriz.

Önerim deyişlerin Aleviliğin kaynakları olarak görülmesi, değerlendirilmesi, okunmasıdır.

Bugün için resmi olmayan, gerçek bir Alevilik tarihinin, Anadolu Halk Tarihinin yazılmasına duyulan ihtiyaç ortadadır. Bu konuda da deyişlerin önemli bir kaynak olduğuna inanıyorum. Kitabın bu ikinci cildi 1600'lerde yaşayan ozan Kul Mustafa ile başlayıp yaşayan ozanlardan Mahzuni ile sona eriyor. Bu ciltte 68 Alevi-Bektaşi ozanının deyişleri yer alıyor..

Alevi-Bektaşi deyişleri çalışmamızı özellikle günümüz ozanlarının deyişlerini de katarak sürdürmeyi düşündüğümü açıklamak isterim..

Yeni çalışmalarda buluşmak umuduyla.

Dikmen, Nisan 1997
ALİ YILDIRIM

KUL MUSTAFA

XVII. yüzyıl ozanlarındandır. Kayıkçı Kul Mustafa'dan farklı bir ozan olup Teslim Abdal'ın mürididir.

Teslim Abdal'dan yardım dileyen deyişine göre zındana atılmış, zülümlere uğramış, duru gömlek (idam giysisi) giydirilmiştir. Bir Alevi ozanı olarak Osmanlı'ya karşı bir takım eylemlilikler içerisinde bulunmuş olması olasıdır.

İRİŞ TESLİM ABDAL GEL İMDÂD EYLE

Dördümüzü bir araya sürdüler
İriş Teslim Abdal gel imdâd eyle
Sordular da bol bol zahmet verdiler
İriş Teslim Abdal gel imdâd eyle

Pekin olu gerçek erin kuvveti
Her yerde okunur ismi âyeti
Mümin kullarının yüzü hürmeti
İriş Teslim Abdal gel imdâd eyle

Bize duru gömleklerin giydirme
Sırrımızı yâd illere dedirme
Aman mürüvvet katarından ayırma
İriş Teslim Abdal gel imdâd eyle

Gerçekler yanında olmaz müdara
Umarım ki müdarayı gidere
Pirim divanında yüzümüz kara
İriş Teslim Abdal gel imdâd eyle

Kul Mustafa siklet geldi üstüme
Mail oldum elâ gözlü dostuma
Kelp rakip nettin düştün kastıma
İriş Teslim Abdal gel imdâd eyle

ABDALA KARIŞMIŞ POSTTADIR GÖNÜL

Nesini sorarsın garip hâlimin
Çoktanbeeri hastadır gönül
Alışmış gurbete geçmiş malından
Abdala karışmış posttadır gönül

Kişiye aceptir müşkülün kanmak
Pervanenin işi odlara yanmak
Çetin olur imiş dosttan ayrılmak
Karalar giyinmiş yastadır gönül

Garip bülbül ötmez oldu bağlarda
Destur verin gül sunalım beğlere
Aştı gitti yenemedim dağlara
Avcıya karışmış ustadır gönül

Kul Mustafa'm söyletmeyin deliyi
Pirim Hünkâr Hacı Bektaş Veli'yi
Dost elinden içirdiler doluyu
Şimdi sarhoş oldu hastadır gönül

BU AŞKA PEK BAĞLANANIN

Bu aşka pek bağlananın
Cümlesine bilim vardır
Açılmış hüsnünde güller
Bir yavru bülbülüm vardır

Niyâz eder yâr ararım
Gâhi sineme sararım
Hublara kalmaz karârım
Bir acayib hâlim vardır

Ya'vru bize etme cefâ
Şivelerin rûha gıda
Bu serim yoluna fedâ
Ne rızkım ne mâlim vardır

Kemân etmiş kaşın çatar
Cefâları bize yeter
Kirpiği okunu atar
Karşıda bir zâlim vardır

Mustafa iste yârından
Salevat ver murâdından
Cansız dıvarı yürüden
Hacı Bektaş Veli'm vardır

KUŞLAR İÇİNDE BİR AK KUŞ

Kuşlar içinde bir ak kuş
Eşim yok deyi çağırır
Bu çarhı gerdun elinden
Sinem çâk deyi çağırır

Kumru eydür canım hasta
Gönül dostta imiş dostta
Ömrüm geçti bir kafeste
Kurtar Hak deyi çağırır

Kartal eydür dünya fani
Alır birgün tenden canı
Kendi kanadımdan beni
Vuran ok deyi çağırır

Bülbül eydür ben söylerim
Hatiften mana anlarım
Öten kuşları dinlerim
Enelhak deyi çağırır

Leylam eydür Mecnun sayrı
Düştüm aşınamadan ayrı
Baykuş yapılardan gayri
Viran çok deyi çağırır

Deli gönül kaldı gamde
Zira bazıları nemde
Kul Mustafa iyi günde
Yâran çok deyi çağırır

HALDEN BİLEN YOK Kİ

Halden bilen yok ki halim arz edem
Yâ Ali bu sînem yaralandı gel
Yaman halde kaldı fakir fukara
Adûlar elinden zârelendi gel

Demir muhkem kale derdim bu canı
Südret-ül münteha burcu bedeni
Aşk ateşi yaktı eritti beni
Dokandı şavk yele kürelendi gel

Hızır Paşa astı ise sazımdır
Eller beni taşladıysa kazamdır
Dostuma gül atmak neden elzemdir
Değdi bu sineme yaralandı gel

Garip başım gülmemiştir anadan
Çeşmim yaşı tesir aldı Tuna'dan
Yüklendi barhanam dâr-ı fenâdan
Çekildi kervanım aralandı gel

Kul Mustafa'm merdan gerek varmağa
Tamam edip dört duvarın örmeğe
Din aşkına adüları kırmağa
Zülfikar'ın işe sıralandı gel

DERUN ABDAL

Abdulbaki Gölpınarlı'ya göre XVII. yüzyıl, Sadettin Nüzhet'e göre ise XVIII. yüzyılda yaşayan Bektaşi ozanıdır. Aşağıdaki deyişi yaygın olarak bilinir.

GEL GÖNÜL MÜLKÜNE GİR NAZAR EYLE

Gel gönül mülküne gir nazar eyle
Muhabbet arzeder hâllerimiz var
Ayin-i cem 'de bugün aşk-ı yâr ile
Hak'ka doğru gider yollarımız var

Rehberim Muhammed, mürşidim Ali
Hacım Sultan On iki İmam gülü
Gönüller aynası Şah Kızıl Deli
Okuruz ismini dillerimiz var

Müminin Kâbesi gönül evidir
Kudret hazinesi Hakk'ın yeridir
Pirim cansız duvarları yürütür
Balım Sultan gibi ballarımız var

Âşık olan aşkın yolundan anlar
Gerçekler çerağı sabahtan yanar
Bu pir meydanıdır aç olan doyar
Susuzlar kandırır göllerimiz var

Kırklar meclisinde Selman içinde
Fatma Ana hurî gılman içinde
Ayin-i cem'de bugün devran içinde
Derun Abdal gibi kullarımız var

NOKSANİ

XVIII. yüzyılın ikinci yarısı ile XIX. yüzyılın başında yaşamıştır. Asıl adı İsmail olup, Erzurum'da doğmuştur.

Noksani, Elazığ'ın Sün köyü, Ağuçan Ocağından Sadık Dede'ye bağlıdır.

Noksani'ye bu adı Sadık Dede vermiştir.

Noksani'nin deyişleri "Noksani Baba" adı altında yayınlanmıştır.

ŞÜKÜR MİNNET SANA

Şükür minnet sana olsun bugün cananımı gördüm
Güneş olmuşdu âlemde mahitabanımı gördüm

Seraser tenler içre can olup gezer cihan içre
Kimin hayvan kimin insan eden sultanımı gördüm

Cemalinden sekiz cennet celalından yedi tamu
Temamet aleme hükm eyliyen rahmanımı gördüm

Celal içre cemalın aşıka seyir ettirir daim
Küfür bahrına gark oldum şükür imanımı gördüm

Açılıp can gözüm her bir taraftan hakkı seyrettim
Arifler gönlü tahtında konan mihmanımı gördüm

Dolusundan içen uşak hayat bulur ölüm görmez
Güneş gibi gelir gider şahı hübanımı gördüm

Celalı ile eğer bakarsa münkir kafîre bir dem
Cehaletle dembedem yandıran niranımı gördüm

Düşüp fıska uyar nefse özü gaflettedir daim
Küfür bahrına olmuş şükür imanımı gördüm

Cihan birbirine düştü celaliyle cemalından
Alan canlar döken kanlar lali mercanını gördüm

Celaliyle bakarsa Hak noksani canıma minnet
Cemaline işarettir diyen gufranımı gördüm

BİLİRİM CİSM İÇRE CANSIN

Lâ-mekânsın bî-mekânsın
Bilirim cism içre cansın
Gâh olursun sekiz cennet
Gâhi niran olan dostum

Lâ'l ü mercan kânı sensin
Gönülümün burhanı sensin
Katremin ummanı senin
Sırr-ı Süphan olan dostum

Gönül meyhanesi sende
Şarab-ı lâ'li kande
Kapında kuluğun mende
Şah-ı sultan olan dostum

Aslın üher gönlün gani
Sensin bu cismimin canı
Aşkların yol erkanı
İlm-i cavidan olan dostum

Cemalın nur lebin kevser
Hakikat rahına rehber
Yüz dört kitapta ser defter
Sırr-ı Fürkan olan dostum

Hakikat ilminin babı
Zulmet içre afıtabı
Ma'mur eyleyen harabı
Gâhi viran olan dostum

Bilirim mekânın kande
Nişanın var binbir çanda
Noksani'm der meylim sende
Şah-ı huban olan dostum

HAYALİN GÖNLÜMDE OLALI MİHMAN

Hayalin gönlümde olalı mihman
Gâh uslu gezeriz gâh divaneyiz
Soyunup aşkından olmuşuz üryan
Gâh mecnun gah efsaneyiz

Cemalin göreli olduk serseri
Can verip bu yolda bulduk Haydar'ı
Lutf etti nûş ettik âb-kevseri
Gâh ayık gezeriz gâh mestaneyiz

Muhammed Ali'nin aşkına düştük
Kudret kandilinden nûra yetiştik
İmam Hasan ile ağuyu içtik
Gâh tavâf-ı Kâbe gâh puthaneyiz

İmam Hüseyin'in kemter kuluyuz
Zeynel bahçesinin can bülbülüyüz
Ma'rifet bağında aşkın gülüyüz
Ayna-i Hüdâ'yı gâh seyraneyiz

Her dem Muhammed Bakır zikr eyleriz
Ca'feriyiz Hakk'a şükür eyleriz
Gâh yedi tamuyu fikir eyleriz
Aşkın ateşinde gâh pervaneyiz

Kâzım ile yedi deryaya gittik
Rızâ kapısından behişte yettik
Ummana kavuştuk katramız kattık
Nâci deryasında gâh dürdaneyiz

Taki ile cümle canı gezeriz
Naki ismin daim okuyup yazarız
Hâkipây-ı Askeri'yiz tozarız
Secde-i Âlem'de Sâdıkâneyiz

Âşıkız bekleriz bâb-ı velayet
Vechinde okuruz hem yedi âyet
İki kaş dört kiprik zülfün tamam et
Kıblegâh eyledik âşıkâneyiz

Noksani Mehdi-i Şâh'a bendeyiz
Kanda varsak Kırklar ile cemdeyiz
Hakk'ı özümüzde bulduk demdeyiz
Pîrîn eşiğinde can kurbanıyız

BU GARİP GÖNLÜMÜ EĞLER GEZERKEN

Bu garip gönlümü eğler gezerken
Muhabbetle aşkın toruna düştüm
İlme hizmet edip okur yazarken
Gerçek evliyanın birine düştüm

Ölmeden öldürüp beni kıldı hak
Hırsı nefsi tama hep kıldı helak
Marifet suyundan yuyup etti pak
Şah-ı velayetin nuruna düştüm

Kokusu gelüpdür aşkın ilinden
Aslı erenlerin alnı terinden
Çardeh-i masum pakların zarından
Mansur der enel hak darına düştüm

Hatice-i Kibriya Ahmed'in yarı
Fatma ana Ali'nin kavl-i ikrarı
Hasan Hüseyin'in abd-ı kemteri
Bendine bend olup carına düşytüm

Zeynel Abâ Şâhım Muhammed Bakır
İmâm Ca'fer yüz dört kitabı okur
Kâzım'ın vasfına olmuşum Zâkir
Rızâ ile nâcî şârına düştüm

Taki Naki 'ye Hak dedik beli
Hasanülaskeri'den içtik bir dolu
Muhammed Mehdi'nin Noksani kulu
Âşık olup aşkın nârına düştüm

GEL YETİŞ

El-aman mürvettir kapına geldim
Muhammed Mustafa Ali gel yetiş
İsyan deryasına gark oldum kaldım
Hünkâr Hacı Bektaş Veli gel yetiş

Tama aldatmaktadır geziyor her bar
Hırsa nefse fırsat verme yâ Cebbar
Sana sığınmışım Vâhidülkahhar
Câr günüdür İmam Zeynel gel yetiş

Yezidler elinde müşkil hâlimiz
Münkir münafık fers etti yolumuz
Yâ Muhammed Bakır sen al elimiz
İmam Ca'fer kaldır kali gel yetiş

Dağlarca günahım vurma gül yüze
Cehennem nârını gösterme bize
Mûsa-i Kâzım ile pirim İmam Rızâ
Taki Naki İmâm Ali gel yetiş

Tövbekârım muhabbetim var bu yolda
Mürvete gelmişim kusurum var elde
Göster cemalini eyleme darda
Hasanülaskeri şahım gel yetiş

Noksani arzu eder didar-ı cennet
Masum-i pâklerden erişe himmet
El-aman mürüvvet Mehdi Muhammed
Sarı Saltık, Kızıl Deli gel yetiş

ANLAMAZ

Bezirganım deyip kervanına gelir
Kalkıp gideceği yoldan anlamaz
İple serrafım der çuhacı olur
Satarım cevheri maldan anlamaz

Şirin şerbetinden kanayım deyü
Pervaneyim od'a yanayım deyü
Bülbülüm gülşana konayım deyü
Bülbülüm der ama gülden anlamaz

Hak için bu yola emek çekmemiş
Gönlünden kinle kibri atmamış
Gözünden hasret yaşın dökmemiş
Yanmamış yüreği selden anlamaz

Hak için bu yola bir emek çekmez
Gönlünden kin ile kibri atmaz
El etek yandırıp ikrara yetmez
İkrar bilir ama yoldan anlamaz

Muhammet Ali'nin farzını kılmaz
Hasan Hüseyin'den dersini almaz
Çaldığı sazının düzenin bilmez
Zakirin der ama telden anlamaz

İmam Zeynel Bakır Cafere ermez
Kâzım Musa Rıza darına durmaz
Taki'ye Naki'ye meylini vermez
Arifim der ama halden anlamz

Noksan'i Şah Askeri'den seçile
Mehdi gele hülle donu biçile
Özün öldürmez'ki gözü açıla
Gözü açık ama kuldan anlamaz

KORKTUĞUN YERLERDEN AŞIRIR SENİ

Bir kâmile candan hizmet eylesen
Nâr-ı aşka salup bişürür seni
Teslim olup her sırrını söylesen
Korktuğun yerlerden aşırır seni

Yalancı kallâşa hizmet eyleme
Mutlak münâfıkdır ülfet eyleme
Harf ile üstüne gelse söyleme
İblisden eşeddür şaşırır seni

Zâhir ilmi çokdur mahlûka satar
Ellerin bağrında şakıyıp öter
Yakınına varma yakanı tutar
Hakk'ın dergâhından düşürür seni

Dilde kavl ü ikrar muhabbet çokdur
Zerrece Hak nişânı kilbinde yokdur
Bâtının görmezsen deme ki hakdır
Dar kapda kaynama taşırır seni

Noksan'i sakınıp uyma her cana
Bir can içre bin can yeter irfâna
Kusuru sende bul düşme yabana
Nefse uyma yoldan düşürür seni

EZEL MESTAYİM HUP CEMALİNE

Ezel mestayim hup cemaline
Nikap perdesini kaldır sultanım
Anınçün meyletme dünya maline
Bize hakkın lütfun buldur sultanım

Evvel bir katreyken ummana daldım
Anasır bahrında eğlenip kaldım
Şükür bu gönülde mihmanı buldum
Elif Allah doğru yoldur sultanım

Abı hayat gelir canan elinden
İlm-i hikmet kesf olunur dilinden
Bülbül vazgeçer mi gonca gülünden
Destinle bir bade doldur sultanım

Felek aldı sevdiceğim elimden
Tufan oldu çeşmimdeki selimden
Süleymanım kimse bilmez dilimden
Avazım ol yare bildir sultanım

Aşıka sor maşukunun yarasın
Hisab eder yerin göğün arasın
Pirim ihsan eyle derdim çaresin
Noksani huplara kuldur sultanım

AZBİ

(Ölümü 1736) Kütahyalı olup asıl adı Mustafa'dır. İstanbul'a gelmiş, Dergâh-ı Âli çavuşluğunda bulunmuş, Bektaşi yoluna girerek Elvançelebi'den el almıştır. Merdivenköy'deki Şah Kulu Sultan Bektaşi tekkesi babası iken ölmüş ve tekkeye gömülmüştür.

Deyişlerini gerek aruzla, gerekse hece ile söylemiştir.

GÖRDÜĞÜN ÖRT GÖRMEDİĞİN SÖYLEME

Sana yerden gökten büyük nasihat
Gördüğün ört görmediğin söyleme
Erenlerden pirden budur emanet
Gördüğün ört görmediğin söyleme

Ben dahi âşık-ı râh olam dersem
Evc-i semâvâta mâh olam dersem
Selâmet şehrine şah olam dersem
Gördüğün ört görmediğin söyleme

Kendi bilgisine gidene lânet
Kizbe tevil olmaz haktır bu sohbet
Kimseye dil olma ey ehl-i hüccet
Gördüğün ört görmediğin söyleme

Bu yola yol ile giden velidir
Bu yola sıdk ile giren bellidir
Allah hak Muhammet şahım Ali'dir
Gördüğün ört görmediğin söyleme

Azbi küstahlıklar sende ayandır
Sen ben deme daim hali şeytandır
Ahde sabit-kadem ehl-i imamdır
Gördüğün ört görmediğin söyleme

ANLAR BİZİ

Gülşen içre bülbül-ü gülzar olan anlar bizi
Sohbet ü fikr ü hayali yâr olan anlar bizi

Can ü baştan geçmiyen basmaz kadem aşk bezmine
Kim bugün Mansur gibi berdar olan anlar bizi

Kendi zatın bilmedi yüz bin hicabı var iken
Haşelillâl cahil-i biâr olan anlar bizi

Kaf-ı aşka bir bölük ankalarız kim zahida
Âlem içre sanma 'mur ü mar olan anlar bizi

Biz harabat âleminde mest-i aşkız kim bugün
Azabiya rüsva-yı aşk-i yâr olan anlar bizi

GARAZ

Ruhlerindir dostum hurşid enverden garaz
Leblerindir cennet içre ab-ı kevserden garaz

Ehl-i aşka secdegâh oldu cemalin kâbesi
Kaşlarındır mescid-i hüsnünde minberden garaz

Kâf ü Nun'un baisi sensin Taâla şanühü
Adem ü Havva değildi bahr ile berden garaz

Dört kitabı şerh eder vechin hakikat ehline
Vechini görmektir elhak ayet-i nurdan garaz

Rahmetin lil'alemin kim olduğun bilmek içün
Azabiya bilmektir anı ruz-u mahşerden garaz

ERENLER BENDESİ AZBÎ FAKÎRİM

Muhibb hanedânın yâveriyim
Adû-yi bed likanın hanceriyim

Hasen dînim imânım Şah Hüseyn'dir
Gulâm-ı dürr-i pâk-i Hayderî'yim

Tenim peşkeş canım kurban sözüm Hak
Ki Zeynel'âbidî'in kemteriyim

Dün ü gün kıblegâhımdır cemâli
Nâzafbâz-ı Muhammed Bâkırî'yim

Ne varsa yerde gökte benden iste
Hakikât kân-ı aşka gevheriyim

Delîlim Musa-i Kâzım olaldan
Kamu âşıkların men serveriyim

Ali Mûsâ Rızâ'dır pâdişahım
Kamer burcunda uşşak ahteriyim

Müberrâdır özüm gerd-i cefâdan
Takî'nin fazl u lûtfu mazhariyim

Nakî'dir huccet ü burhan elimde
Bihamdillâh bu dem gamdan berîyim

Alâyikden elim çektim yüzüm ak
Ezelden bendegâh-ı Askerîyim

Emînim Lâ fetâ illâ benildir
Bu dem Mehdî Muhammed enveriyim

Bu dem Elvân efendi mürşidimdir
Balım Sultan nazariyla diriyim

Emir Sultan dedim nûr-i ezeldir
Muhammed Mustafa'nın gevheriyim

Yolum hakdır sözüm hakdır özüm hak
Hak'a tâlib olanın rehberiyim

Süleyman mühriyim dîvân-ı Hak'da
Ki kavlen ehl-i huccetten berîyim

Benim âşıklarımdır şems ile mâh
Hak'ın mahbûb-u zîbâ dilberiyim

Sözüm hak durağım cây-i hayret
Fakirim derdmendim serseriyim

Budur gerçek sözüm vird-i zebânım
Ali'nin Kanber'inin kanberiyim

Bu kırklar bezmine teslim rızâyım
Erenler bendesi Azbî fakîrim

Yüzüm yerde özüm elde tenim çâk
Erenler çâkerinin çâkeriyim

HACI BEKTÂŞ VELÎ

Kisvetimdir başıma cennette Hakk'ın sünbüli
Benden olduk cân ü dilden emrine dedik belî
Lâğdır vasf-ı şerîfin etmese can bülbüli
Andelib âşıkların varı Hudâ'nın has güli
Fahr-i âlem nû-i çeşm-i Enbiyâ nesl-i Ali
Şâh-ı ekrem kutb-i azam Hacı Bektâş-ı Velî

Nola bî pervâ gezersem her cezâdan âsiyem
Bir senin gibi penâhım var iken ben gam yemem
Mazhar-ı zât-ı kadimsin Lâ fetâ illâ direm
Sensin ol kân-ı hidâyet mâlik-i sırr-ı kerem
Fahr-i âlem nû-i çeşm-i enbiyâ nesl-i Ali
Şah-ı ekrem kutb-i azam Hacı Bektaş'ı Veli

Hoş menim haddim değil vasfın idüb söz söylemek
Rûz ü şeb küstahlığımdır fehm-i kadrin eylemek
Mebde-i lûtf-i Hudâ'sın bâis-i her dü felek
Hâdi-i râh-ı ilâhi mürşid-i ins ü melek
Fahr-i âlem nûr-i çesm-i enbiyâ nesl-i Ali
Şâh-ı ekrem kutb-i azam Hacı Bektâş-ı Veli

Şah Hasen ile Hüseyn-i Kerbalâ'nın aslısın
Âşıka sertâc olan Zeyn-ül-ibâd'ın aslısın
Hem Muhammed Bâkır u Ca'fer imâmın aslısın
Mûsa-i Kâzım Ali Mûs-er-Rızâ'nın aslısın
Fahr-i âlem nûr-çeşm-i enbiyâ nesl-i Ali
Şâh-ı ekrem kutb-i azam Hacı Bektâş-ı Veli

Şah Takî vü bâ Nakî Hak'dan penahındır senin
Askerî erkân-ı fahrı her kelâmındır senin
Mehdi-i Âl-i Muhammed kim imâmındır senin
Padişahım Azbi bir kemter gulâmındır senin
Fahr-i âlem nûr- çeşm-i enbiyâ nesl-i Ali
Şâh-ı ekrem kutb-i azam Hacı Bektâş-ı Veli

CEMALİNDİR CEMALİN

Beni derde düşüren
Cemalindir cemalin
Bildiğimden şaşıran
Cemalindir cemalin

Zar ü giryan eyleyen
Halka destan eyleyen
Beni uran eyleyen
Cemalindir cemalin

Aşkın ile hastayım
Ahvali şikesteyim
Her nefeste isteğim
Cemalindir cemalin

Yerde gökte gördüğüm
Vuslatta eyittiğim
Zahir bâtın sevdiğim
Cemalindir cemalin

Hali diğergûn eden
Cismimi pür hun eden
Azbi'ye mecnun eden
Cemalindir cemalin

ŞİRİ

XVIII. yüzyıl Bektaşilerindendir

Deyişlerinde Hacı Bektaş, Şiri seslenişlerini de kullanır. Bektaşi inancında Şiri'nin Hacı Bektaş'ın mahlası olduğu düşüncesi varsa da deyişlerin dili bunu doğrulamamaktadır.

Çelebilik postuna oturan Bektaşlar'dan birinin özellikle de Feyzullahoğlu Hacı Bektaş'ın (ölümü 1761) Şiri mahlasını kullandığı da ileri sürülmüştür.

Ozanın kimliği tam olarak tesbit edilememiştir.

CİHAN VAROLMADAN KETMİ ADEMDE

Cihan varolmadan ketmi ademde
Hak ile birlikte yekdaş idim ben
Yarattı bu mülkü çünkü o demde
Yaptım tasvirini nakkaş idim ben

Anasırdan bir libasa büründüm
Nârü bâdü hâkü âptan göründüm
Hayrülbeşer ile dünyaya geldim
Âdem ile bile bir yaş idim ben

Âdemin sulbünde Şit olup geldim
Nuhu nebi olup Tufana girdim
Bir zaman bu mülke İbrahim oldum
Yaptım Beytullahı taş taşıdım ben

İsmail göründüm bir zaman ey can
İshak Yâkup Yusuf oldum bir zaman
Eyyub geldim çok çağırdım el'aman
Kurt yedi vücudum kan yaş idim ben

Zekeriyya ile beni biçtiler
Yahya ile kanım yere saçtılar
Davut geldim çok peşime düştüler
Mührü Süleymanı çok taşıdım ben

Mübarek asâyı Musaya verdim
Ruhulkudüs olup Meryeme erdim
Cümle evliyaya ben rehber oldum
Cibrili Emine sağdaş idim ben

Sulbü pederinden Ahmedi Muhtar
Rehnümalarından erdi zülfikar
Cihan varolmadan Ehlibeyte yâr
Kul iken zat ile sırdaş idim ben

Tefekkür eyledim ben kendi kendim
Mucize görmeden imana geldim
Şahımerdan ile Düldüle bindim
Zülfikar bağladım tiğ taşıdım ben

Şekahüm hamrinden içildi şerbet
Kuruldu ayin-i cem, ettik muhabbet
Meydana açıldı sırrı hakikat
Aldığım esrarı çok taşıdım ben

Hidayet irişti bize Allahtan
Biat ettik cümle Resulûllahtan
Haber verdi bize seyrifillâhtan
Şahımerdan ile sırdaş idim ben

Bu cihan mülkünü devredip geldim
Kırklar meydanında erkâna girdim
Şahı velâyetten kemerbest oldum
Selamını Pâk ile yoldaş idim ben

Şükür matlabımı getirdim ele
Gül oldum feryadı verdim bülbüle
Cem olduk bir yere Ehlibeyt ile
Kırklar meydanında ferraş idim ben

İkrar verdik cümle düzüldük yola
Sırrı fâşetmedik asla bir kula
Kerbelâda İmam Hüseyn ile
Pâkettim dâmeni gül taşıdım ben

Şu fenâ mülküne çok geldim gittim
Yağmur olup yağdım ot olup bittim
Urûm diyarını ben irşat ettim
Horasandan gelen Bektaş idim ben

Gâhi nebi gâhi veli göründüm
Gâhi uslu gâhi deli göründüm
Gâhi Ahmet gâhi Ali göründüm
Kimse bilmez sırrım kallâş idim ben

Şimdi hamdüllâh Şirî dediler
Geldim gittim zatım hiç bilmediler
Sırrımı kimseler fehmetmediler
Hep mahlûk kuluna kardaş idim ben

HAKTAN EMİR OLDU GELDİM CİHANA

Haktan emir oldu geldim cihana
Gözüm açtım nail oldum o bürce
Kâmil oldum Hak kelâmın okudum
Elif kaddim dal yazıldım o bürce

Alnımıza yazıluptur yazılar
Hakkı sevenler bizleri arzular
Yeryüzünde hiç yol yoktur gaziler
Arş yüzünden bir yol gider o bürce

Gökte uçan Cebraildir peridir
Bir gül vardır Muhammedin teridir
Bir kapusu Şâhımerdan Alidir
Elvan elvan nurlar yağar o bürce

Konan bezirgândır geçen de hoca
Ne gündüzüm gündüz ne gecem gece
Ol ne bürçtür cümle bürçlerden yüce
Muhammed Miraca gider o bürce

Hacı Bektaş'ım arayıp yanmışım
Erenler deminden bir pay kapmışım
Eğer Kâbe ise yerin yapmışım
Her gönülden bir yol gider o bürce

BAŞ AÇIK YALINAYAK ÜRYANE GELMİŞLERDENİZ

Baş açık yalınayak üryane gelmişlerdeniz
Hakipay abdal olup virane gelmişlerdeniz

Lâtukabbel indanâ ey hace Elmâl velbenun
Pes bu âlem içre biz seyrane gelmişlerdeniz

Âşıkı didar olup nuri tecelli gözleriz
Sanma zahitler gibi bigâne gelmişlerdeniz

Biz mevaliyiz fakihü sofiyü bekrî değil
Şah ile didarımız merdane gelmişlerdeniz

Padişahı dehrolup hem Küllü nefsin zâika
Bir iki gün dünyaya mihmane gelmişlerdeniz

Ey müselman ol şehin nuri cemalin mihrine
Yek cihet olub bugün imane gelmişlerdeniz

İmdi ârif nurunun iç yüzü vardürür yakin
"Men aref"ten tanıyıp irfane gelmişlerdeniz

Müminin mir'atı mümindir dedi şâhı cihan
Küfrü kevni pâkedip bürhana gelmişlerdeniz

Yürü ey zerrakı sâlûs zahidi hodbin ki biz
Başü canı terkedüp meydana gelmişlerdeniz

Ol muattır mazharıyız surete kılıp nazar
Katreyiz kim gûya ummane gelmişlerdeniz

Padişahı lemyezel dânayı bimislü bedel
Yani kim ol gafirü gufrane gelmişlerdeniz

Ahseni takvimi bildim hâdii rahman yakin
Ey sıfâtı kulhüvallah şane gelmişlerdeniz

İktidarım var imiş kim ta ezel sultanıma
Sathezaran şükr kim dermane gelmişlerdeniz

Yâ Muhammed yâ Ali virdim budur leylü nehar
Yâ Muhammed yâ Ali ihsane gelmişlerdeniz

Enbiya vü evliyanın hürmeticün cürmile
Hamdullillâh kim bugün derbane gelmişlerdeniz

Ey Esedullahı galip sahibi Düldülsüvar
Lâfeta virdeyleyüp şirâne gelmişlerdeniz

Ey kamer yed mürteza sen sun'u sani şevkine
Nârı aşkın şem'ine pervane gelmişlerdeniz

Şah Hasan Hulkurrizzanın îdi vaslı hakında
Çün Hüseyni kerbelâ meydane gelmişlerdeniz

Şâh zeynel'abidindir Bakır ü hem Ca'ferî
Musâ-i Kâzım Rıza çün yâne gelmişlerdeniz

Ol Takî hem Nâkîi sahiplivai Askarî
Mehdîi sahibzaman sultane gelmişlerdeniz

Biz muhibbi hânedan ile "Sekahüm Rabbühüm"
Lâyezali hamr içüp mestane gelmişlerdeniz

Hanedanı Ahmedi Muhtara kasdidenlere
Canına lânet edüp gîryane gelmişlerdeniz

Gerçi kim eksikliyiz nola o Şahın hakkıçün
Bir gedayiz kim bugün şahane gelmişlerdeniz

Ol benem kim Hacı Bektaş'ım bugün ey müttekî
Şöyle yekta vü cünun hayrane gelmişlerdeniz

BÜLBÜLÜM

Mene dilâ nuru kadimim can içinde bülbülüm
O Elest bezmindeki mestan içinde bülbülüm
Aşiyanı tende canım, can içinde bülbülüm
Derdmendim dertliyim devran içinde bülbülüm
Her güruhu nacîi zişan içinde bülbülüm

Menaref esrarını gerçi nihan etmez miyim
Kal ile hâl ehlin amma imtihan etmez miyim
Kellimünnas muktezasınca zeban etmez miyim
İhtiyarı kenzi mahfîyi ıyan etmez miyim
Kuşdilin fehmeyliyen irfan içinde bülbülüm

Mağzı Kur'an bai Bismillâh imiş gûşeyledim
Kuflü babı mânii miftahını hûşeyledim
Seyredip Seb'ulmesâni bezmini gûşeyledim
Badei aşkım nasip oldu şükür nuşeyledim
Allemel'esma benim Kur'an içinde bülbülüm

Kûhlü ibret ile açtım aynı dilbînâyı ben
Basmışım İnnâhedeynâhüssebile pâyı ben
Semmeveçhullah girib kuteyledim sevdayı ben
Seyyidim tâlim edip fehmeyledim esmayı ben
Mürtezanın sırrıyım piran içinde bülbülüm

Cümle taatten cihande ben elim ezel yudum
Tövbe urdum hem derunum pasına saykal yudum
Bahusus seyranı çeşmimden yüzüm evvel yudum
Şükrillâh kim hayatım çeşmesinden el yudum
Tayyibü tahir olan rindan içinde bülbülüm

Çünkü Şirî rahı Hakka eyledi avni azîm
Hakka tefviz eyleyip minşerri Şeytanırracîm
Fatiha içre okuyup kenzi Rahmani rahime
Cennet içre menzlin Hâzâ sıratı müstekîm
Zahidâ inkârı ko Vildan içinde bülbülüm

KALBİ

XVIII. yüzyıl ozanlarındandır. Yaşamı hakkında bilgimiz yoktur.

Deyişlerinden Abdal Musa tekkesine mensup olduğu, Mısır'a giderek Kuygusuz Abdal tekkesinde bulunduğu anlaşılmaktadır.

Gerek hece gerekse aruz ölçüsüyle söylediğideyişlerinde yoğun bir "Ali" sevgisi görülür.

GERÇEK OLAN

Gerçek olan hemdem olmaz kallaşa
Kallaş olan meyil verir gümana
Gerçek olan kemlik sanmaz yoldaşa
Yoldaş olan bakar ehl-i îmâna

Ehl-i îmân olan güder ikrârın
İkrârından dönmez bilir pazarın
Pazarını bulan arar hak yârin
Hak yârini bulan bakmaz cihâna

Bakmayanlar bu cihâna gerçektir
Gerçek olan mü'minlere gerektir
Gerçek olan hırka lokma nemektir
Nemek ile ser sofrayı meydana

Bu meydana girenleri kandıram
Kandıram da aşk od'una yandıram
Yandıram da Kalbi destim bandıram
Bandırayım câm-ı meye merdâne

HİZMETİM VAR PİR HİMMETE GELMİŞEM

Kesret diyârından çektim ayağı
Bu illere muhabbete gelmişem
Emr ü fermân oldu bilmem ırağı
Hizmetim var pir himmete gelmişem

Ezelden gerçeğe demişem belî
Af eyle günâhım lûtf eyle velî
Kabûl eyle kulluğuna yâ Ali
Bin kan ettim bir mürvete gelmişem

Gerçekler görmedi cihan vefâsı
Göründü anlara Hak'kın-likası
Âşıkların derd ü gamdır gıdâsı
Anın içün bir kısmete gelmişem

Bir noktadır bu âlemin adedi
Besmele'yle Kalbî zikr et Ahad'i
Sultan Kaygusuz'un erdi mededi
Bu dergâha ol hazrete gelmişim

ERENLERİM AÇTI AŞKIN KİTÂBIN

Erenlerim açtı aşkın kitâbın
Okumağa Bismillâh'a gelmişem
Ârifler feth etsün kamu cevâbın
Muhabbet çün veçhullaha gelmişem

Can kebş etti tâ olunca dil âgâh
Pîrim Abdal Musa istedi nâgâh
Eşiğidir kıblem Kâbe'm eyvallah
Yüz sürüben secdegâha gelmişem

Sadâkatle bu meydana girenler
Hakikat sırrına candan erenler
Meded mürvet kabûl eylen erenler
Niyâzım var âdil şâha gelmişem

Bir gün olur lûtfu ile şâd eder
Deli gönül durmaz anı zikr eder
Kande kalsam erer yeter dâd eder
Hamdülillâh bu penâha gelmişem

Derviş Kalbî tuttun merdâne yolu
Himmet erer sana evlîden evli
Kılıcı kanlının kuluyum kulu
Hasretine bu dergâha gelmişem

DÜŞMÜŞEM AŞKINA CANDAN

Düşmüşem aşkına candan mahremimsin yâ Ali
Sırrına vâkıf olaldan hemdemimsin yâ Ali

Derd-i aşkın cân ü dilden çekmeyen âşık değil
Aşk-ı pâkindir taîbim merhemimsin yâ Ali

Destimi sundum sana lûtf et ayağın kesme gel
Men sezâyım bezmine câm-ı Cemimsin yâ Ali

Senden ister her dü âlem maksadın ver isteğim
Hep kamu var sende genc-i mübhemimsin yâ Ali

Âşık-ı sâdıklarından bir günehkâr Kalbî'yem
Ente Gaffâr-üz-zünûb ü erhamimsin yâ Ali

AĞLA MÂTEMDİR MUHARREMDİR BUGÜN

Ey gönül kan ağlamak eyyâmıdır
Ağla mâtemdir muharremdir bugün
Âşık-ı sadıkların hengâmıdır
Ağla mâtemdir muharremdir bugün

Mürdeler bu günde buldular hayât
Aç dü çeşmin feth olur her müşkilât
Ger dilersen bulasın oddan necât
Ağla mâtemdir muharremdir bugün

Hûn ile âbîde eyle berleri
Pâymâl et saç sadeften dürleri
Ol muhibb-i hânedânın askeri
Ağla mâtemdir muharremdir bugün

Karalar giydi zemin ü âsman
İns ile cin âh edüp eyler figan
Bağrını eyle kebâb ey merd-i can
Ağla mâtemdir muharremdir bugün

Gafil olma fert edersin fırsatı
Eyle idrâk ey Muhammed ümmeti
Gitti elden iki âlem devleti
Âğla mâtemdir muharremdir bugün

Nûr-i Ahmed çeşm-i Hayder mahremi
Çekti zâlimler elinden ol gamı
Tuttu dehri gel Hüsey'in mâtemi
Ağla mâtemdir muharremdir bugün

Kande kaldı ol Hüseyn-i Kerbelâ
Ehl-i beyt'e etti zâlimler cefha
Kalbiyâ kan ağlamak oldu seza
Ağla mâtemdir muharremdir bugün

SADIK BABA

(Ölümü 1807) İstanbul'ludur.

Çamlıca Bektaşi Dergahı babalarındandır. Sadık adıyla deyişler söyleyen başka ozanlar da vardır.

HER CAN AŞIK OLMAZ MEY İÇMEK İLE

Anka meydan almaz bir uçmak ile
Meydan alan türab olur hâk olur
Her can aşık olmaz mey içmek ile
Aşıkların sinesi de cak olur

Aşıklar bir alem herkes fark etmez
Fark etmiyen kişi menzile gitmez
Cahile söylesem bin söz kar etmez
Kamilin sohbeti yeke yek olur

Mümin ol duvara kılma secdeyi
Rabbim ayırd eder yoksulu bayı
Bir gönüle iki yapma sarayı
Hemi mamur hemi viran tek olur

Bir çalıya aşı vursan gül olmaz
Sarrafın elinde altın pul olmaz
Sadık der bu dünya kimseye kalmaz
Gerçek olan don değişir pak olur

ARŞIN BİNASINI ÇATANDIR HAYDAR

Ol arş-ı Rahman bu arşta yok iken
Ezeli kandili tutandır Haydar
Cihan derya iken yer gök su iken
Arşın binasını çatandır Haydar

Muhammed'i yarattı öz nurundan
Bir zühre yıldızı doğdu alnından
Eridi halloldu hem gevherinden
Katresin ummana katandır Haydar

Kudret tarafından üç melek geldi
Cebrail emretti eflake saldı
Anda coşan nuru ikiye böldü
Can, hasret kalemin çalandır Haydar

Nur ile keffeyni hisar eyleyen
Fetahna suresin beşar eyleyen
Magripten maşrika nazar eyleyen
Mücizatın topun tutandır Haydar

Adem ata ayrılmazdı zatından
Bir bağ halkeyledi kendi katından
İşaret eyledi hurma çöpünden
Boz Dev'in bendini çatandır Haydar

Hak sevdi severdi koymadı gamda
Cebrail ulaştı çile tamamda
Muhammed miraca vardığı anda
Arslan olup yola yetendir Haydar

Sefil Sadık haktan dile çareyi
Lütfeyle tabibin sarsın yarayı
Aman şahım ıssız koyma sarayı
Çağırınca ulaşap yetendir Haydar

İSMİYLE MÜSEMMA GENÇ ALİ BABA

Nurunu nurundan halk etmiş hüda
İsmiyle müsemma Genç Ali Baba
Cemalin görenler bakmaz mir'ata
İsmiyle müsemma Genç Ali Baba

Saklama cemalin gel bize göster
Cemalini gören canlar ne ister
Müyesser olmayan kapını bekler
İsmiyle müsemma Genç Ali Baba

Hem sıfat-u zatı nur ile tenvir
Kendin bilen aşık hemen gel can ver
Aşkına içelim saki bir dem ver
İsmiyle müsemma Genç Ali Baba

Bu fakir Ṣadık hem kemter gedâdır
Kapında kul olmak cana safadır
Vallahi billahi medhe sezadır
İsmiyle müsemma Genç Ali Baba

BİZ BEKTAŞ FUKARASIYIZ

Biz esrara olduk aşina
Durmuşuz adî taşına
Belası kendi başına
Biz Bektaş fukarasıyız

Nuri Baba Hakk'a gitti
Şubhesiz didara yetti
Nutki'yi bize bahş etti
Balım'ın budalasıyız

Calis oldu Nutki Baba
Döndü yüzün bizden yana
Niyaz eyleriz hep ana
Biz Bektaş fukarasıyız

Şereflendi derganımız
Bu bizim iftiharımız
Terk etmişiz hep varımız
Biz bektaş fukarasıyız

Aşk olsun bu kemaline
Yüz sürdü pirin hakine
Nur yazılmış cemaline
Biz Bektaş fukarasıyız

Her kime eylese nazar
Yüreği ol anda yanar
Elinden içenler kanar
Biz Bektaş fukarasıyız

Dede Baba'nın bir gülü
Oldu Çamlıca bülbülü
Muhibbana pek sevgili
Biz Bektaş fukarasıyız

Medhin eyler daim Sadık
Dur olsun münkir munafık
Nutki Baba doğru tanık
Balım'ın budalasıyız

BEHÛL DÂNÂ

Yaşamına ilişkin bilgi yoktur. Cönklerde adına kayıtlı çok bilinen bir deyişi vardır. Deyiş Azbi'nin deyişiyle benzerlikler göstermektedir.

ADEM'İ BALÇIKTAN YOĞURDUN YAPTIN

Adem'i balçıktan yoğurdun yaptın
Yapıp da neylersin bundan sana ne
Halk ettin insanı saldın cihana
Salıp da neylersin bundan sana ne

Bakkal mısın teraziyi neylersin
İşin gücün yoktur gönül eğlersin
Kulun günahını tartıp neylersin
Geçiver suçundan bundan sana ne

Katran kazanını döküver gitsin
Mümin olan kullar didara yetsin
Emreyle yılana tamuyu yutsun
Söndür şu ateşi bundan sana ne

Sefil düştüm bu alemde naçarım
Kıldan köprü yaratmışsın geçerim
Şol köprüden geçemezsem uçarım
Geçir kullarını bundan sana ne

Behlül Dâna'm eydür cennet yarattın
Nice kullarını cehenneme attın
Nicesin ateş-i aşk ile yaktın
Yakıp da neylersin bundan sana ne

SIRRI

(1794- ?) Asıl adı Mehmet olan Sırrı Ağrıboz'da doğmuş, Tekirdağ'a göçerek (1842) orada yaşamıştır.

Deyişlerinde hem aruz hem de hece ölçüsünü kullanmıştır.

MÜRŞİDE ERMİYEN HAKKI BİLEMEZ

Mürşide ermiyen hakkı bilemez
Seni irşad eder bir can bulunur
Çöllerde kalmışlar yolun bulamaz
Bu yolu pek gözle kervan bulunur

Eğerki başında aklın var ise
Hak yoluna bezl'et malın var ise
Geceler supha dek derdin var ise
Bülbül gibi zâr'et güşan bulunur

Eğer girer isen hakkın yoluna
Aşık isen bakma sağ ü soluna
Devlet kuşu şayet konar koluna
Kulluğa bel bağla sultan bulunur

Takagör başına melamet tacı
Pire varılmadan denilmez hacı
Olmak ister isen güruh-u naci
Her derde sabr eyle derman bulunur

Su gibi meyledip her yana akma
Pervane veş canın odlara yakma
Aşkın gevherini deryaya atma
Var ademden iste ol kan bulunur

Hakka talip isen hizmet et pire
Hâk eyle yüzünü süregör yere
İkiyi terk eden erişir bire
Canından geçince canan bulunur

Dinle gel can ile Sırrı'nın sözün
Altın gibi kal ol pâk eyle özün
Düş gam vadisine sür yere yüzün
Sular gibi çağlar umman bulunur

GURBET DİYARINDA BİKES GARİBİM

Gurbet diyarında bikes garibim
Muhammed Ali'den özge yarim yok
Gayrıdan geçmişim hakka talibim
Muhammed Ali'den özge yarim yok

Mürşidim Muhammed rehberim Ali
Anlardan öğrendim erkanı yolu
Kalbim aman ile doludur dolu
Muhammed Ali'den özge yarim yok

Yoktan var eyledi beni yaradan
Yarı buldum çıktı ağyar aradan
Ben aktan okurum bilmem karadan
Muhammed Ali'den özge yarim yok

Anlar ile buldu bu alem nizam
Mihrini tuttum ben gönülde müdam
Aslımı sorarsan Oniki İmam
Muhammed Ali'den özge yarim yok

Bu aşkın sevdası başımdan gitmez
Yanıyor yüreğim tütünüm tütmez
Ey zahit nasihat bana kar etmez
Muhammed Ali'den özge yarim yok

Sırrı 'ya vahdet bezminde can verdi
İnayet erişip ziyaya erdi
Muhammed Ali'dir dilimin virdi
Muhammed Ali'den özge yarim yok

KUL CEVRİ

XVIII. yüzyıl ozanlarındandır.. Yaşamına ilişkin bilgi yoktur. Alevilerdeki "ayin-i cem erkanını" anlatan aşağıdaki deyişi yaygın olarak bilinir.

DERİLÜBEN HAK CEMİNE GELENLER

Derilüben hak cemine gelenler
Ebed ile erkan ile gelmeli
Ayn-ı cemde saf oturan saf duran
Muhabbette hazin hazin gülmeli .

Ayn-ı cem kardeşler yeriniz bilin
Taşra çıkarsanız gönülde kalın
Bu yol sahibinin himmetin alın
Mü'minin başında devlet olmalı

Mü'min niçün kir getirmez yüzüne
Niyaz eder dedesinin dizine
Kıyamette mil sokarlar gözüne
Mürşidin niyazın dilden almalı

Baylığ ile varlık benlik getiren
Bulunur mu kendi kendin yetiren
Mürşid ile bir döşeğe oturan
Kıyamette yüz üstüne kalmalı

Kudretin meyinden bizler de içtik
Aşkın kuresinde kaynadık çoştuk
Anar baştır bizler ayağa düştük
Aman kardeş haddimizi bilmeli

Mü'min olan mü'min nice olmalı
Dışarıya pazvandını salmalı
Süpürgeci süpürgesin almalı
Her hizmetler yerli yerin bulmalı

Sakacılar saka suyun doldurdu
Mürşid parmağını suya daldırdı
Bir damlası bin bir şeytan öldürdü
Nuş edüb münkire lanet kılmalı

Okunur nefesler çalınır düvaz
Hayır nasihati pirlerden duy yaz
Anda kabul olur bin türlü niyaz
Fark edüb de törelerin bilmeli

Dede olan mürşidliğin bildirdi
Ayn-ı cemi gülbang ile doldurdu
Cem halkını ayak üstü kaldırdı
Sakin olup yerli yerin bulmalı

Uyanır zakirler çalınır sazlar
Anda kabul olur niyazlar nazlar
Gele samah ede gelinler kızlar
Mü'min olan bunda murad almalı

Bunu böyle kurmuş asıldan kuran
Emr olunca gelir sofrayı kuran
Dedemiz deyince oturan duran
Hiç gaybetsiz evinize varmalı

Boştur sanma Kul Cevri'nin emeği
Sakın kardeş baki sanma dünyayı
Gayet paktır erenlerin yunağı
Kurban kesüb yılda bir kez yunmalı

KUL ŞÜKRÜ

XVIII. yüzyıl ozanlarındandır. Bu yüzyıla ait yazmalarda deyişlerine rastlanmaktadır. Yaşamına ilişkin bilgi yoktur.

ŞAH ABDAL MUSA

Derdlilere sensin derman olucu
Zâhirde bâtında Şah Abdal Musa
Muhammed Ali'nin kadrin bilici
Mürüvet ma'deni kân Abdal Musa

Gönülün pasını silici sensin
Hikmetin remzini bilici sensin
Kahr edüb âlemi kırıcı sensin
Akar kılıcından kan Abdal Musa

Cennettir dergâhın dedi hem derviş
Gelüb de ezrâil edemez teşviş
Çağırdığım yerde imdâda yetiş
Cesedim içinde can Abdal Musa

Seyr ettim durakdan yürütmüş dağlar
Mermer çırağ yeşil huccet nur bağlar
Kul Şükrî Mecnun'dur Leylâ'ya ağlar
Akar gözlerimden kan Abdal Musa

BÂTIN ÂLEMİNDE SEYRAN EDERKEN

Bâtın âleminde seyran ederken
Şah Abdal Musa'yı gördüm eyvallah
Bin bir eri bir katarda yederken
Zat-ı Haktır anı bildim eyvallah

Hazret-i Allahın budur sırdaşı
Güruh-ı Nacidir Kırkların başı
Hacı Bektaş kendi Hızır yoldaşı
Hacım Sultan geldi dedi eyvallah

Kaygusuz Abdal'dır eylemen güman
Yerden göğe direk imiş bu sultan
Gazaba gelirse ol Şir-i Yezdan
Zâhirde bâtında çalar seyfullah

Dinleyin Pir Abdal neler söyledi
Ali Rûm'a kalktı sırrın söyledi
Budala Sultan'ı gözce eyledi
Kalmadı zerece anda havfullah

Seyit Ali esrarı anladı
Tahtadan kılıcı taşa sapladı
İndi eşiğine niyaz eyledi
Rum iline ol dem etti azmullah

Kul Şükrü der ki geçmişim candan
Korkamazım dünyada ölümden kandan
Seyid Hasan oğlu isteğim senden
Kerbelâ çölünü edem seyrullah

ALİ'Yİ SEVENİN DERDİ Mİ OLUR

Derdim vardır diye niye ağlarsın
Ali'yi sevenin derdi mi olur
Derdinden şikâyet kime eylersin
Ali'yi sevenin derdi mi olur

Muhammed Ali'dir Ali Muhammed
Hasan ile Hüseyn çektiler zahmet
Ali'den özgeye eyleme minnet
Ali'yi sevenin derdi mi olur

İmam Zeynel Bâkır ile göründü
İmam Ca'fer hal yüzünü büründü
Aleviler yüz üstüne süründü
Ali'yi sevenin derdi mi olur

İmam Kâzım Rizâ Şah-ı Horâsan
Imam Takî Nakî derdlere derman
Yakın bizden bize ol Şâh-ı merdan
Ali'yi sevenin derdi mi olur

İmâm-ı Askerî Mehdi-i zaman
Dâimâ etmekte erenler cevlân
Deli Şükrî derdsizlerin bu meydan
Ali'yi sevenin derdi mi olur

GÜZEL SEVMEK BİZE ALİ'DEN KALDI

Hey erenler gelin güzel sevelim
Güzel sevmek bize Ali'den kaldı
Kokalım koçalım meydan olalım
Güzel sevmek bize Ali'den kaldı

Güzeli sevmeyen didare ermez
Didarı görmeyen Allah'ı bilmez
Sevelim güzeli hatası olmaz
Güzel sevmek bize Ali'den kaldı

Yiyelim içelim güzel hâl ile
Ezelim şerbeti şeker bal ile
Güzellik alınmaz dünyâ mal ile
Güzel sevmek bize Ali'den kaldı

Şu fâni dünyâda cânan güzeldir
Güzel gelen güzel giden güzeldir
Güzel Allah güzel Merdan güzeldir
Güzel sevmek bize Ali'den kaldı

Güzel yaratılmış ezelden pîrim
Güzeller yoluna koymuşum serim
Kul Şükrüm bu dem ben güzel severim
Güzel sevmek bize Ali'den kaldı

AKŞAMLAR OLDU GÜLBANK ÇEKİLDİ

Akşamlar oldu gülbank çekildi
Çırağlar uyandı niyaza geldim
Erenler erkânı meydan açıldı
Ayn-ı cem kuruldu ihsana geldim

Hakikat abdestin birden aldılar
Mürşidin emrine belî dediler
Dâr-ı Mansur olup şunda durdular
Tâlib-i hak olup meydana geldim

Ol demde halinden sordular canın
Var mıdır kusuru dediler anın
Ayn-ı cem gösterdi yere nişanın
Üryan püryan olup didara geldim

Sofralar kuruldu hizmet görüldü
Hakikat nurundan cemaller güldü
Mümin olanlar ölmeden öldü
Geçip kıyl ü kâlden divana geldim

Seyr edip cümlede bu güzel hâli
Şükür gördük anda nûr-ı cemâli
Zâkirler okuyup bülbül misâli
Terk edip riyâyı merdane geldim

Koç kuzu kurbanlar meydana geldi
Nefesler düvazler ayâna geldi
Ağlarken bu çeşmim şâd olup güldü
Can baş feda edip seyrana geldim

Sakahüm şerbetin ezip içtiler
Mest olup cümlesi serden geçtiler
Şah Hüseyin deyip hep ağlaştılar
İçip ol şerbeti mestane geldim

Güruh güruh geldi anda bacılar
Sâf sâf geldi durdu hacılar
Allah Allah der de öter Naciler
Meydan-ı hak içre irfana geldim

Tığlandı kurbanlar sema'lar oldu
Kalp nasibini bulanlar buldu
Anda nasibini alanlar aldı
İnanıp sıdk ile imana geldim

Edep erkân tamam oldu sürüldü
Pervaneler gelip nasip verildi
Hatm oldu hizmetler destur verildi
Şükriyâ ben de sultana geldim

DERTLİ

(1772-1845) Bolu-Gerede, Şahnalar köyündendir. Babasının adı Ali ağa, anası Ayşe, kendisinin asıl adı ise İbrahim'dir. Dertli Sünni kökenli bir aileden gelmektedir.

Daha çocukluğunda saza ve söze meraklı olan Dertli İstanbul ve Konya'da bulunmuş, Mısır'a giderek 10 yıl Kahire'de kalmıştır.

Gezip dolaştığı yerlerde özellikle de Bektaşi dergahlarında bilgi ve görgü edinmiş., "yola" girmiştir.

Yoksul ve dervişvari bir hayat süren Dertli, bir muharrem ayında boğazını kesmeye kalkışmış, bunu Kerbela'nın acısı dolayısıyla yaptığını söylemiştir.

İl il dolaşarak deyişlerini okuyan Dertli, Ankara'da Alişan beyin konağında ölmüş, Samanpazarın'da Koyunpazarı Cami avlusuna gömülmüştür.

ŞEYTAN BUNUN NERESİNDE

Telli sazdır bunun adı
Ne âyet bilir ne kaldı
Bunu çalan anlar kendi
Şeytan bunun neresinde

Venedik'ten gelir teli
Ardıç ağacından kolu
Be Allâh'ın sersem kulu
Şeytan bunun neresinde

Abdest alsan aldın demez
Namaz kılsan kıldın demez
Kadı gibi haram yemez
Şeytan bunun neresinde

İçinde mi dışında mı
Burgusunun başında mı
Göğsünün nakışında mı
Şeytan bunun neresinde

Dut ağacından teknesi
Kirişten bağlı perdesi
Behey insanın teresi
Şeytan bunun neresinde

Dertli gibi sarıksızdır
Ayağıda çarıksızdır
Boynuzu yok kuyruksuzdur
Şeytan bunun neresinde

ERENLERDENİZ

Hitâb-ı Elest'te bezm-i ezelde
Sadakatla ıkrâr verenlerdeniz
Gönül gezdirmeyiz gayrı güzelde
Biz cemâl'ulâhı görenlerdeniz

Bir Kün emri ile halkoldu dünyâ
Bu kadar mevcûdat bu kadar eşyâ
Nefahtü min ruhî dedikte Mevlâ
Vücûd-ı âdeme girenlerdeniz

Bin türlü dert ile bezet Dertli'yi
Gerek kısalt gerek uzat Dertli'yi
Bâb-ı vilâyette gözet Dertli'yi
Yabancı değiliz erenlerdeniz

YA NİÇİN GETİRDİN DÜNYÂYA BENİ

Bâb-ı ihsânından mürüvvet eyle
Karıştırma her bir eşyâya beni
Bakma isyânıma merhamet eyle
Ulaştır menzil-i a'lâya beni

Kün buyurdun her eşyâyı bitirdin
Mevcûdâtı kemâline getirdin
Yaptın arş-u kurs'ü kendin oturdun
Düşürdün tükenmez gavgaya beni

Dertli'ye tükenmez bunca dert verdin
Ne çekmeye tâkat ne gayret verdin
Ne saltanat verdin ne devlet verdin
Ya niçin getirdin dünyâya beni

BAHAR SELİ GİBİ DAĞLAR BAŞINDA

Bahar seli gibi dağlar başında
Gör nice duruldum nice bulandım
Bir dârüşşifâdan boşanmış gibi
Sürüyüp zinciri hayli dolandım

Ömrüm helâk ettim dehrin peşinde
Yüzbin çile vardır her bir işinde
Hicran ocağında aşk ateşinde
Ciğer-kebab oldum gör nice yandım

Gâhî sâil gibi düştüm yollarda
Gâhî sahrâlarda gâhî çöllerde
Bir kısmet arayıp gurbet illerde
Çok meşakkat çektim çok yuvarlandım

Bıktım o sofunun ibâdetinden
Usandım mürşidin icâzetinden
Geçtim o tekkenin kerâmetinden
Çile-i felekten bezdim usandım

Himmeti bu imiş bize pirlerin
Hizmetini ettim nice mîrlerin
Hayli müsellimin çok vezirlerin
Sâyesinde bir Dertli'lik kazandım

HARÂBA KUL OLDUK MEZM-İ ADEMDE

Harâba kul olduk mezm-i ademde
Âbad olsak da bir olmasak da bir
Düştük çare nedir dâma âlemde
Âzad olsak da bir olmasak da bir

Aşk oduna yanmış ciğer-kebâbız
Hicr ile giryanız dîde pür-âbız
Yakılmış yıkılmış hâne-harâbız
Bünyâd olsak da bir olmasak da bir

Biz Şirin elinden aşk meyi içtik
Hak ile bâtılı fark edip seçtik
Varlık dağlarını deldik de geçtik
Ferhâd olsak da bir olmasak da bir

Ey Dertli alemde biz Şâh-ı diliz
Hak'tan hakîkatten âgah-ı diliz
Tarîk-i esrâra ervah-ı diliz
İrşâd olsak da bir olmasak da bir

ŞARÂB-I LEDÜN'DEN İÇELDEN BERİ

Şarâb-ı ledün'den içelden beri
Ayılmadım gitti mestânesiyim
Bî-hûş olup canden geçelden beri
Serseri gezerim efsâneyim

Meylim yok cihânın kullî varında
Destimi gezdirmem kisb ü kârında
Şem-i rûhsârında aşk-ı nârında
Gece gündüz yanan pervanesiyim

Rameyle hâlime eyleme azap
Kudret yok vermeye suale cevap
Ey cebîni hurşid, hüsnü mâ hitab
Zencir-i zülfünün divanesiyim

Dertli tellâlıdır bâzâr-ı aşkın
kulu kurbanıdır kerrâr-ı aşkın
Aşkı bünyâd eden mi'mâr-ı aşkın
Tamir kabul etmez vîrânesiyim

MİNNET EYLEDİKÇE AKSİNE DÖNER

Minnet eyledikçe aksine döner
Etmeyelim çarh-ı devrana minnet
Geceler muhabbet şem'ası yanar
Hacet değil mah-ı tâbâna minnet

Ezberden okuduk aşk kitabını
Anladık sofunun her sevabını
Saki sundu bize hayat âbını
Kalmamıştır âb-ı hayvana minnet

Mü'minler işine münafık şaşa
Münkirler başını ko vursun taşa
Kanaat tâcını geyince başa
Ne sultana minnet ne hâna minnet

Erenler bezmine giremez nâmahrem
Bu yolda baş veren olurmuş mahrem
Dost derdinden buldu derdine merhem
Dertli etmez gayrı dermana minnet

BİR ŞEM'AYI YAKICAK

Bir şem'ayı yakıcak
Pervânesiz kalır mı
Gavvâs olan bu bahre
Dürdânesiz kalır mı

Mür-şîdimiz mey-fürûş
Kûy-ı mugan bekleriz
Meykede-i âşıklar
Mestânesiz kalır mı

Cânâne canın vermek
Kolay gelir âşıka·
Nakd-i cânın sarfeden
Cânânesiz kalır mı

Derd ü belâ-yı dosttan
Teşekkî kılma Dertli
Dost derdine düşenler
Cânânesiz kalır mı

KOÇARKEN MİYÂNINI

Koçarken miyânını
Güleydin hıkır hıkır
Hasedinden münkirler
Boğulsun fıkır fıkır

Bu kez dünyâ gözüyle
Reftârını göreydim
Altın nalınlar ile
Gelirsin tıkır tıkır

Otursam ben yanında
Bahse eylesem şürû
Câme-i gülgûn ile
Oynasan şıkır şıkır

Dertli-i dil-teşneye
Güzel câmı sunaydın
Alırdım ben elinden
İçerdim lıkır lıkır

NE CANDAN SEVİLİR NE ATILIRSIN

Gerçek esb-i nâza süvar olmasın
Ne kaçar ne kovar ne tutulursun
Bir yüze gülücü mekkâr olmasan
Ne candan sevilir ne atılırsın

Riyâ sözlerine kamımız toktur
Gerçe mahbûblukta akranın yoktur
İkrar pazârında matahın çokdur
Ne alır ne satar ne satılırsın

Yetişir eyledin sen Dertli'ye naz
Nedir bu ettiğin be hey hîlebaz
Âdem aldayıcı ey baş kumarbaz
Ne oynar ne utar ne utulursun

ERVÂHI EZELDE

Ervâh-ı ezelde evvelki safta
Elest hitâbında ben belâ dedim
Koyma beni anâsırda gılâfta
Canım cemâline mübtelâ dedim

Ruhlar aşk meyinden oldu mestane
Kimi küfre daldı kimi îmâne
Safbe-saf olduk durduk divâne
Münkirler lâ dedi ben illâ dedim

Ne çâre Kün emri zuhûra geldi
Eşya ve mahlûkat hep zâhir oldu
Her ervâh kendini bir yolda buldu
İmânı ıkrârı ben sana dedim

Dertli çok hikmetten irşâd olmadı
Sensiz mahşer yeri güşâd olmadı
Çok nebîye vardım imdâd olmadı
Şefâat kânısın Mustafâ dedim

GÜVENÇ ABDAL

(1789-1874) Hacı Bektaş Velayetnamesi uzun uzun Güvenç Abdal'dan sözeder. XVI. yüzyılda yaşayan ve Hacı Bektaş tekkesi postunda oturan Sersem Abdal da bir deyişinde Güvenç Abdal'ı Sarı Saltık ve Hacı Bektaş'la birlikte anar:

Genç Abdal'la Hacı Bektaş'a geldiler
Sarı Saltığı Rumeli'ne saldılar
Şûkrolsun dertlere derman oldular
Tavâfın kabuldür abdal dediler

Ozan Genç Abdal, Hacı Bektaş yoldaşı Pir Güvenç Abdal'ın adını kendisine ad almıştır. Genç yaşında derviş olduğu için bu adı aldığı da söylenir. Eskişehir Şücaaddin Veli dergahında yola girmiştir.

Genç, Güvenç, Genci, Genciya adlarını da kullanan ozanın deyişleri yaygın olarak bilinir.

ALİ AŞKINA

Mümin isen bana etme cefayı
Allah bir Muhammed Ali aşkına
Eylikte ol daim eyle vefayı
Allah bir Muhammed Ali aşkına

Saki doldur bize dolu içelim
Okuyalım aşk kitabın seçelim
Olur olmaz davalardan geçelim
Allah bir Muhammed Ali aşkına

Pirler nasihatın güzelce dinle
Bozma erkanı tatlı dil söyle
Kemlik edenlere sen eyilik eyle
Allah bir Muhammed Ali aşkına

Kimsenin ayıbını gözetme sakın
Olayım der isen ger Hakka yakın
Erenler huyundan bir meşkrep takın
Allah bir Muhammed Ali aşkına

Genç Abdal'ım Hakkı seversen candan
Hak seni ayırmaz yoldan erkandan
Yalan söz söyleme çıkma imandan
Allah bir Muhammed Ali aşkına

SAKLA KULUM BENİ SAKLAYIM SENİ

Sekahum sırrını söyleme sakın
Sakla kulum beni saklayım seni
Cevher-i zâtını keşfetme sakın
Sakla kulum beni saklayım seni

Elde ayağında dilde gözünde
Hakkına razı ol her bir sözünde
Canından içeri kendi özünde
Sakla kulum beni saklayım seni

Dizilmiş katara gerçekler pirler
Hakk'ın emri ile Hakk'a giderler
Hakikat sırrını söyleme derler
Sakla kulum beni saklayım seni

Genç Abdal'ım sakla sen seni sende
Hak seni saklasın can ile tende
Hak buyurdu ben sendeyim sen bende
Sakla kulum beni saklayım seni

PİRİM CEMÂLİNİ GÖRESİM GELDİ

Ey candan sevdiğim nûr-ı penâhım
Pirim cemalini göresim geldi
Kaldır nikabını lütfeyle şâhım
Pirim cemâlini göresim geldi

Bir ismi Ali'dir Ḥayder-i kerrâr
Hasan hulkır-rızâ ol zât-ı envâr
Şâhım İmâm Hüseyn mümine didâr
Pirim cemâlini göresim geldi

İmâm Zeynel-Abâ Muhammed Bâkır
Keremler kânudur ol İmam Ca'fer
Nola bir dem hüsmnün Kabesin göster
Pirim cemâlini göresim geldi

Kâzım Rıza Taki Naki Askeri
Mehdi cümlemizin ulu servere
Murâdım isterim bilmezem gayrı
Pirim cemâlini göresim geldi

Güvenç Abdal güzel söyledi halin
Erenler donatmış şâhı göster cemâlin
Ey İmamlar şâhı göster cemâlin
Pirim ceâlini göresim geldi

GÖRDÜĞÜN ÖRT GÖRMEDİĞİNİ SÖYLEME

Muhammed Ali'ye ikrar verdinse
Gördüğün ört görmediğin söyleme
Sıtk ile imanda karar kıldınsa
Gördüğün ört görmediğin söyleme

Dileğimiz odur hazreti kuldan
Böyle buyurmuş ol şah-ı Merdan
Var ise gönlünde zerrece iman
Gördüğün ört görmediğin söyleme

Sakın yalancıyla eyleme sohbet
Yalancıya yuf var Yezit'e lanet
Dilersen desünler canına rahmet
Gördüğün ört görmediğin söyleme

Bu yol hak Muhammed Ali yoludur
Kırkların binası ulu yoludur
Pirim Hacı Bektaş Veli yoludur
Gördüğün ört görmediğin söyleme

Genç Abdal hakka ermek istersen
Dost yoluna can baş vermek istersen
Hakkın cemalini görmek istersen
Gördüğün ört görmediğin söyleme

EYVALLAH PİRİM

Meydanına gelmişem
Allah eyvallah pirim
Ben yolun yanılmışam
Allah eyvallah pirim

Nailim yapısına
Erenler kapısına
Geldim hak kapısına
Allah eyvallah pirim

Günahım çok dildeyim
Teslim oldum eldeyim
Ben yolumca yoldayım
Allah eyvallah pirim

Çün hakka varacam
Hak cemalin görecem
Sorgu sual verecem
Allah eyvallah pirim

Gelsin küsmüş var ise
Kem söz geçmiş var ise
Bir incinmiş var ise
Allah eyvallah pirim

Ey efendim penahım
Sen mürvet eyle şahım
Taşra koydum günahım
Allah eyvallah pirim

Genç Abdal biçare
Baş eğmiştir bu dare
Medet kıl günahkare
Allah eyvallah pirim

YİNE KATARLANMIŞ AŞKIN KERVANI

Yine katarlanmış aşkın kervanı
Çekip gideyürür dost illerine
Erenler cem olmuş pîr ü civan
Kemerbest bağlanmış hep bellerine

Doğru yola giden menzile yeter
Birlik devranından muhabbet ister
Cümlesi birlikte bir dilden öter
Âşık oldum güzel hoş dillerine

Şah-ı Merdân çerağları uyandı
Dost elinden dolu içenler kandı
Cemiyet bahçesi açtı donandı
Gel bir nazar eyle hak güllerine

Hak Muhammed Ali bir bina kurmuş
Muhabbet nurunu kalbe doldurmuş
Erenlerin sırrını bize bildirmiş
Yol içinde gizli sır yollarına

Genci Abdal şaha dergaha vardım
Bir niyaz eyledim dârına durdum
Hidayet kapısı açılmış gördüm
Neler ihsan eder şah kullarına

BU BİZİM İLLERDEN SEYAHAT EDİP

Bu bizim illerden seyahat edip
Ziyaret eylesem illerinizi
Ben beğendim hak erenler beğensin
Baldan tatlı şeker dillerinizi

Münkirin bağrını oklasam dursam
Kamilin içini yoklasam dursam
Tazece açılmış koklasam dursam
Muhabbet bağında güllerinizi

Erişir mümine hidayet gördüm
Erenleri şah-ı sehavet gördüm
Yokladım kitapta selamet gördüm
Hakkın defterinde fallarınızı

Hızır yoldaşımız atâlar ile
Muhabbet gösterir vefalar ile
Her yerde otursa safalar ile
Mevlâm açık etsin yollarınızı

Güvenç Abdal'ım eydür size aşk olsun
Himmet erenlerden bize aşk olsun
Cümlenize cümlemize aşk olsun
Can ü dilden sevdim hallerinizi

GAMDA GÖRDÜM BUGÜN GARİP BÜLBÜLÜ

Yaz bahar ayları geldi erişti
Gamda gördüm bugün garip bülbülü
Ahı direk direk göklere çıktı
Gamda gördüm bugün garip bülbülü

Gül dalına konmuş çehresi solmuş
Ağlayıp gözleri kan ile dolmuş
Hali gayet zayıf perişan olmuş
Gamda gördüm bugün garip bülbülü

Bad-ı saba eser anın tahtında
Cefa çeker gonca gülün katında
Feryada başlamış seher vaktinde
Gamda gördüm bugün garip bülbülü

Bir seher vaktinde dinledim fâkir
Dilleri Muhammed-Ali'den okur
Fıraklı firaklı ağlayıp şakır
Gamda gördüm bugün garip bülbülü

Genç Abdal'ım dertli yârin elinden
Yanar aşka düşmüş narın elinden
Ağlar hudasına hârın elinden
Gamda gördüm bugün garip bülbülü

BÖYLE GİDER BU

Sevdiğim dilberin zat-ı envarı
Bilinmez bir zaman böyle gider bu
Hakikat mahzeni sırrı-ı esrarı
Bulunmaz bir zaman böyle gider bu

Nur-u veçhin nedir nakşı bünyadı
Hatt ü hâlin nedir kimdir üstadı
Gayet müşkül olur gönül muradı
Alınmaz bir zaman böyle gider bu

Türü cefa ile uşşaka bakıp
Aşkın ateşine sînesin yakıp
Şive-i naz ile o dilber çıkıp
Salınmaz bir zaman böyle gider bu

Güvenç bu devranın fenni nakkaşı
Canıma kâr etti dert ü gam taşı
Ağlayı ağlayı gözlerim yaşı
Silinmez bir zaman böyle gider bu

ALEMİ VAR EDEN SULTAN ALİ'DİR

Yoğiken yerle gökler ezelden
Kudret kandilinde pünhan Ali'dir
Kün deyince bezmi elesten evvel
Alemi var eden sultan Ali'dir

Cebraile sordu Muhammed bunu
Nice bin yıl evvel kurdu oyunu
Mağripden meşrika kudret topunu
Atan Muhammed tutan Ali'dir

Muhammed Ali geldi dünya yüzüne
Zülfikarı çekti kavga yüzüne
Kafirler içinde havva yüzüne
Mancınıkla kendin atan Ali'dir

Binince düldüle Hayber'e gitti
Yel gibi o anda menzile yetti
Kafirlere hüner heybet gösterdi
Kendini kul diye satan Ali'dir

Müminler sırrını ilden sakınır
Kendin bilmezlere sözüm dokunur
Genci Abdal dört kitapta okunur
Evveli, ahiri destan Ali'dir

MÜRŞİDİN BUYRUĞU YOL EYLER SENİ

Sıtkile mürşidin pek tut eteğin
Yanında bir mabul kul eyler seni
Hizmet eyle candan sarfet emeğin
Mürşidin buyruğu yol eyler seni

Seni senden alır mürşidi danâ
Varlığın benliğin atar bir yana
Hakikat ilmini bildirip sana
Kuş dilinden söyler dil eyler seni

Gönül gözün açar nazar kılınca
Tevellayı teberrayi bilince
Kazanda kaynatır kamil olunca
Acı iken tatlı bal eyler seni

Ahdinde sadık ol candan özünden
Sile karasını gönül yüzünden
Rahmet deryasından hikmet yüzünden
Katre iken ulu göl eyler seni

Genci Abdal sözün yeter elverir
Muradını sana haktan ol verir
Dört kapıdan kırk makama yol verir
Hakikatte özge hal eyler seni

BAYRAM KURBAN SEYRAN OL ZAMAN OLUR

Ziyaret eylesem ulu dergahı
Bayram kurban seyran ol zaman olur
Sen benimsin derse erenler şahı
Bayram kurban seyran ol zaman olur

Kadir mevlam kula ihsan edince
Aşk mülkine seni ferman edince
Özünü gönlüne sultan edince
Bayram kurban seyran ol zaman olur

Böyle buyurmuştur carta sadıklar
Aşkın ateşinden bağrı yanıklar
Hak ile hak olup hakka aşıklar
Bayram kurban seyran ol zaman olur

Saf olur gönüller pâk olur diller
Murad alır murad isteyen kullar
Açılır kapılar doğrulur yollar
Bayram kurban seyran ol zaman olur

Genci Abdal hakkel'yakin sözünde
Hidayet ettiler batın yüzünde
Görüp zat-ı hakkı kendi özünde
Bayram kurban seyran ol zaman olur

BEKTAŞİLER

Sırrın ifşa eylemez pünhan olur Bektaşiler
Terkeder gördüklerin insan olur Bektaşiler

Can ü başın terkederler cümle varından geçip
Soyunup Abdal-i veş uryan olur Bektaşiler

Fehmederler gizli derununda olan hicranını
Ehli derdin derdine derman olur Bektaşiler

Zahir ü batın hakikat halini ahzeyleyip
Dil rümuzu sahib-i divan olur Bektaşiler

Sure-i sırr-ı ledünün mektebi kalbindedir
Rah-i hakkı keşfeden irfan olur Bektaşiler

Bürc-i zatın menzilinden dem ururlar Genciya
Var kıyas eyle nice sultan olur Bektaşiler

İBRAHİM

XVIII. yüzyıl ozanlarındandır. Doğum ve ölüm yılı bilinmiyor. Bir deyişinden 1761'de sağ olduğunu öğreniyoruz. İbrahim Yozgat'ın Bahadın köyündendir.

Söylentilere göre İbrahim bir hak aşığıdır. Anadolu'yu sazıyla sözüyle dolaşmış, Mısır'a kadar gitmiştir.

Hacı Bektaş Veli dergahına ziyaretlerde bulunan İbrahim deyişlerinde Hünkar'a olan sevgisini dile getirir.

YETİŞ İMDADIMA İMAM HÜSEYİN

Yine bir karanlık düştü serime
Yetiş imdadıma İmam Hüseyin
Ben çağırırım ere Hakk'a pirime
Yetiş imdadıma İmam Hüseyin

Deden Muhammed'dir atan Ali
Hakk'a doğru gider onların yolu
Nice bir incittin bu ednâ kulu
Yetiş imdadıma İmam Hüseyin

Bahçem bozulduysa Bari'ye başla
Mümine kuvvettir Yezid'i taşla
Kusurum çok günahımı bağışla
Yetiş imdadıma İmam Hüseyin

Mürüvvet kapısın ezel ezelden
Hiç vefa yoğimiş oğlandan kızdan
Kusur bizde ise mürüvvet sizden
Yetiş imdadıma İmam Hüseyin

Bozulmasın İbrahim'in dirliği
Dirlik ile olur dünya varlığı
Bu günde bell'olur erin erliği
Yetiş imdadıma İmam Hüseyin

DEDEM GELMİŞ OTURUR

Dağları gördüm de gönlüm şen oldu
Gönül eğlencesi dağlar merhaba
Çeşmim yaşı ormanlara sel oldu
Çeşmim eğlencesi çaylar merhaba

Dedem gelmiş oturur
Gerçek erenler gülbengini yetirir
Horasan'dan köseği'sin getirir
Hem dalın abudağına merhaba

Yürüyen duvara dur dedi durdu
Nişan olsun diye sırtını verdi
Karataşı'ı hamur etti yuğurdu
İşareti belli Bektaş merhaba

Kırlangıç'ın neresinde temaşa
Orda biter mor sümbüllü menevşe
Bizden selam söylen Sultan Bektaş'a
Orda yatan erenlere merhaba

İbrahim eydür dilim dolaşık
Pirini görmeye ar m'eder aşık
Dünü günü yüz sürdüğüm Gökeşik
Ab-ı zemzem çilehane merhaba

BALIM SULTAN

Ta ezelden bendesi olup etmişim
Yoluna can feda Balım Sultan
Gözüme tütiya ayak toprağın
Çekem kuh-ü cilâ Balım Sultan

Bir menzile yettim erenler cemi
Fark ederler anlar eyiyi, kemi
Vasfını keb için aldım kalemi
Etmedeyim imlâ Balım Sultan

Emr ile yürüten cansız duvarı
Pirim Hacı Bektaş Velinin yârı
Edenler cünbüşü naz ihtiyarı
Sürer demin hâlâ Balım Sultan

Derviş-i müznibim ismim İbrahim
Göklere çıkmada düd-i siyahım
Subh-û şam istiyor ey yüzü mahım
Himmetin bu geda Balım Sultan

GEL ÂDEME GEL ÂDEME

Yaban yerde ne gezersin
Gel âdeme gel âdeme
Şeytan gibi ne yelersin
Gel âdeme gel âdeme

Nusha-ı vahdet âdemdir
Neba-i kudret bu demdir
Ademden gayrı ademdir
Gel âdeme gel âdeme

Ayin-i hak ademdedir
Görünen gören ademdir
Nefsi ismi ademdedir
Gel âdeme gel âdeme

Ademdedir rahmeti rahman
Ademdedir her gevhere kan
Adem cisimdir adem can
Gel âdeme gel âdeme

Ademdedir hakka giden yol
Hakkı istersen adem ol
Ademe cümle alem kul
Gel âdeme gel âdeme

İbrahim sen âdeme gel
Kamu müşkülün olsun hal
Ademiyattan gel el al
Gel âdeme gel âdeme

ALLAHI SEVERSEN GEL ABDAL MUSA

Allah allah dedim durdum dar'ına
Allahı seversen gel Abdal Musa
Niyazim var hırka ile şanına
Allahı seversen gel Abdal Musa

Eve! ahir bu kapıyı bilirsin
İfhak olma kalanına değersin
Aliyinen Muhammed'i seversen
Allahı seversen gel Abdal Musa

Ben gidiyom yüreğine dağ olsun
Etrafında mor sümbüllü bağ olsun
Çocukların ölmüş başın sağolsun
Allahı seversen gel Abdal Musa

İbrahim'im eremedim bu sırfa
Allahı seversen kalma kusura
Hepimize yol gösterdin bu sıra
Allahı seversen gel Abdal Musa

FELEK İLE PEK CENGİ VAR DİYESİN

Ey ruh benden dostlarıma naçar et
Felek ile pek cengi var diyesin
Felek verdiği emaneti ister
Hasret vakfını görüyor diyesin

Elim ermez dostlarıma naçarım
Havf çekerim olmaz işten kaçarım
Sunarlarsa ezel zehirini içerim
Felek bizi göz -aldırmış diyesin

Gel deyince söze uymaz delidir
Aslım Muhammed'e çıkar velidir
Bu insan da yeryüzünün gülüdür
Kimi almış kimi verdi diyesin

Kul İbrahim der ki gördüm düşünü
Hak onarsın cümlemizin işini
Bakın kayırmış mı sefil başını
Dosta gönül intizarda diyesin

GELMEZ ÜÇ GÜNDÜR ÜÇ GÜNDÜR

Dost bize ikrarlık verdi
Gelmez üç gündür üç gündür
Dilime ezberi girdi
Gelmez üç gündür üç gündür

Gelirim diye and içti
Bilmem ne diyara düştü
Ay dolandı yıllar geçti
Gelmez üç gündür üç gündür

Büyük bir efkara düştüm
Sinem türlü yara düştüm
Bülbül gibi zara düştüm
Gelmez üç gündür üç gündür

Bilmezem mahbubum n'oldu
Sarardı gül benzim soldu
On sekiz yıl tamam oldu
Gelmez üç gündür üç gündür

İbrahim candır cananım
Kalp evinde errahmanım
Alemin şahı sultanım
Gelmez üç gündür üç gündür

MUHARREM MAHZUNİ

(Ölümü 1869) Mora'daki Yenişehir'dendir. Dürbalı Sultan Bektaşi Dergahında postnişinlik yapmış, öldüğünde dergaha gömülmüştür.

HAKKA NİYAZ EYLE ÇIKMA RIZADAN

Ey gönül sandın mı sen derviş oldun
Bu menzil uzaktır çıkma rızadan
Verdiğin ikrarla sen dara durdun
Hakka niyaz eyle çıkma rızadan

Kulhüvallahü ehat sen de okudun
Mürşit cemalinde hatim eyledin
Aynıcem sırını ey gönül gördün
Kendini hakeyle çıkma rızadan

Muhammed Ali şeriat tarikat
Can ile gönülden ver gel salavat
Hünkar Hacı Bektaş bahrı hakikat
Sırrını faşetme çıkma rızadan

Mahzuni bu sırrı bil esrarı hak
Bu deryayı umman sen kendine bak
İmamı zamanın nutkunu bil hak
Canın feda eyle çıkma rızadan

PİR BALIM SULTAN

Aşk ile uyandım aradım derman
Bu derde dermanım Pir Balım Sultan
Leylü nehar yandım ta bulam derman
Derdime dermanım Pir Balım Sultan

Tabibe varmayan cahildir nadan
Başına hazırdır kılıcı uryan
Tabip oldu bana ol Şahımerdan
Kurban benim canım Pir Balım Sultan

Kalbim ruşen oldu nur ile doldu
Tenim uryan oldu hayatı buldu
Dü Cihan perdesi ondan refoldu
Gönlümün ziyası Pir Balım Sultan

Muharrem Mahzuni pire dayandı
Çırağımız kırk budaktan uyandı
Kırklar meydanında gülbank çalındı
Hayır himmet verdi Pir Balım Sultan

DİDARİ

(....-1870) Kayseri'lidir Saz çalmakta oldukça usta olan Didari, deyişlerini sazı eşliğinde dile getirmiştir.

NEVRUZUNUZ CANLAR MÜBAREK OLSUN

Lamekan ilinden bir sada geldi
Nevruzunuz canlar mübarek olsun
Kalbi müminana bir safa geldi
Nevruzunuz canlar mübarek olsun

Veladet günüdür Hak Mürtezanın
Şimşiri kudrete ol Kibriyanın
Narei Hayder tek açıp dehanın
Nevruzunuz canlar mübarek olsun

Bugün huruç eder cümle mevcudat
Bu dem kıyam eder Yevm-i arasat
Bu demde açılır mü'mine mir'at
Nevruzunuz canlar mübarek olsun

Ziruh, gayrı ziruh baş keser Şah'a
Bu dem izin olup gelirler caha
Fescüdu emrile ol yüzü maha
Nevruzunuz canlar mübarek olsun

Bunda handan olur kalbi mükedder
Gözyaşları olur lalü mücevher
Lanet et Yezid'e Didari kemter
Nevruzunuz canlar mübarek olsun

HAKİKAT BAĞININ GÜLÜ GÖRÜNDÜ

Sabahtan gözümü açtım uyandım
Hakikat bağının gülü göründü
Nuru Muhammede şöyle dayandım
Saki-i meveddet Ali göründü

Mukaddem alemi bezmi ülfette
Cemalini görüp kaldım hayrette
Kandili kudrette Bürcü esette
O şahın hayali celi göründü

Haberdar olanlar bu vakıadan
Bir vakit ayrılmaz ahde vefadan
Huruç edüp geldik mülkü bekadan
Hünkar Hacı Bektaş Veli göründü

Kırklar karar kılmış mülkü kadime
Anda erdirirler sırrı kelime
Si vü dü dersinden bahrı azime
Silabı giryemin seli göründü

Konar can bülbülü o asitana
Tahassür eylemez hak gülistana
Cehdedip gelenler devri insana
Şeş cihetten sağı solu göründü

Enfüs kestişini engine saldım
Meylü muhabbetle ucunda kaldım
Camını nuşettim külahın çaldım
Hızıra seyahat yolu göründü

Bir katre nuşeden aşkın tasından
Bir vakit ayrılmaz yar belasından
Mazurum bu nutkun intihasından
Didarî divane deli göründü

HACI BEKTAŞ VELİ SULTAN BALIM VAR

Şükür olsun ol Hudanın demine
Hacı Bektaş Veli Sultan Balım var
Methi vasfın eylediğim kimesne
Hacı Bektaş Veli Sultan Balım var

Hacei Yesevi anın piridir
Velayeti dağlar taşlar yürütür
Hazreti Hakkın güzide sırrıdır
Hacı Bektaş Veli Sultan Balım var

'Bir güneştir doğdu dünya yüzüne
Cümle erler niyat etti özüne
Bakan aşık nur göründü gözüne
Hacı Bektaş Veli Sultan Balım var

Hasan Dededir postunda oturan
Rum abdalları hizmetin yetiren
Zemheride dost elmasın getiren
Hacı Bektaş Veli Sultan Balım var

Dedim biat ediniz ol uludan
Muhabbet kokusu gelir seherden
Didari'den ayırma şahımerdan
Hacı Bektaş Veli Sultan Balım var

FERYÂDİ

(1824-1904) Deli Derviş adıyla da bilinen Feryâdi'nin asıl adı Mehmet olup Sivas, Zara, Zoğallı köyündendir

Bir Alevi dedesi olan Feryadi yol deyişleri gibi aşk ve güzellik üstüne de deyişler söylemiştir.

ANA BİR ATADAN DOĞMA KARDEŞİM

Ana bir atadan doğma kardeşim
Gel gir muhabbete malda ne vardır
Yalancı dünyayı lezzet mi sandın
Lezzet muhabbettir balda ne vardır

Muhabbet kapısı bahardır yazdır
Kemliğin ahırı kar yağmış güzdür
Sanmayın ağalar bir hilâf sözdür
Söyleten yürektir dilde ne vardır

Müminin gönlüdür Tanrının tahtı
Rehberden açılır tâlibin bahtı
Veysel'de Düldül'ün nalını çaktı
Hikmeti mıhtadır nalda ne vardır

Kul Yusuf'tur hakikatın şâkirdi*
Bir geçen erlerden aldık öğüdü
Bâtında okudum ihlâsı virdi
Cemi cennette gör burda ne vardır

* Feryadi, Kul Yusuf mahlasını da kullanmıştır.

İDİRİS TERZİLİK İCAT ETMEDEN

İdiris terzilik icat etmeden
Geçti endazeden boyumuz bizim
Anka yaratmayıp Kaf'a gitmeden
Bin bir çile çeker soyumuz bizim

Kapı değişemez bizim birimiz
Münkir kırk yıl yusa gitmez kirimiz
Hayatta pak eder bizi pirimiz
Murdar ölmemektir kârımız bizim

Binbir sıramız var başı feslimiz
Cümle çakırlıyız yoktur meslimiz
Güruh-ı Naci'dir bizim aslımız
Münkire karışmaz soyumuz bizim

Dünya bize zindan münkire cennet
Küllü men aleyha buyurdu isbat
Kimsenin hakkında etmeyiz gıybat
Bağlıdır Rızay'ya pây'ımız bizim

Feryâdi âlemde bire bağlıyız
Bir de ikrarımız pîre bağlıyız
Nur-ı Ahmet nur-i yâre bağlıyız
Bir derya bulunmaz suyumuz bizim

ÇEKEMEM BU DERDİ BÖLEK SENİNLE

Bugün gam yükünün tüccarı geldi
Çekemem bu derdi bölek seninle
Seni seven aşık sararıp soldu
Çekemem bu derdi bölek seninle

Yine gam yüküne tüccar ben oldum
Bulamadım lokman'ı arada kaldım
Medet mürvet dedim kapına geldim
Çekemem bu derdi bölek seninle

Seherde okunur Allahûekber
Hışmından titirer ol bab-ı Hayder
Selman'ın cânına yetmişti Hayber
Çekemem bu derdi bölek seninle

Aşık olan gafletinden uyanır
Muhammed Ali'nin rengin boyanır
Ancak bu cefaya Eyyub dayanır
Çekemem bu derdi bölek seninle

Bağlarıma gazel düştü güz oldu
Geçti güzel günler ömür az oldu
Feryâdi'nin yaraları düz oldu
Çekemem bu derdi bölek seninle

MERHAMETİN YOK MU HALİM SORSANA

Efendim derdine divane oldum
Merhametin yok mu halim sorsana
Garip bülbül gibi dalına kondum
Merhametin yok mu halim sorsana

Sizde yardım etmezler mi düşküne
Halin sormazlar mı böyle şaşkına
Şâh-ı merdan Murteza'nın aşkına
Merhametin yok mu halim sorsana

Efendim kapında kul oldum kaldım
Ben sana kul oldum sen benim efendim
Yemin ederim ben canımdan usandım
Merhametin yok mu halim sorsana

Deli gönül geze geze yoruldu
Gençlik gitti derman bizden ayrıldı
Feryâdi'nin kanatları kırıldı
Merhametin yok mu halim sorsana

NE HOŞ YERDE IRAS GELDİ YAR YARE

Muhabbet eyledik sadık yar ile
Ne hoş yerde ıraş geldi yar yare
Müşerref olmuşum hub cemaline
Ne hoş yerde ıras geldi yar yare

Meydanında türlü bade içilir
Cemalinde hakkın nuru seçilir
Bahçesinde gonca güller açılır
Ne hoş yerde ıras geldi yar yare

Tubaya benzettim selvidir boyu
Güzeldir sohbeti kâmildir huyu
Nesli On'iki imam Ali'dir soyu
Ne hoş yerde ıras geldi yar yare

Lisanından türlü gevher söyledi
Özü turap enginleri boyladı
Bu gönlümüz gamdan azad eyledi
Ne hoş yerde ıras geldi yar yare

Feryâdi'nin çektiği bu aşk odu
Şirin muhabbeti lezzetli tadı
Hudadandır bir gerçeğin evradı
Nu hoş yerde ıras geldi yar yare

OTLAR BİTMEZ VİRANELER YURDUNDA

Otlar bitmez viraneler yurdunda
Ne acayip ah eylemez sağlar hey
Kimi şad ü hürrem kendi derdinde
Kimisine fırkat gelmiş ağlar hey

Nice kahramanlar vardı bu hana
Kimisi şah oldu gitti zamana
Benim deyü hükmederdi cihana
Hâkle yeksan oldu taht ü tuğlar hey

Bu çarh-ı gerduna kanma dekbazdır
Evveli şadlıktır bahardır yazdır
Âhiri vayvaylı bir ulu sazdır
Veliler nebiler göçtü beğler hey

Türlü cevahirden alıp satardı
Çemeninde lâ'l ü mercan biterdi
Seher vakti andelipler öterdi
Viran kalmış bahçelerle bağlar hey

Usandım feleğin âselerinden
Doldurup verdiği badelerinden
Sefil Feryadi'nin didelerinden
Ab-ı revan gibi yaşlar çağlar hey

KENZİ

XIX. yüzyıl ozanlarındandır. Kıbrıs'ta doğmuş, Antalya'da yaşamıştır.

Kenzi'nin bir süre de Dimetoka Kızıl Deli Seyit Ali Sultan dergahında bulunduğu deyişlerinden anlaşılmaktadır.

DAİMDİR AĞAHI MÜRSEL BABA'NIN

Dimetoka şehrin seyran eyledim
Açıkdır dergahı Mürsel Baba'nın
Manend-i cennettir anın her yeri
Daimdir ağahı Mürsel Baba'nın

Hamd olsun dergaha yüzümüz sürdük
Anda ayan beyan burhanın gördük
Bin iki yüz elli dördüne erdik
Meydanda Semaı Mürsel Baba'nın

Erenler yoluna canımız feda
Hep canların sırrı bağlıdır ana
İsteklerin verir hep mihmanlara
Ganidir ervahı Mürsel Baba'nın

Mürsel Baba Sultan kırkların başı
Sa'dullah Baba yanında yardaşı
Horasan'dan getirdi mermer taşı
Dimetoka kırları Mürsel Baba'nın

Meydanında yatur Şahımın pirler
Mürşidimiz Ahmet Baba gerçek er
Kul Kenzi kemterdir gayrıyı neyler
İhsanı büyüktür Mürsel Baba'nın

PİR HACI BEKTAŞ

Sensin bizim zahir batın ulumuz
Aman meded mürvet pir Hacı Bektaş
Her taraftan sana çıkar yolumuz
Ali'sin bir adın pir Hacı Bektaş

Pirlerin pirisin yok sana teki
Mü'minin canısın münkirin şekki
Zahirde batında değilsin iki
Yetmişüç milletsin pir Hacı Bektaş

Seni sevdik senden yana yıkıldık
Münkirlerin kesretinden sıkıldık
Her birimiz künc-i gamda tıkıldık
Yetiş bu imdada pir Hacı Bektaş

Pirlerin pirisin zat-ı Alisin
Hem ilim kanısın Şah-ı velisin
Abdal Musa kendin Kızıl Deli'sin
Mahlasınla derler şir Hacı Bektaş

Kul kemter Kenzi'yim sana dayandım
Uyur idim himmetine uyandım
Hep isteyenlere verdin inandım
Benim de muradım ver Hacı Bektaş

HAKKI

XIX. yüzyılda yaşamış olmalıdır. 1826'da II. Mahmut'un Yeniçeriliği kaldırmasından sonra Bektaşi dergahlarına karşı da saldırıya geçmesi, kimi babaları öldürtüp, kimini de sürgüne göndermesi üzerine aşağıdaki deyişi söylemiştir. Hakkı'nın yaşamna ilişkin bilgi yoktur.

KAVM-İ YEZİD YEZİTLİĞİN BİLDİRDİ

Kavm-i yezid yezitliğin bildirdi
Yetiş Allah ya Muhammed ya Ali
Sürgün edip her dervişi öldürdü
Yetiş Allah ya Muhammed ya Ali

Eridi fakıyrin yüreği yağı
Arttı münkirlerin kalbi ferağı
Yanmaz oldu türbelerin çerağı
Yetiş Allah ya Muhammed ya Ali

Türbelerin yıkıldığın gördüler
Yezidler ferah edip güldüler
Her dervişi bir diyara sürdüler
Yetiş Allah ya Muhammed ya Ali

Dalgalandı gönül durulmaz oldu
Gitti elden talip görülmez oldu
Rehber ile mürşid sorulmaz oldu
Yetiş Allah ya Muhammed ya Ali

Sene bin ikiyüz kırk iki aman
Dünyada bu fesad olmuştur iyan
Şimden sonra sürülmez oldu erkan
Yetiş Allah ya Muhammed ya Ali

Hakkı'ya çağırır yaradan gani
Dertlilerin dertlerinin dermanı
Bundan sonra çok süreriz devranı
Yetiş Allah ya Muhammed ya Ali

VEHBİ

XIX. yüzyıl Bektaşî ozanlarındandır. Mora'lı olduğunun dışında yaşanıına ilişkin bilgi yoktur

Deyişlerinde Hacı Bektaş'ı Bedreddin'i sevgiyle anar.

RAHMETİN DERYASI ÇÜN CUŞA GELDİ

Rahmetin deryası çün cuşa geldi
Kudret ırmağının selleri aktı
Arşullahdan bir nûr aleme doğdu
Hüccet-i Hak Burhan Hacı Bektaş'ın

Sidreden Cebrail indi bu hana
Deli divaneler dedi uslana
Zat sıfat teceli kıldı bu cana
Aşıklara nişan Hacı Bektaş'ın

Sağında Muhammed solunda Ali
Bu söze erenler dediler beli
On iki imamın sevgili oğlu
Eb ü ceddi Sultan Hacı Bektaş'ın

Pire men bir dedim ey ehl-i vahdet
Hizmet eyle talib alagör himmet
Meded mürüvvet der bu Vehbi meded
Var kulları irfan Hacı Bektaş'ın

DİVANINA GELDİM AMAN ERENLER

Şems'i zattan zerre idim eriştim
Çar-ı anasıra girdim karıştım
Hamdülillah didarına kavuştum
Divanına geldim aman erenler

Şah-ı merdan tut elimden yarlığa
Ayaktan düşmüşüm ilet paklığa
Meded mürvet kabul eyle kulluğa
İmanına geldim aman erenler

Noksanım var mende arayıp buldum
Edep erkan usul sendedir bildim
Eşiğine yüzüm sürmeğe geldim
Erkanına geldim aman erenler

Si vü dü hurufla bu vücud esma
Gönlümün tahtında canan müsemma
Vehbi Dede'm söyler gerçi muamma
İrfanına geldim aman erenler

BOSNAVİ

XIX. yüzyıl ozanlarındandır. Bu bilgi 34 dörtlüklü "Ozanlar destanından" çıkartılmıştır.

Adına bakılırsa Bosna'lı Rumeli Bektaşilerinden olmalıdır.

ARİFLERİN SIRRIN SEÇTİM DE GELDİM

Makam-ı vahdetten düştüm yabana
Peymane yolların geçtim de geldim
Arifim esrarı açmam nadana
Ariflerin sırrın seçtim de geldim

Anasır libasın giydirdi bana
Melâik manendi düştüm seyrana
Henüz âdem olup geldim cihana
Yedi kat gökleri aştım da geldim

Muhabbet cemidir erenler cemi
Erenler ceminde sürerler demi
Kırkların ceminde buldum ademi
Hâk paye yüzüm sürdüm de geldim

Ârif isen dinle ey kalb-i selim
Canını mürşide edegör teslim
Gûruh-u naciye olunca nedim
Cemal-i hazreti gördüm de geldim

Bosnavi'yim sözüm kendi özümden
Aşık olan çıkmaz kâmil sözünden
Bu ilmi okudum bâtın yüzünden
Bin yıllık namazı kıldım da geldim

MÜRŞİD-İ KÂMİLE BAŞ EĞMEYENE

Mürşid-i kâmile baş eğmeyene
Erenler deminde ziyan görünür
Günahtan arınıp pak oldum diyen
Bilmiş ol sözleri yalan görünür

Mürşid nasihatın gûş eylemeyip
Deryayı aşk gibi cuş eylemeyip
Muhabbet tasını nuş eylemeyip
Ayin-i cem içinde beyan görünür

Aşk kisbetin giyip güreşmeyenler
Güreşip nefs ile savaşmayanlar
Pîrler âdâbına erişmeyenler
Yol ile erkânda noksan görünür

El ele el hakka razı olmıyan
Mürşid-i kâmile razı olmıyan
Muhammed Ali'ye razı olmıyan
Muhabbet sırrında Mervan görünür

Bosnavi düşme gel sende inada
İnada düşenler ermez murada
Ne söyleyeyim sana bundan ziyada
Müminlere dünya zindan görünür

BU AŞKIN SIRRINA EREYİM DERSEN

Muhabbet neydüğün bileyim dersen
Erenler ceminde birdir muhabbet
Bu aşkın sırrına ereyim dersen
Gönül deryasında dürdür muhabbet

Muhabbet bağında münafık kalmaz
Öter bülbülleri gülleri solmaz
Bu bir sırrullahtır, âşikâr olmaz
Kudret hanesinde sırdır muhabbet

Hadis-i kudside buyurdu Mevlâ
Muhabbet hil'atini giydi Mustafa
Melekler Miraç'ta kıldılar nida
Haşr olan ruhlara sûrdur muhabbet

Muhammmed Ali'den sakın çekme baş
Ne derlerse sana desinler kardaş
Niyazi Musa'dır fehmeyle sırdaş
Bosnavi ednaya Tur'dur muhabbet

GÜNAHKÂRIM KAPINA GELDİM ŞAH'IM

Aşkım çoktur benim candan yenilmez
Günahkârım kapına geldim Şah'ım
Bu fani dünyada mihman eğlenmez
Günahkârım kapına geldim Şah'ım

Bir ündür işitip avaza geldim
Canı feda edip serbaza geldim
Yüzüm yerde koyup niyaza geldim
Günahkârım kapına geldim Şah'ım

Sırrım sırolmuştur sırrım bilince
Herkes murat alır hali halince
Kendimi tanıdım Hakk'ı görünce
Günahkârım kapına geldim Şah'ım

Bosnavi bir sırdır aşikâr olmaz
Hayat sahrasında yar-i gar olmaz
Erenler bezminde ah ü zâr olmaz
Günahkârım kapına geldim Şah'ım

AÇAN DA AÇTIRAN ALİ'DİR ALİ

Muhabbet kapısın açayım dersen
Açan da açtıran Ali'dir Ali
Hakkın cemâlini göreyim dersen
Gören de gösteren Ali'dir Ali

Muhammet Mustafa cihan serveri
Miraçtan açıldı bu yolun sırrı
Kimseler bilmezdi Ali'den gayrı
Bilen de bildiren Ali'dir Ali

Derviş ol kardaş düşme inada
Şâfi kıl gönlünü eriş miâda
Benliği terk edip eriş murada
Eren de erdiren Ali'dir Ali

Münkirin askeri Şam'a çekildi
Mümin olanlara name yazıldı
Kırkların cemendi şerbet ezildi
Ezen de ezdiren Ali'dir Ali

Muhammet Ali'dir kırkların başı
Onu bilmeyenin nic'olur işi
Bosnavi akıtır gözünden yaşı
Akıtıp aktıran Ali'dir Ali

SECDEMDİR ALİ

İbadetten eğer sual edersen
Kıblemdir Muhammed secdemdir Ali
Kulluğumdan benim cevap istersen
Kıblemdir Muhammed secdemdir Ali

Yedi gök yedi yer bünyad olmadan
Ay ile gün yıldız icad olmadan
Dünya dedikledi âbad olmadan
Kıblemdir Muhammed secdemdir Ali

Münkir fırkasından kalmadı eser
Fırkai naciden almışız haber
Onsekiz bin âlemi viran eder
Kıblemdir Muhammed secdemdir Ali

Aşık isen bugün gezme havada
Muhammed Ali'nin nuru dünyada
Yer ile gök durmuş hep inkıyada
Kıblemdir Muhammed secdemdir Ali

NEDEN ŞADOLURSUN BUGÜNKÜ GÜNDE

Neden şadolursun bugünkü günde
Cümle muhiplerin gönlü gamdadır
Aşıklar sadası kesildi anda
Feryadı artmada gözü nemdedir

Lisan-ı hâl ile çektiler ahı
Hak yedinde iken kıydılar şahı
Böyle gün görmemiş kimse billâhi
Ne İsa'da vaki ne Meryem'dedir

Muhabbet ehline vâdi Kerbela
Elestü bezminde olmuş müheyya
Böyle haber vermiş Şahım Murtaza
Aşıkların ahı Muharremdedir

Yedi kat gök birden başlar figana
Şehitlerin teni boyandı kana
Melekler çağrışır lanet Mervan'a
Görün bu alemi ki ne demdedir

Bosnavi dökenler gözden hunabı
İçerler Ali'den Kevser şarabı
Verdiler şüphesiz ana cevabı
Şehadet şerbeti bu matemdedir

DERVİŞİM DEYİP DE MEYDANA GELDİN

Dervişim deyip de meydana geldin
Varlığın terk edip geçebildin mi
Bu meydana gelip erkana durdun
Bu erkanın sırrın seçebildin mi

Hakikat ehlinin doğrudur yolu
Muhabbet gülünde bağın bülbülü
Hak Muhammed meşreb İmam Ali
Bu meşrebden dolu içebildin mi

Pire hizmet edip erkanın için
Bir amel kazanıp imanın için
Aşk ile çalışıp öz canın için
Muhabbet hırkasın biçebildin mi

Varlıkla yokluğa pazar eyleyip
Küfr ile imanın hem yar eyleyip
Kalbini eritip envâr eyleyip
Gümansız perdeyi açabildin mi

Bunda neler vardır bir nazar eyle
Yahşi yaman sakın alma sen dile
Nasihatım tutup Bosnavi dinle
Can gözünü bilmem açabildin mi

BEHEY KARDAŞ YOLUMUZA

Behey kardaş yolumuza
Giremezsin demedim mi
Bizim gizli sırrımıza
Eremezsin demedim mi

Bu sırrı her kişi bilmez
Bilenler de haber vermez
Bu sırrı gayrı göz görmez
Göremezsin demedim mi

Evvel bir mürşide ulaş
Akıt gözünden kanlı yaş
Yezidden kaç behey kardaş
Kaçamazsın demedim mi

Erenlerden bu bir name
Gel uy Oniki İmama
Gezersin Şark ile Şam'a
Uyamazsın demedim mi

Üçler yediler erkanın
Binlerle sürer devranın
Kırklar deminde kurbanın
Kesemezsin demedim mi

Ali ismi Allah derler
Yüzüne secde ederler
Taş yerine baş koyarlar
Koyamazsın demedim mi

Bosnavi ta ezelden
Himmet almış ol Veliden
Okur ilmini Ali'den
Duyamazsın demedim mi

HATİFİ

XIX. yüzyıl ozanlarındandır. Deyişlerinden Hacı Bektaş Veli dergahında yaşadığı anlaşılmaktadır. 1851-1868 tarihlerinde postnişin olan Türabi Dede'den, Hasan Dede'den sözeden Hatifi, dergahı ayrıntılı olarak betimlediği gibi burada geçen olayları da dile getirir.

Hatifi'nin aşağıdaki deyişi Hacı Bektaş Dergahına ilişkin önemli bilgiler içermektedir.

DERGAHI ŞERİFİN GEÇEN HALİNDEN

Dergahı şerifin geçen halinden
Haber etmek niyet ile yareni
Bir nebze esbabı ihtilalinden
İcap etti ehibbaya beyani

Hakikati hali ihbar edeyim
Müfit ve muhtasar iş'ar edeyim
Güneşten zerrece ızhar edeyim
Göre küşt ola aynı iz'ani

Sene bin iki yüz altmış sekizde
Kuû etti posta Turabi dede
Ne cefalar çekti o mihnetzede
Melali muciptir anın ityani

Öyle zatı pake edüp adavet
Koymadılar eylemedik hakaret
Bir dakika bile vermedi rahet
Eşkiyanın ihaneti isyanı

Bu hal ile yine ol zatı gayyur
Say ile gayrette koymadı kusur
Harap idi evler eyledi mamur
İntizama kodu bu asitani

Uşşaka rehberi rahı pir idi
Cümle üftadeye destgir idi
Men aref tahtında bir emir idi
Teshir eylemişti mülkü irfani

Gah zamanı meşekkat ü mihnetle
Gahi mahabbetle gahi mihnetle
Gahi enduh ile gah meserretle
Müşarünileyhin geçti devranı

Seksen beşe erdi tarihi hicret
Hacı Hasan dede etti ikamet
Aşevin, atevin edüp imaret
Yaptı hanbağını hem değirmani

Ol zamanda mahlûl kaldı meşihat
Ahzine çok kimse eyledi rağbet
Feyzullah Efendi oldu akıbet
Beratı serifi emri ayani

Dergahta vafatı olunca nagah
Tarzı ahır oldu ahvali dergah
Güftüğü çoğaldı açıldı efvah
İyan oldu bürudeti nihani

Anın ihracına kıyam ettiler
Türlü iftiraya ikdam ettiler
Menfi deye hacce i'zam ettiler
Sinni şeyhuhette öyle sultanı

Vakıf idi cümle razı nihana
Dildade değildi kevnü mekana
Maik idi gencinei irfana
Almazdı bir pula iki cihani

Arifü mütteki dilagah idi
Sureta bir derviş manen şah idi
Şekketme şüphesiz ehlülhak idi
Güneş gibi zahir oldu bürhani

Hakkındaki emre bir nigah etti
Ne içtinap etti ne ikrah etti
İmtisalen hemen azmi rah etti
Arzu eyleyüp vaslı canani

İhanet yüzünden ihsana erdi
Nefy iken o ali mekana erdi
Can vermeden kuyi canana erdi
Gör kahır tahtında lütfu yezdani

Evvela eyledi haccini tekrar
Sonra medinede uzlet ihtiyar
Nice müddet ba izzetü itibar
Resulü hudanın oldu mihmani

Civarı habibe bulunca kurbet
Cuşa geldi dilde bahrı muhabbet
Galip oldu şevki hahişi vuslat
Heman feda kıldı canana cani

Bu bağı fenadan eyleyüp hiram
Gülşeni bekada eyledi aram
Cennetülbakiyi idindi makam
Şadü handan ola ruhu revani

Feyzullah Efendi geçti postuna
Postu hem şeyhliği aldı destine
Meşihatten gelen emir üstüne
Perişan babaya kıldı erzani

Vekaletle posta geçti Perişan
Sertarik namını takındı heman
Cümle tebdil oldu ayinü erkan
Kimse görmemiştir böyle seyrani

Böylece bir müddet mürur eyledi
Türlü hadiseler zuhur eyledi
Sanma safa sürdü huzur eyledi
Anın da mihnetle geçti zamani

Gene ahır münhal oldu meşihat
Anın evladına olmadı kısmet
İstanbuldan gönderdiler akıbet
Şeyh namile bir müvesviş şeytani

Gerçi girüp çıkmış her tarikate
Aşine değildir hiç hakikate
Ermemiş menzili ademiyete
Olmuştur esiri nefsi hayvani

Ne şer'i şerife inkıyadı var
Ne bir tarikate istinadı var
Ne de bir mezhebe itikadı var
Ne dini var ne ikrarü imani

Hazakati vardır zerku riyade
Hilede hud'ada mahir ziyade
İşte şu kaziye eder ifade
Bilmek ise garaz şöhretü şani

Yalancı Yahyadır namu şöhreti
Ehli zevke müdhikliktir san'ati
Her renge boyanır etmez haşyeti
Yoktur ol sebepten rengi elvani

Şeyholdukta Nuri babaya gitmiş
Tarikate güya intisap etmiş
Sonra bu sözünü çoklar işitmiş
Görmekti muradım işbu erkani

Andan Mehmet Ali Baba'ya çatmış
Anı bilmem ne suretle aldatmış
Dede balıkla önüne katmış
Gelüp teslim etmiş ana meydani

Perişan Baba'yı çıkardı heman
Bir dakika bile vermedi aman
Maiyetinde hem bazı dervişan
Gidip mesken etti eski mekani

Mehmet Ali Babaya da bir müddet
Arzı hulüs ile eyledi minnet
Yiğirmi dört bini kapınca nekbet
Unuttu ettiği ahdü peymani

Nükül edüp hain sözünden saptı
Bir takım nev icat desise yaptı
Çelebi Efendiden para kaptı
Savurdu rüzgarı buldu harmani

Çelebi Efendi hürmet eyledi
İşi görülünce minnet eyledi
Binihaye bezli nimet eyledi
Kem etmedi baklavayı büryani

Konakta bir müddet eyledi aram
Dedenin ihracın etti iştirham
Eyleyüp hasılı teshili meram
İnfisal ettirdi o kahramani

İnfisal eyledi çünkü o server
Dergah oldu güya kalıb-ı biser
Evrakı vakfiye hesabü defter
Geçti zimmetin arttı tuğyani

Günden güne şirri oldu ziyade
Umuru dergahı verdi fesade
Bir fitne saldı ki beyni ibade
Düşman etti birbirine ihvani

Pazarcıklı Ali Baba nagehan
Vefat eyledikte kalkışıp heman
Zehir yedirdiler deye dervişan
Kıtale varınca eti bühtani

Oldu anın gaslü defnine mani
Izhar eti türlü türlü mevani
Reca vü minnetle olmadı kani
Gayet giran geldi bu imtinani

Livaya derakap eyledi tahrir
Çok hilafı vaki ifk ile tezvir
Cenazeyi üç gün ettirdi tehir
Arttı dervişlerin ahu figani

Böylece livaya edicek ilam
Keşfe iki hekim ettiler i'zam
Bir acemi Acem Ali baba nam
Bir de Niküs derler hıristiyani

Daha keşfetmeden mukaddem Niküs
Gördü cenazeyi o demde menhus
Mürtekip cümlemiz eyledi meyus
Dedi bunda vardır zehrin nişani

Ol dem birgulgule düştü dergaha
Başladı dervişan feryadü aha
Hulüs ile niyaz edüp Allaha
İstediler işbu derde dermani

Dedi Niküs bir kez edince nigah
Bu mesnû değildir etmen iştibah
Buna razı mıdır cenabı Allah
Müttehem edelim bunca insani

Hele defni için ruhsat alındı
Gasledüp namazı eda olundu
Duasında her kim hazır bulundu
Aşk ile oldular fatihahani

İftira idüğü oldu nümayan
Bu hali görenler oldular hayran
İtiraf eyledi kafir müslüman
Doğrudur hak'kın avnü ihsani

Cevrü cefa ile o bi imtizaç
Böyle fukarayı ederek iz'aç
Nihayet cebr ile eyledi ihraç
Yetmiş iki nefer duaguyani

Eline kaldı hep umuru dergah
Yürüttü hükmünü yedi sekiz mah
Ol derece azıttı kim ol gümrah
Sepkat etti fir'avun Hamani

Şeyh Efendi gene eyledi tekrar
Perişan baba'ya arzı itizar
Posta kuudunda ederek ısrar
Gene ik'at etti bu natüvani

Gösterdi bir müddet merhuma hürmet
Her gün elin öper dilerdi himmet
Eyleyip akıbet tebdili suret
İmtizaç etmedi gene külhani

Yeniden ihraca eyledi kıyam
Eza, cefa oldu karı suphu şam
Candan bizar etti muhassal kelam
Bulunmadı imtizacın imkani

Bizzarure merhum terketti postu
Ol zaman anladı düşmanı dostu
Bir cumartesi ikindi üstü
Ta Balım evinde kıldı mekanı

Emin Baba idi kilerde kait
Nazır idi ona mes'udu marit
Şeyh ile ittifak edüp o anit
Refetmeğe işbu bari girani

Mes'uda yüz verir beş yüz alırdı
Her ne talep etse yolun bulurdu
Buna Emin baba hayran kalırdı
İşine gelmezdi açsa dehani

Kilere vazedip hele Mes'udu
Bu süretle hasıl etti maksudu
Gerek eşya gerek nakdi mevcudu
Aşırdı kim yoktur haddü payani

Şeyh ile Mes'uda kaldı idare
Döktüler emvali vakfı pazare
Şayet bir taraftan gelse beş pare
Mutlak Şeyh Efendi alırdı ani

Tıpkı birbirine uyup sireti
Artırdılar cesareti cür'eti
Sirkat edüp puşidei hazreti
Ölü zannettiler piri pirani

Bunlar bu derece ülfet ederken
Ruzü şep mahfice sohbet ederken
İkisi birlikte sirkat ederken
Bir gün anınla da bozdu miyani

İz'aca mübeddel oldu imtizaç
Kilerden anı da eyledi ihraç
Sefilü sergerdan aç ve biilaç
Bilmem nerelerde kaldı berrani

Şeyhin şenaati buldu iştihar
Hale agah oldu sıgaru kibar
Oldu ta vasılı şem'i şehriyar
Ne lutfetti gör hikmeti Mennani

Ba'emri alii meşihatpenah
Valii vilayet irişti nagah
Payidar eylesin Hazreti Allah
Hanedanı pakı Ali Osmani

Vali tahkik edüp zübdei karı
Güzelce fehmetti sırrı esrarı
Tedabire sarfeyledi efkarı
Ref'eylemek için zulmü udvani

Bir kıt'a talimat tanzim eyledi
Babı meşihatte buyrulup takdir
Hakikati hali tefhim eyledi
Ne ziyadesi var ne de noksani

Bu talimat ile bu reyü tedbir
Babı meşihate takdim eyledi
İnfazi ahkam zımnında tahrir
İnhaya cevaben geldi hemani

Anın bir nüshasın ederek tenmik
Hakim efendile temhirü tasdik
Meydan odasına eyleyip talik
Kaldırdı oradan o inü ani

Mektubatında da tahrir eylemiş
Macerayı bahsü tefsir eylemiş
Şeyhin evsafını teşhir eylemiş
Cerideler bile eti ilani

Çün bu talimatı ita eyledi
Dergahı yeniden ihya eyledi
Zülali şefkati icra eyledi
Södündürdü narı kalbi suzani

Şadetti gönlümüz gönlü şadola
Bu hayr ile ta haşredek yadola
İki alemde de bermürat ola
Bermürat eyledi bunca giryani

Şeyh ile beynimiz telif eyledi
Geçen macerayi tezyif eyledi
İki tarafı da taltif eyledi
İmar etti her kulûbu virani

Nushu pent eyledi arizü amik
Herkesin hizmetin buyurdu tefrik
Nasbetti berveçhi usulü atik
Kudema namile hep babagani

Oldu her iş babagane ihale
Müvella oldular emlake, male
Şeyh efendi gayet yandı bu hale
Göğe çıkar ahedince dumani

Emrolundu hesabının rüyeti
Otuz bin kuruş geçti zimmeti
Tezayüt eyledi havfü haşyeti
Nutku gitti ebkem oldu lisanı

Hayrettinden başın aşağı saldı
Valih olap bahrı teşvişe daldı
Huzuru valide şaşırıp kaldı
Şol kedi gibi kim göre aslani

Vali avdet etti şeyh gene azdı
Aleyhinde birçok şikayet yazdı
Zu'munca valiçün bir kuyu kazdı
Kendi düşecektir etme gümanı

Mahiye sekiz yüz kuruş maaşi
Gene dergahtandır hep intiaşi
Fukara hakkında etmez tehaşi
Ekleder de bilmez yediği nani

Lokmaya gelince hali pek yaman
Ne bulsa doldurur karnına heman
Ne misafir tanır ne de mizeban
Görmedim böyle bir yahni kapani

Taam içre beş parmağın daldırır
Eline geleni kapıp kaldırır
Sofrada aç kurt gibi saldırır
Zannedersin yutacaktır sahani

Ziyade meyleder lab ile lehve
Hamletme bu sözüm isnada sehve
Bir gün akşamadek şekerli kahve
Tecavüz etmeli elli fincani

Ne hasını anlar ne hamı seçer
Yer heman ne bulsa boğazdan geçer
Badiheva deye üç günde içer
Otuzlukan otuz paket duhani

Şehevati nefse gayetle mail
Kapu kapu gezer manendi sail
Fiil babından da açar mesail
Bulsa ger tenhada zenani

Hıristiyanlara çoktur rağbeti
Zaharya iledir ekser ülfeti
Oğluna var arzedecek haceti
Beyhude mi bekler küncü dükkani

Bu gibi rezalet daima karı
Divanedir bilmez namusu arı
Bir an bir mahalde yoktur kararı
Dolaşır çarşıda kahveyi hani

Her bir fuhşiyatı eder irtikap
Ne haktan havfeder ne kuldan hicap
Müsavidir ana hata ve savap
Yoktur emrü nehye çünkü ikani

Kıyafetin gören bir adam sanır
Her sözüne gerçekleyin inanır
Ekseri de kezzap olduğun tanır
Lakin hatır için dinler yalani

Gah molla müderris gah olur derviş
Gah hafiye gahi memuru teftiş
Söze bakılırsa elinde her iş
Emreylese taşa geçer fermani

Gah kurena olur gahi musahip
Gahi memur olur ehli meratip
Şeyhülislamadek çıkar o kazip
Tahta iclas eder padişahani

Gahi ahibbayi padişah olur
Cümle vekelaya bu penah olur
Reyi bulunmayan iş tebah olur
Bu imiş alemin maslahatdani

Gah müddei gahi muhbiri sadık
Gahi muhlis olur gahi munafık
Gah olur saliki rahı hakayık
Gahi tutar tarikati husrani

Gahi müskiratın küpüne dalar
Oruç tutmaz amma gah namaz kılar
Samanın altına hem suyu saklar
Hem çıkar üstüne okur ezani

Gahi müdavemet eyler esmaya
Tespihü tehlile cezbe duaya
Gahi isyan edüp hükmü mevlaya
Tenhaca odaya çeker oğlani

Ederler kendine can ile himmet
Gene dervişanı eder mezemmet
Olmaz bu derece küfrani nimet
Çoktur bu alemde gerçi edani

Gelip geçen memurine züvvara
Dergahı zemmeder yare ağyara
Azıp kızıp girişirse güftara
Bilmez nik ü bedi yahşi yamani

Yanına geleni laf ile yorar
Güya misafirin hatırın sorar
Gahi bir söz ile bin gönül kırar
Hedmeder dillile beyti rahmani

Emsalin bulursa ihtiram eder
Amma efkarını hep ilam eder
Bir ayağı üzre bin kelam eder
Yorulmaz çenesi durmaz zebani

Her mahalde sözü gıybetten açar
Söylerken ağzınan köpükler saçar
Şeytan bile ol dem yanından kaçar
Seyrederse eylediği hizlani

Ne derece tafsil eylesen elyak
Yüz binde birdir bu vasfın ancak
Arasan cihanı bulunmaz mutlak
Edepsizlikte hiç mislü akrani

Haline ibretle nazar etmeli
Yanından geçerken hazer etmeli
Besmeleyle hemen güzer etmeli
Mazallah değer şerrü ziyani

Hatifa itnab-ı sühandan murat
Salih talih amelile ola yat
Ahvali maziden olur müstefat
Okuyup dinleyen bu destani

İLHAMİ

XIX. yüzyıl ozanlarındandır. Eşkişehir Seyyid Gazi Dergahı postnişini Pir Mehmed'in oğludur.

Babasının ölümü üzerine posta geçen ilhami'nin asıl adı Ali'dir, 1890'da ölmüştür.

A DİLBER BEN SENİN

A dilber ben senin meddahın oldum
Goncalar açılmış hüsnün ilinde
Şevk ile ötüyor bak gece gündüz
Dinle nağmeleri can bülbülünde

Aşk ile kitab-ı hüsnün yazarım
Ahu gözlerinde kaldı nazarım
Geceler subhe dek ağlar gezerim
Değirmenler döner çeşmim selinde

Ruz ü şeb mu'tadım manend-i hezar
Gülşen-i aşkında arz-ı ah ü zar
Dönemem yolundan olsam da berdar
Mansur'a benzedim zülfün telinde

Teslimin rizaya bağladım kendim
Geçer mi aşıkdan zülfü kemendim
Yeşil ördek avcısıyım efendim
Sayyad-ı aşk oldum dostun gölünde

Tutmuşam bu rahı şabitim billah
Severim Hayder'i anarım her gah
Kimi kızılbaş der kimi ak külah
Gezer bu İlhami halkın dilinde

EĞLEN TURNAM EĞLEN ALİ MİSİN SEN

İki turnam gelir başı cıgalı
Eğlen turnam eğlen Ali misin sen
Birisi Muhammed birisi Ali
Eğlen turnam eğlen Ali misin sen
Yoksa Hacı Bektaş Veli misin sen

İki turnam gelir rengi yemyeşil
Bir İmam Hasan ol pak nesil
Biri İmam Hüseyin cennette bir gül
Eğlen turnam eğlen Ali misin sen
Yoksa Hacı Bektaş Veli misin sen

İki turnam gelir rengi kırmızı
Biri İmam Zeynel sürelim yüzü
Biri İmam Bakır edem niyazı
Eğlen turnam eğlen Ali misin sen
Yoksa Hacı Bektaş Veli misin sen

İki turnam gelir rengi Ca'feri
Biri İmam Kazım ol yol rehberi
Biri İmam Rıza Horasan piri
Eğlen turnam eğlen Ali misin sen
Yoksa Hacı Bektaş Veli misin sen

Turnalar Hicaz'dan sökün eyledi
Muhammed Mehdi'yi yakın eyledi
Hakikat ehlini memnun eyledi
Eğlen turnam eğlen Ali misin sen
Yoksa Hacı Bektaş Veli misin sen

Turnalar geldiler verdiler selam
Aldım selamını eyledim kelam
İlhami şüphesiz gördüm vesselam
Eğlen turnam eğlen Ali misin sen
Yoksa Hacı Bektaş Veli misin sen

MİR'ÂTÎ

XIX.yüzyıl ozanlarındandır. Ankara Kalecik'tendir. Medrese öğrenimi görmüş, icazetli hoca olarak Kalecik Müftülüğü yaparken Bektaşiliğe yönelmiş ve görevinden uzaklaştırılmıştır.

Mir'âti Bektaşi Dedebabası Türâbî'den (ölümü 1868) el almış, sazı ile diyar diyar dolaşmış, deyişler söylemiş, muanımalar çözmüştür. Bursa'da bir kahveye astığı "kul görür Allah görmez" muamması yüzünden softalarca zındık diye şikayet edilmiş, kadıya sözlerinin anlamının "rüya" olduğunu, "rüyayı kulun görüp Allahın görmediğini" söyleyerek canını kurtarmıştır.

Mezarı Karaağaç, Hasib Baba dergahındadır.

ZİNCİR KÂR EYLEMEZ BİZLERE SOFU

Zincir kâr eylemez bizlere sofu
Bin can ile bir cânâne bağlıyız
Okuyup anladık emr-i mârufu
Hükmü bâki âdil hâne bağlıyız

La mekândan fi mekâna gelmişiz
Nice makamlarda mihman olmuşuz
Eynemâ tekûnû mevti bilmişiz
Külle men aleyhâ fan'e bağlıyız

Seçtik yârimizi ağyârımızdan
Kimse vâkif değil esrarımızdan
Dönmeyiniz Mir'âti ikrârımızdan
Hacı Bektaş Pir Sultana bağlıyız

İKRÂR EYLEDİK

Âmennâ deyüben ikrâr eyledik
Erenler bezmine lâşekçesine
Hakıykat bağında yetiştik bittik
Büy aldık her gülden çiçekçesine

Seylesem mânamız sığmaz takrire
Esrâr-ı noktamız gelmez tefsire
İman ettik ikrar verdik bir pire
Er olduk er ile gerçekçesine

Vucûd-ı mutaktır her yerde iyan
Körler zannederler didârı nihan
El-Hakku azharu mineş şems iken
Sofu inad eder eşekçesine

Mir'âti sözlerim canlı muamma
Arif olanlara olur hüveydâ
Elsiziz belsiziz kdilsiziz amma
Gezeriz alemde erkekçesine

TERK ETMEYİZ YOLU ERKANI

Güş eyle pendimi ârif-i dânâ
Dânâ isen seyret sırrı Yezdanı
Yezdan ne hikmetler eyledi nüma
Nüma etmek içün zat-ı Suphanı

Zatına tecelli kıldı iptida
Tecelliden bir nur olundu peyda
İdrâk eyle nedir kudret-i Mevlâ
Bırakma dilinden vird-i Mennanı

Var olmazdan evvel bu çark-ı âlem
Andan zuhur etti ervah-ı âdem
Ruh-u Muhammed'i kıldı mükerrem
Ol sebep var etti kevn ü mekânı

Yarattı bilcümle eşyayı Mâbud
Ahsen-i takvim'i eyledi mevcut
Eylemedi iblis Adem'e sücud
Ol vakit dergâhtan sürdü şeytanı

Ol demden biridir bunca embiya
Geldi bu âleme hep gûna gûna
Nuh kavmine gazap eyledi Mevlâ
Gark-ı derya kıldı verdi tufanı

Akla fikre sığmaz hikmet-i Settar
Hak dostun bilmedi Nemrud-u ağyar
Halil İbrahim'e gülzar oldu nâr
Hak böyle buyurdu emr ü fermanı

Tur'da hak tecelli kıldı Musa'ya
Anda hayran kaldı sırr-ı Mevlâya
Rabbi erni deyip durdu duaya
Ol vakit işitti ol Lenterani

Bîpeder zuhura geldi Mesiha
Nice mucizeler eyledi icra
Dâra çekti anı kavm-i nasarâ
İnkâr eylediler ruh-u Rahmanı

Tulû etti dehre Fahr-i Kâinat
Din çırağı ol ekmel-üt-tahiyat
Efdal-ül enbiya aledderecat
Nur ile gark etti bütün cihanı

Dehre tulû etti ol mah-ı münir
Etmek için halkı Hallaktan habîr
Anın vasfı dille olunmaz tâbir
Dine davet itti kavm-i nâdânı

Şeriat sancağın çekti ol Resul
Huda ona kıldı Kuran'ı nüzul
Anın davetini edenler kabul
Buldular cennette bağ-ı rıdvanı

Şeriatin kurdu Şah-ı Enbiya
Sevenler dost oldu sevmiyen âdâ
Doğru geldi ol Ali-yül-Murtaza
Tarîkat burcuna dikti nişanı

Ali'nin işine akıllar ermez
Aklı erenlerde beyana vermez
Alem Haydar olsa kör olan görmez
Bilene aşk olsun genc-i nihanı

Nefsaniyet edip bir alay mel'un
Ahd-ı peygamberi kıldılar mağbum
Abdurrahman ibn-i Mülcem döktü hun
Gör neye uğradı hakkın aslanı

Namaz kılmak için mescide vardı
Mülcemoğlu anın vaktin arardı
Namaz kılar iken ol şahı urdu
Bilmedi ol mel'un yediği nanı

Mecruh oldu çün ki Şah-ı Velâyet
Ol vakitnuş etti cam-ı şahadet
Hasan'la Hüseyin'e kıldı vasiyet
Bir deveci gelir gözetin anı

Dedi gelecektir bunda bir arap
Elinde bir deve yüzünde nikap
İster cenazemi etmeyin cevap
Deyip ol hudaya tapşırdı canı

Ehli beyt içine düştü bir figan
Hasan'la Hüseyin oldular nâlân
Gasl edip namazın kıldılar heman
Erişti bir arap deve sarvanı

Yükletti tabutu deve üstüne
Çekerek destiyle aldı destine
O şah emanetin verdi dostuna
Hasan'la Hüseyin'e düştü hicranı

Hasan'la Hüseyin'e düştü endişe
Dediler değiliz kail bu işe
Düştüler peşine hem koşa koşa
Tuttular deveyi ol yeden canı

Deveci nikaba uzattı eli
Kaldırdı nikabı bir nur-u celi
Gördüler deveci kendidir Ali
Ol vakit bildiler sırrı-şîranı

Böyledir Mir'âtî bizdeki âdet
Peygamber dostuna okuruz rahmet
Düşmanına olsun sad hep lânet
Zira terk etmeyiz yolu erkânı

DÜNYADAN EL ÇEKTİM ERKÂNDIR İŞİM

Dünyadan el çektim erkândır işim
Çeşm-i pür-hûnumda akıttım yaşım
Pirlerden hidayet elimde başım
Bu yeşil bayrağı Selman'dan aldım

Acep görünmezler bilmem nerdedir
Gerçeklere ayan bize perdedir
Esrar-ı muhabbet gizli yerdedir
Hakikati Şah-ı Merdan'dan aldım

Âlem baştanbaşa bir seyirgâhtır
Gir gönül evine gör ne dergâhtır
Bu bir gizli sırdır kudretullahtır
Yazılı defteri divandan aldım

Çalış bu girdabın çık karasına
Derman da gizlenir dert arasına
Merhem mi sarılır aşk yarasına
Bu ilm-i hikmeti Lokman'dan aldım

Hakikat sözüne hile katmazam
Her kişiye sırr beyan etmezem
Bilinmeyen yerde cevher satmazam
Ben bu nasihatı bir candan aldım

Gerçi hata ile isyanım çoktur
Kalbimde benliğin eseri yoktur
İncil Zebur Tevrat dört kitap haktır
Ledünn-ü ayeti Kuran'dan aldım

Hakikat sancağı geldi dikildi
Marifet yoluna terler döküldü
Hayır himmet oldu gülbank çekildi
Tarikat kemendin erkândan aldım

KEMTER BABA

(Ölüm 1818) Sivas'lı olan Kemter, deyişlerinde Sefil Kemter Aşık Kemter, Dertli Kemter mahlaslarını da kullanmıştır. Asıl adı Hüseyin Ali'dir. Şarkışla'nın Kale köyünde yaşamış ve orada ölmüştür.

İyi saz çalan, Anadolu'yu baştan aşağıya dolaşan Kemter, Hacı Bektaş dergahına giderek orada hizmette bulunup nasip almıştır. Çevresinde Kemter'in keramet ehli olduğuna inanılırdı. Aşık Veli Kemter'in yetiştirdiği bir ozandır.

Araştırmacılar Kemteri adlı başka bir ozanın varlığını da öne sürmüşlerdir. Fakat bu ozana ilişkin sunulan bilgiler birbiriyle tanamen çelişik nitilektedir.

ALİM HÛ'DUR GÜLÜM HÛ

Alim hû'dur gülüm hû
Gülüme bülbülüm hû
Hünkâr Bektaş Veli'nin
Dem ü devranına hû

Erenler keremine
Gerçeklerin demine
Nuri Baba azizim
Lûtf ü ihsanına hû

Açıldı Hak kapısı
Sunuldu aşk dolusu
O dört kapıdan içre
Girenin canına hû

Erenlerin yoluna
Canlar fedâ oluna
Baş açık yalın ayak
Gelen kurbanına hû

Anam çekti elimden
Babam sordu dilimden
Aşkın bahrine daldım
Cesim ummanına hû

Elim sundum eline
Sarıldım dâmenine
Gönlüm gözüm şen oldu
Ahd ü peymânına hû

Kemine Kemteri'yim
Gulâm-i Hayderi'yim
Erenlerin hemişe
Yol u erkânına hû

HÜNKÂR HACI BEKTAŞ, BALIM SULTAN VAR

Şükür olsun Huda'nın demine
Hünkâr Hacı Bektaş, Sultan Balım var
Medh-i evsafını eyledim yine
Hünkâr Hacı Bektaş, Balım Sultan var

Hoca Ahmet Yesevi ol pîrimdir
Velâyeti dağlar taşlar eritir
Hazerat-ı Hakkın gizli sırrıdır
Hünkâr Hacı Bektaş, Balım Sultan var

Bir güneştir doğdu dünya yüzüne
Cümle erler niyaz etti sözüne
Âşıkların nur göründü gözüne
Hünkâr Hacı Bektaş, Balım Sultan var

Ol şeyhül aktap postunda oturan
Rum erleri hizmetini yetüren
Zemheride dost elmasın bitüren
Hünkâr Hacı Bektaş, Balım Sultan var

Kemter eydür biat ettin ol erden
Muhabbet kokusu çıkmaz ol serden
Bizi ayırt etme ey Şah-ı Merdan
Hünkâr Hacı Bektaş, Balım Sultan var

ABDALLAR

Abdalların binasını soranlar
Allah bir Muhammed Ali abdaldır
Hakikat ilminin künhünü ararsan
Cümle ulularden ulu abdallar

Muhammed kırklara girdi pes dedi
Ali'yi görünce lillah dost dedi
Muhammed de abdal olmak istedi
Üçler, yediler, kırklar yolu abdallar

Muhammed kırklarda bir hayal gördü
Bu hayal ne imiş vechini eyirdi
Firdevsi ala'dan içeri girdi
Gördü bülbüllerin küllü abdallar

Ben bu abdallıktan geri kalamam
Abdallığı tuttum elden salamam
Kemer bağlamışım zunnar olamam
Kemer bestlerin beli abdallar

Dertli Kemter anladın mı hesabı
Seyyid Battal Gazi, Abdûl Vehabi
Erenler imamı hakkın mihrabı
Hünkar Hacı Bektaş Veli abdaldır

BEN BİR CÂNAN SEVDİM KENAN İLİNDE

Ben bir cânan sevdim kenan ilinde
Yeri güzel kendi yerinden güzel
Bir Yusuf dideli balı dilinde
Nuru güzel kendi nurundan güzel

Hayran oldum yanağında lâli var
Başka haysiyeti başka hali var
Derununda Muhammed var Ali var
Yari güzel kendi yarinden güzel

Ben o canı sevdim durmadım heman
Zerrece kalmadı gönlümde güman
Salınıp meydana durduğun zaman
Dar'ı güzel kendi dar'ından güzel

Nasip olsa koklasak gülteri
Benim sevdiceğim has bahçe narı
Bir nutkuna muhtaç olan Kemteri
Varı güzel kendi varından güzel

KURBAN BAYRAM SEYRAN O ZAMAN OLUR

N'ola dost yüzünden atsa nikabın
Kurban bayram seyran o zaman olur
Atsa nikabını şad olsa gülse
Kurban bayram seyran o zaman olur

Lâ feta illâ Ali'nin sûresi
Heman mest ü hayran olmak çaresi
Em bilirse bu sinemin yaresi
Kurban bayram seyran o zaman olur

Hattım arz eylesem gülyüzlü yâre
Arada kalmasa zerrece kara
İki cemal geldiği an bir yere
Kurban bayram seyran o zaman olur

Kemter himmet olsa üstaddan pirden
Serini kurtarsa tamudan nardan
Gönlü halâs olsa kurtulsa zardan
Kurban bayram seyran o zaman olur

NAZLI YARE HABER SALDIM ALMAMIŞ

Nazlı yare haber saldım almamış
Almazsa gam değil almayı versin
Nazlı yarda bana selam salmamış
Salmazsa gam değil salmayı versin

İstemem kaşları kara ise de
Hasretinden ciğer pare ise de
Merhemi derdime çare ise de
Çalmazsa gam değil çalmayı versin

Duydunuz mu şu yavrunun ahdini
Yıktı viran etti gönül tahtını
Unuttun mu ikrarını ahdini
Gönül hayaline yelmeyi versin

Mansur gibi dârım idin bir zaman
Kisb içinde kârım idin bir zaman
Âlem bilir yârim idin bir zaman
Varsın şimden geri olmayı versin

Doksana vardı da yüz geçti ise
Aradan nükteli söz geçti ise
Âhiri Kemter'den vaz geçti ise
Bergüzar verdiğim elmayı versin

BİR KÖMÜR GÖZLÜNÜN KAHRIN ÇEKERİM

Bir kömür gözlünün kahrın çekerim
Güzel ömrüm telef ettim az kaldı
Başım alıp ne diyara giderim
Güvendiğim üç beş günlük güz kaldı

N'olaydı da göre idim sağ yarim
Kolaylıkla terk etmezdim vatanım
Çakır dikenine dağlattı tenim
Ne üst kaldı ne baş kaldı yüz kaldı

İşte böyle iyi olmaz halim var
Alan da yok harçlık edem lâ'lim var
Binişim yok bir köhnecik şalım var
Safa gitti bir nükteli söz kaldı

Dertli Kemter neye geldin bu vakit
Âhir serdir neye geldin bu vakit
Cadde yollar batal oldu bu vakit
Giden de yok bir köhnecik iz kaldı

EZELDEN BİLİRİM SENİ AZİZİM

Ezelden bilirim seni azizim
Erin ere yolu düş gelir böyle
Sen benim olursun ben de seninim
Dostun dosta huyu hoş gelir böyle

Zengülü zengüle vurup aşınca
Lokmalar hall'olur temiz pişince
Bâdeler içilir sazlar coşunca
Gerçek âşıklara cûş gelir böyle

Kunduz beği ettti bizi bir nefer
Kunduz dalgasına aldık bir cevher
Yalancı sözleri fes olur gider
Gerçeğin sözleri boş gelir böyle

Muhannet doludan doluya söner
Fitili söyünür çırası söner
Erlerin başına yüz bin er döner
Yiğidin başına iş gelir böyle

Dertli Kemter kendi kendin yeldirir
Er olanlar çifte kantar kaldırır
Ulu derya bulup kabın doldurur
Ârifler elinden iş gelir böyle

VELİ

(Ölümü 1853) Kul Veli, Aşık Veli, Veli Dede, Veli Abdal, mahlaslarını da kullanan ozan Sivas, Şarkışla İğdecik köyündendir.

Kemter Baba'nın müridi ve yetiştirmesi olan Veli'nin öldüğünde yaşı 60 civarında idi. Kemter'in 1818'de ölümü üzerine bir ağıt söylemiş, İstanbul'da askerlik görevini yaparken Bektaşi tekkelerinin kovuşturmaya uğramasını (1826) eleştiren deyişlerinden dolayı Yemen'e sürgün edilmiştir.

Bektaşi babası Hamdullah efendiye bağlanmış, deyişlerinde onu saygı ile anmıştır. 1853'de ölmüştür. Mezarı İğdecik köyündedir.

Veli seslenişli Alevi-Bektaşi deyişlerinin tamamının İğdecikli Veli'ye ait olup olmadığı henüz aydınlığa kavuşmıştır.

Eldeki deyişler Alevi-Bektaşi edebiyatının güzel örneklerindendir.

ABDAL MUSA'YA

Akdeniz yakası Aydın illeri
Kuşlar gider bizim Abdal Musa'ya
Cemalin görünce yürüdü dağlar
Taşlar gider bizim Abdal Musa'ya

Katardan ayrılan turna sürüler
Her andıkça yaralarım sızılar
İrili ufaklı emlik kuzular
Koçlar gider bizim Abdal Musa'ya

Baba Kaygusuz'dan almış cehdini
Bilin mi İbrahim Ethem vaktini
Padişahlar tacı ile tahtını
Boşlar gider bizim Abdal Musa'ya

Seyit Ali, Abdal Musa, Emir Seyit'e
Üçü bir kardaştır ehlibeyite
Cümle alemi kaydetmiş deftere
Başlar gider bizim Abdal Musa'ya

Veli'm eydür dört dergahtan evveli
Seyit Ali, Abdal Musa, Bektaşi Veli
Hüseyin aşkına didemin seli
Çağlar gider bizim Abdal Musa'ya

SORAYIM FELEĞE KEMTERİM NETTİ

Şu yalan dünyada bir üstat buldum
Beni bırakmadın işime felek
Şakirt olan şaşkın olur dembedem
Ne okursun bilem guşuma felek

Gönül turnam gök yüzünde dönerken
Felek ağu katmış göle inerken
Dizbediz oturup derdim yanarken
Kahr ettin dostuma eşime felek

Sorayım feleğe Kemterim netti*
Yoksa delirdi mi huyu mu tuttu
Balım Sultan tekkesine mi gitti
Baykuşlar kondurdun taşıma felek

Kemter türlü kemahları dokurdu
Doksan bin ayetin ilmin okurdu
Balım Sultan bahçesinde şakırdı
Yoksa ok mu değdi kuşuma felek

Kemter beni koydu yuvada yurtta
İsmini söyledim dilimde virtte
Ol sene bin ikiyüz otuzdörtte
Yükletti göçünü düşüme felek

Veli'm eydür Kemter gitti kimim var
Kemteri aldırdım yeni gamim var
Usta idi yapılacak damım var
Hiç bu iş gelmedi başıma felek

* Veli'nin ustası Kemter'in 1818'de ölümü üzerine söylediği deyiş

KULLARI VAR HACI BEKTAŞ VELİ'NİN

Saadetlu yârin nazar kıldığı
Elleri var Hacı Bektaş Veli'nin
Horasan'dan sökün edip geldiği
Yolları var Hacı Bektaş Veli'nin

Kulları var atlas giyer al giyer
Düldül atları var altın çul giyer
Dervişleri hırka giyer şal giyer
Şalları var Hacı Bektaş Veli'nin

Bin bir ayet yazılıdir postunda
Yedi kral yedi şah var destinde
Altın hilye örgüleri üstünde
Lâlleri var Hacı Bektaş Veli'nin

Dahi böyle sultan nerede olur
Onsekiz bin alemi mevcut bilir
Kırk konaklık yerden kurban gelir
Malları var Hacı Bektaş Veli'nin

Veli'm eydür cünbüş verir cuş verir
Gine ay gün resiminde taş verir
Hacı Bektaş dergahında baş verir
Kulları var Hacı Bektaş Veli'nin

BEN DELLALIM PAZAR BAŞIM ALİ'DİR

Bir ulu şehide dellallığım var
Ben dellalım pazar başım Ali'dir
Artık alıp eksik satsam yine kâr
Ben dellalım pazar başım Ali'dir

Mezada vermişem şirin canımı
Târumâr eyleyip hânümânımı
Lal ü güherimi dür mercânımı
Ben dellalım pazar başım Ali'dir

Elimdeki sermayemdir Ali'mden
Bir mangırlık malım yoktur malımdan
Bin hazine mal devroldu elimden
Ben dellalım pazar başım Ali'mdir

Bu rıza malıdır alıp sattığım
Üçler beşler kırklar pazar ettiğim
İmam Cafer dükkanıdır tuttuğum
Ben dellalım pazar başım Ali'dir

Hind Yemen'in malı değil saçamam
Bu rıza malıdır kesip biçemem
Her nâdâna dükkanımı açamam
Ben dellalım pazar başım Ali'dir

Ledün derler bu şehrin adına
Doyamadım lezzetine tadına
Metaımı koydum hakkın katına
Ben dellalım pazar başım Ali'dir

Veli Dede der ki hakla pazarım
Dellal oldum şu âlemi gezerim
Kudret ile dükkanımı bezerim
Ben dellalım pazar başım Ali'dir

ÇOK ŞÜKÜR BALIM ÇOK ŞÜKÜR

Görecek gözüm var imiş
Çok şükür Balım çok şükür
Sürecek yüzüm var imiş
Çok şükür Balım çok şükür

Çilehane beleninde
Abı zemzem akar orda
İçti gönül kandı burda
Çok şükür Balım çok şükür

Dedebağı'nda dervişler
Seherde ötüşür kuşlar
Müminin kalbinde kışlar
Çok mşükür Balım çok şükür

Üçler kapısınmdan geçtim
Ol Arslan Ağzı'ndan içtim
Bir ulu sultana düştüm
Çok şükür Balım çok şükür

Aşevinde kara kazan
Kızıl Deli dersin yazan
Küre başlarında gezen
Çok şükür Balım çok şükür

Secdem var Çatal Kapı'ya
Özümü verdim tapıya
İmamlar orda hepiye
Çok şükür Balım çok şükür

Kırklar meydanına girdim
Yüzümü pirlere sürdüm
Atasın evlatta gördüm
Çok şükür Balım çok şükür

Meydanda duran babalar
Sineme vurdu cidalar
İçerler beyaz badeler
Çok şükür Balım çok şükür

Gökeşik'ten Şah-ı Merdan
Onİkisi tamam orda
Kâbe Kerbela hep orda
Çok şükür Balım çok şükür

Veli yüz sür imamlara
Bu dergahta tamamlara
Muhammed Ali onlara
Çok şükür Balım çok şükür

ALİ DEĞİL Mİ

Dahi inanmaz mısın ey kanlı Yezit
Devranı döndüren Ali değil mi
Miracı hayale uğradı Habib
Hatemi indiren Ali değil mi

Necef deryasına kılıcın attı
Derya bulut olup havaya kalktı
Nisan rahmetini andan halketti
Deryayı coşturan Ali değil mi

Zahirde Mehdide sıretti başın
Ta ezelden beri aşkın cünbüşün
Doksan bin okuyan âyetin başın
Okuyan okutan Ali değil mi

Veli Abdal bilmez bunun ötesin
Ol hayrünnisanın kendi nefesin
Uzatıp da ne ararsın ötesin
Bu mülkün sahibi Ali değil mi

BİR ULU DERYAYA AÇILDI ÖZÜM

Eğer bir kâmilde kemal ararsan
Özünü bilene âlâ dediler
Daim dese inanmayın her cana
İtibar eylemem dile dediler

Altın olmaz sikke vursalar tunca
Harçlık etsen seni götürmez haca
Hakkın buyruğuyla âmil olmazsa
Buyruk haktır amma kula dediler

Bir kul kusurunu eğer görmezse
Özünün uğrusun ele vermezse
Hakkın buyruğunu söylemeyince
O sığmaz götürmem yola dediler

Er'sin kamil ile konup göçersen
Yola gelmez doğru yoldan kaçarsan
Şerheyleyip hakkın sırrın açarsan
Onun yüzündendir belâ dediler

Hakkın gizli sırrın söyleme yâda
Dilinde yandırma başını oda
Gülü bülbül için halketti huda
Kargayı kondurma güle dediler

Gülün aslın bilip hâra katarsan
Burda aldığını şurda satarsan
Günde bin defa secdeye yatarsan
Gene onun işi hile dediler

Gerek artık eksik söyledim sözüm
Mürşid meydanında sâfoldu özüm
Bir ulu deryaya açıldı gözüm
Yahşi yaman ayrı ola dediler

Veli'm eydür bu yola gitmez ise
Ar ile özüne sitem etmezse
Buyruk Şah-ı Merdan'ındır tutmazsa
Âhir yüzü fanıs ola dediler

İSMİ HACI BEKTAŞ

Seyran bahçesinin bir yanı elma
On sekiz bin âlem nuru dediler
Muhammed Mustafa Hayder-i Kerrar
Hünkâr Hacı Bektaş Veli dediler

Fahr-ı âlem elifi taç uruna
İki cihan boyanmıştır nuruna
Hasan Hüseyin'in gizli sırrına
Arşın mühürünü Ali dediler

Hocası tuttu mektebe götürdü
Elifba demeden manâ getirdi
Pınarı akıttı susam bitirdi
Hacısı hocası beli dediler

Horasan erleri Rûm'a gelüptür
Her kişi aklı ile yer buluptur
Üstlerinden vazgeçtiğin bilüptür
Kadıncık Ana'ya dolu dediler

Şu geleni Şah-ı Merdan sanmadı
Kimi inandı kimi inanmadı
Taradı postları delil yanmadı
Besbelli ol bizden ulu dediler

Şahım der ki bektaşiyim bektaşi
Kimdi size nasip dağıtan kişi
Sıktı un eyledi örs gibi taşı
İsmi Bektaş kaldı Veli dediler

Düşünüp geldiler halife pirler
Bektaş gibi er görmedik dediler
Bize bir yeşil al hasip verdiler
Görünce tanırız eli dediler

Kimi inandı da beli pes dedi
Kimi inanmadı nişan istedi
Hem de mübarek elini gösterdi
Duydu nasip veren eli dediler

Er isen darı çec üstüne otur
Ulu isen nasın işini bitir
Söz senet olmazmış senedin getir
Senetsiz çok olur veli dediler

Cümle erler nasiplerini buldu
Nice bin yıl bu yol bâtında kaldı
Urûm erlerine hediye geldi
Buymuş hak doğru yol dediler

Veli'm eydür cümle erlerden olur
Cümler erler o sultana beli der
Şüphesi yok hak Muhammed Ali der
İnanmayan iblis kavli dediler

BİR KÂMİLE YOLDAŞ OLAYIM DEYÜ

Sabah kalktım hakka döndüm yüzümü
Muhammed Ali'yi göreyim deyü
Dünyanın gamından çektim elimi
Bir kâmile yoldaş olayım deyü

Varıp bir kamile yoldaş olmaya
İkrar verip bir ikrara durmaya
Dört duvarın binasını kurmaya
Ararım üstadım bulayım deyü

Gaziler serimi sevdaya saldım
Aşkın ateşine kül oldum yandım
Erenler önünde pazara durdum
Serimi tercüman vereyim deyü

Aşık oldum İmam Hasan'ı sevdim
İmam Hüseyin'in darına durdum
Zeynel Abidin'le zindana girdim
Kendimi kırk pare böleyim deyü

Hakka şükrederim kesmem şükürüm
Babında dururum İmam Bakır'ın
Gece gündüz vird eyleyip okurum
Cafer'den dersimi alayım deyü

Musa'yı Kazım'a vardır niyazım
İmam Rıza'ya bağlıdır özüm
Takî Nakî Askeri'ye süreyim yüzüm
Mehdi önünde kılıç çalayım deyü

Kul Veli'm der hakka niyaz ederim
Göster cemalini bu dünyayı n'edeyim
Hakkın buyurduğu yola gideyim
İmamlar önünde öleyim deyü

KAYNAYIP DA TAŞASI VAR GÖNLÜMÜN

Necef deryasında gemi yüzdürür
Dalgası var coşası var gönlümün
Şahım zülfikarın ele alınca
Kaynayıp da taşası var gönlümün

Deryalar nazırı boz atlı Hızır
Her nerede çağırsam orda hazır
Pirim padişahtır mürşidim vezir
Üç tuğ çeker paşası var gönlümün

İmanım var şehitlerin harbına
Urumeli Horasan'ın pirine
Yerde gökte erenlerin varına
Canla başla düşesi var gönlümün

Halim arzeylesem ol efendime
Hizmetim buyursa kendi kendime
Sultanım İmamı Hüseyn şahına
Çifte tatar koşası var gönlümün

Veli'm eydür bilmeyene söz gelir
On sekiz bin âlem ona az gelir
Şu cihanı dolaşır da tez gelir
Yedi iklim çâr köşesi var gönlümün

GEÇİDİNİ BİLİP GEÇEN AZ KALDI

Saki olup kırklardaki Selman'ın
Mest olup meyinden içen az kaldı
Dalgası gelip de coşan deryanın
Geçidini bilip geçen az kaldı

Derya kenarında sürdüm yolunu
Seyreyledim nasîrinin halini
İdris mürşide verdi elini
Sındı vurup hulle biçen az oldu

İsm-i azam ile Zülfikar oynar
Ol zaman görünür ay ile günler
Şarda soygun verdi çok bezirgânlar
Zi-kıymet dükkanın açan az kaldı

Mansur'un darına hem doğru gelip
Oniki imamların vacibin bilip
Farzını işleyip sünnetin kılıp
Emrin tutup nehyden kaçan az kaldı

Veli'm eydür ikrarını bilenler
Kerbelâ çölünden geri kalanlar
Yetmiş üç kimsedir cana kıyanlar
Şimdi serden baştan geçen az kaldı

KUSURUM ÇOKTUR MÜRÜVVET YA ALİ

Ne dedim de göze geldim erenler
Kusurum çoktur mürüvvet ya Ali
Kusura kalmayan Gani sultandır
Kusurum çoktur mürüvvet ya Ali

Yükün ekme ile bezirgan kalmaz
Dostum bahçesine yad eller girmez
Mümin olanların gülleri solmaz
Kusurum çoktur mürüvvet ya Ali

Yükün ektin deyü heman döğerler
Dür olanı okşayuben severler
Ağır yükü götüreni överler
Kusurum çoktur mürüvvet ya Ali

Şurda bir bahçeyi eşer işlerler
Meyve vermiyeni keser aşlarlar
Bir mürvetle yüz bin suç bağışlarlar
Kusurum çoktur mürüvvet ya Ali

Veli'm eydür eğer kesebilirse
Gâhi yağıp gâhi esebilirse
Mürvet Alinindir basabilirse
Kusurum çoktur mürüvvet ya Ali

GİDEN SAİL SELAM GETİR PİRİMDEN

Nasip olur Amasya'ya varırsan*
Giden sail selam getir pirimden
Hublar şahı Hamdullah'ı görürsen
Giden sail selam getir pirimden

Hayali gönlümde çekerim âhı
Acep görür müyüm gül yüzlü şahı
Bunca aşıkların sırr-ı penahı
Giden sail selam getir pirimden

Mecnun gibi bir sevda var başımdan
Cihan sele gitti gözüm yaşından
Kim ayrılmış ben ayrılam eşimden
Giden sail selam getir pirimden

Sene bin ikiyüz kırk dörte beyan
Kırkların ceminde görmüşüm ayan
Mürsel göbeğinde taze bir civan
Giden sail selam getir pirimden

Veli'm eydür dost köyüne varırız
Balım Sultan olsun size kılavuz
Benim pîrim Amasya'da yalınız
Giden sail selam getir pirimden

* Bektaşilerin kovuşturulması ve Çelebi Hamdullah Efendi'nin Amasya'ya sürgün edilmesi üzerine söylenmiştir. (1828)

BİR ÇİFT TURNA GELDİ DOSTUN İLİNDEN

Bir çift turna geldi dostun ilinden
Öter garip garip bizim illerde
Üğrünür çevrinir göle konmaya
Avcı vardır deyü korkar göllerde

Sakın ey sevdiğim Urum kışıdır
Yağmur yağar cığalarım üşüdür
Konup göçmek evliyalar işidir
Konup göç ki söylensin dillerde

Yardan mı ayrıldın nedir firkatın
Çık Yıldızdağına bir sema tutun
Orda Pir Sultan var ervah-ı zatın
O seni geçirir coşkun sellerden

Gamlanma sevdiğim senindir hane
Sılaya mı gitmek arzettin yine
Ali kılavuzun olsun bu sene
Kimse dönüp dolaşmasın yollarda

Giderken sılaya var nice böyle
Kemlik gördün ise iyilik söyle
Derdim çoktur halim pire arzeyle
Veli gibi olmuş var mı kullarda

SEYRANİ

(1807-1866) Kayseri'nin Evrek, şimdiki Develi kasabasında doğmuş orada ölmüştür. Yoksul bir mahalle imamının oğlu olup asıl adı Mehmet'tir.

Genç yaşta deyişler söylemeye başlamış, medresede eğitim görmüş, Abdülmecit döneminde bir ara İstanbul'da bulunmuş, yöneticilere yönelik taşlamalarından dolayı aranması üzerine şehirden kaçmıştır.

Seyrani İstanbul'da Bektaşi tekkelerine devam ederek, aşıklar toplantılarına katılarak bilgi ve görgüsünü artırmış, Bektaşi yoluna girmiştir.

Anadolu'da şehir şehir dolaşarak deyişler söyleyen Seyrani'nin içkiye düşkünlüğü nedeniyle ruhsal durumu bozulmuş, garip kılıklarla gezmeye, deli olarak anılmaya başlanmıştır.

Onun pir elinden kutsal aşk badesi içtiği ve hak aşığı olduğu da söylenir.

HAK YOLUNA GİDENLERİN

Hak yoluna gidenlerin
Asâ olsam ellerine
Er pir vasfın edenlerin
Kurban olsam dillerine

Torunuyuz bir dedenin
Tohumuyuz bir bedenin
Münkir ile cengedenin
Silâh olsam bellerini

Bir üstâda olsam çırak
Bir olurdu yakın ırak
Kemiğimi yapsa tarak
Yar zülfünün tellerine

Vücûdumu kavursalar
Yönüm Hakk'a çevirseler
Harman gibi savursalar
Muhabbetin yellerine

Vakti kalmadı durmağın
Kaldır Seyrâni parmağın
Deryâya akan ırmağın
Katre olsam sellerine

CAN BÂDESİ BULDUM PEYMÂNELERDE

Kırklar kâsesinden bâde nûşettim
Gönül mekân etti meyhanelerde
Dünyâyı dilimden ferâmûş ettim
Can bâdesi buldum peymanelerde

Bir pîrin eteğin ben eyledim bûs
Tem içinde cânım oldu bir fânûs
Bir pîr-i mugandan çalındı nüfûs
Dürr-i yekta vardır irfanelerde

Seyrani âdemlik hâlini takın
Âdem âdem olur hem hakk'al-yakın
Harâbât ehline hor bakma sakın
Defîne bulunur vîrânelerde

KIRILSIN KANUNUN TELLERİ FELEK

Kırılsın kanunun telleri felek
Aksi murad üzre çaldığın yeter
Hakka hakikata oldun büvelek
Zulmü adalete saldığın yeter

İskender deryanın almış haracın
Âb-ı hayat çeşmesinin taracın
Yememiş söndürmüştür sıracın
Sen benim ahımı aldığın yeter

İsrâfil'in Sûr'un alacak mısın
Kanununa koyup çalacak mısın
Sen cihanda bâkî kalacak mısın
Bu zamana kadar kaldığın yeter

Seyrani feleğin olsa ebedi
Düşünür katmazdı şekere şebi
Sen de Nuh Nebi'nin gemisi gibi
Azap tûfanına daldığın yeter

BİR SUALİM VAR

Eğlen hocam eğlen bir sualim var
İz'an nedir erkân nedir yol nedir
Seni bana gayet fâzıl dediler
İçerimde bir yaram var bil nedir

Cennetin kapısın Sallalâh açar
Şeriat işini Muhammed seçer
Seksen bir evliya yudumdan göçer
Onları bekleten mutlu kul nedir

Muhammmed dinidir taptığım tapı
Bozulmaz Mevlânın yaptığı yapı
Oniki bahçede kırk sekiz kapı
Eşiği bekleyen iki kul nedir

Kıldan ince derler Sıratın yolu
Önünde devletlu ardında Ali
Üçyüz altmış birdir selvinin dalı
Dalında açan iki gül nedir

Başına bağlamış al yeşil çember
Kokuyor ağzında misk ile amber
Seksen bin evliya yüzbin peygamber
Önünde gidiyor iki kul nedir

Seyrani der diyar diyar gezmedim
Kalem alıp kaşın gözün yazmadım
Elim bir gemicik düzmedim
Gemi nedir derya nedir yol nedir

NE HİKMETTİR

Ne hikmettir şu dünyaya
Gelen ağlar giden ağlar
Soralım yoksula baya
Aslı nedir neden ağlar

Ömrümün defterin sürdüm
Hâkipâye yüzüm sürdüm
Bir acayip kale gördüm
Burc-u bâru beden ağlar

Bir deveci yeder deve
Yularından seve seve
Birbirinden eve eve
Deve ağlar yeden ağlar

Seyrâni'ye acap n'olmuş
Derunu dert ile dolmuş
Kimi etmiş kimi bulmuş
Bulan ağlar eden ağlar

AŞKIN ARISINA DÜŞÜRME TALAŞ

Aşkın arısına düşürme talaş
İster isen benden bal kara gözlüm
Muhabbet istersen semtime dolaş
İstemezsen gamda kal kara gözlüm

Er gerektir erin kadrin bilmeye
Âşık gerek mâşuk gülün dermeye
Mevlâ kul keyfince meyva vermeye
Kaadir yaratmaya dal kara gözlüm

İnsan dedikleri hep bir soyumuş
Kudret ölçüsünde hep bir boyumuş
Gönül kimi sever güzel oyumuş
Sen Hak'tan nasîbin al kara gözlüm

Yükseklerde taşkın esme yel gibi
Bulandırma Seyrânî'yi sel gibi
Haddeden çekilmiş demir tel gibi
Çek beni bağrına çal kara gözlüm

CAN İPİNİ TEN YÜNÜNDEN

Can ipini ten yününden
Saran kirman ular bir gün
Sulu yalçınlar önünden
Açılan gül solar bir gün

Gül dalında diken yarar
Diken güle vermez zarar
Turap saçın baştan tarar
Saçlarını yolar bir gün

Dünya olur bir gün harap
Ne bülbül kalır ne gurap
Rızka sebeb olan türap
Gözlerine dolar bir gün

Kudret koçunu koynuna
Katmış seyreder oynuna
Ecel kolların boynuna
Habersizce dolar bir gün

Acı tatlı yenmez olur
Yalan gerçek denmez olur
Taş cerh ile dönmez olur
Hep kesilir sular bir gün

Çal Seyrânî durma sazı
Hakk'a sen eyle niyâzı
Sana secdesiz namazı
Kısmet olan kılar bir gün

MAHKEME MECLİSİ ÎCÂD OLDUĞU

Mahkeme meclisi îcâd olduğu
Çeşme-i rüşvetin akmaklığından
Kazâ belâ ile âlem dolduğu
Kazların kadıya uçmaklığından

Selefin rüşvetle huccet yazması
Halefin anlayıp hükmü bozması
Yıkılan binanın birden tozması
Asıl sermâyenin topraklığından

Asıl sermâye-i niyâbetleri
Emvâl-i eytandır ticâretleri
Dâvet-i rüşvete icâbetleri
Sıdk ile gönlünün alçaklığından

Bülbülün aşkıdır dalda öttüğü
Çobanın üsttedir koyun güttüğü
Toprağın Kaabil'i kabûl ettiği
Şüphesiz yüzünün yumuşaklığından

Dünyâdan ahrete gidip gelmemek
Olmasa iktizâ eder ölmemek
Balık baştan kokar bunu bilmemek
Seyrani gaafilin ahmaklığından

MUHABBET KÜPÜNÜN OLSAM ŞARÂBI

Muhabbet küpünün olsam şarâbı
Yar beni doldurup içer mi bilmem
Mâmûr olmak için gönül harâbı
Bir mîmar eline geçer mi bilmem

Âşıkın olmaz mı çile çekmezi
Çilenin olmaz mı boyun bükmezi
Helâl süte katan haram pekmezi
Seçmek murâd etse seçer mi bilmem

Kimi mevtâsına kefen biçmiyor
Kimi helâl rızık yeyip içmiyor
Kelb iken kelb yavrusundan geçmiyor
Hak Seyrânî'sinden geçer mi bilmem

BANA

Dest-gîrlik ummam senden bir zaman
Göster ağacından sağlam dal bana
Pervâzıma dardır geniş âsuman
Dâimâ açıktır istikbâl bana

Mesnedim yok azlim kaygı çekeyim
Ustabaşı gibi ölçüp dökeyim
Evvel âhır bir kurbanlık tekeyim
Vakti gelsin bıçağını çal bana

Esmeyince emir Hakk'ın yelinden
Koku gelmez şefâatin gülünden
İdrîs'in cennette gelse elinden
Hulle biçer yeşil bana al bana

Seyrânî'yim boş küp gibi inlemem
Üç sıfırla bir rakamın binlemem
Elimde çaldığım sazı dinlemem
Aşkın sazı verir türlü hâl bana

KURUMUŞ

Matbah-ı aşkımın pilav zerdesin
Pişiren ateşler közden kurumuş
Hissiz eller zevkın yırtmış perdesin
Dökmüş hicab suyun yüzünden kurumuş

Ne mümkin yanmasa çiğler pişmeler
Ağlamak sayılır bu gülüşmeler
Diyânet nehrinden akan çeşmeler
Bütün susuz kalmış gözden kurumuş

Şeyhulislâmdan sor ey âlî-enâb
Sevâba günah der günâha sevab
Fukarâ hakkında hayırlı cevab
Söyleyecek dili sözden kurumuş

Seyrânî şer düşü hayra yorması
Sevap düşmüşlerin hâlin sorması
Şehr-i Medîne'yle Mekke hurması
Bitmez olmuş kökten özden kurumuş

GÖNÜL SERDEN GEÇER YÂRDAN GEÇEMEZ

Gönül serden geçer yârdan geçemez
Bağlanmış ikrara kavî özlüyüm
Her sözüm dinleyen özüm seçmez
Sırat köprüsünden ince sözlüyüm

Benim sözüm çürük değil sağ gibi
Çürük sözler erir akar yağ gibi
Üzerinden kervan geçer dağ gibi
Yokuşluyum sanma beni düzlüyüm

Yolcu ateş yanmak ile yol yanmaz
Erenlerin dokuduğu çul yanmaz
Cehennemde günah yanar kul yanmaz
Ben günahtan sürmelenmiş gözlüyüm

Seyrânî aradım onu her yerde
Aşk-ı hakikatle düştüm bu derde
Tuttum günahımdan yüzüme perde
Rabbim divanında kara yüzlüyüm

DERVİŞ ALİ

XIX. yüzyıl Kızılbaş ozanlarındandır. Deyişlerinden 1897'de hayatta olduğu anlaşılmaktadır. Yaşamına ilişkin bilgi yoktur.

ON İKİ İMAM DERGAHINA VARAMAZ

Müsahib sırrını açan müsahib
On iki imam dergahına varamaz
Müsahibe özün saçan müsahib
On iki imam dergahına varamaz

İki müsahib etseler gümanı
Yoktur anların hiç dini imanı
Şeyh Safi derinde bulunmaz yeri
On iki imam dergahına varamaz

İki müsahib kazancı olsa ayrı
İmam Ca'fer erkanında yok yeri
Anı kabul etmez erlerin eri
On iki imam dergahına varamaz

Müsahib eylese muhabbet
Ne şefaat olur bil ne de rahmet
Yer ü gök anlara eder hem la'net
On iki imam dergahına varamaz

İki müsahibden biri gitse dışarı
Bir dahi girmez kapudan içeri
Anı kabul etmez on iki imam, Ali
On iki imam dergahına varamaz

İki müsahib düşerse dillere
Anların önü de gider sellere
Zebaniler dahi koşar zorlara
On iki imam dergahına varamaz

Derviş Ali'm kem işlerden bezgindir
İhlaslı katara düzgündür
İki müsahib birinden bir gündür
On iki imam dergahına varamaz

VER BENİM MURADIM ŞAH HIZIR BABA

Ağlaya ağlaya murada geldim
Ver benim muradım Şah Hızır Baba
Yüz sürüb dergaha feryada geldim
Ver benim muradım Şah Hızır Baba

Dergahına geldim ben derviş oldum
Hakikat madenin ben anda buldum
Tuttu elimden de ummana daldım
Ver benim muradım Şah Hızır Baba

Senin dervişlerin sema'la oynar
Pişerek özleri kazanda kaynar
Hakikat kânısın çerağın yanar
Ver benim muradım Şah Hızır Baba

Derviş Ali diler özüne himmet
Mahrum etme bizi nesl-i Muhammed
Pirim Ali sensin senden mürüvvet
Ver benim muradım Şah Hızır Baba

TALİP

Kurbanın yüreği mimdir ayındır
İki melek bir sofiya tayındır
Rehber çobandır da talib koyundur
Sesleyüben tuz ile melemez mi

Adım adım hak cemine gelirsün
Günahını alup dara durursun
Kendi ettiğini elden bilürsün
Zebaniler onu nara sürmez mi

Kalkub hak cemine gelemeyenler
Kovudan gıybetten fanmayanlar
Murşid karşısında arınmayanlar
Kadir Mevlam onu süründürmez mi

Sofi oldur gördüğünden alına
Büyük küçük mevcud anda biline
Mü'min kullarına erkan çalına
Saki kadeh suyun dolandırmaz mı

Derviş Ali'm pire vardı hac-oldu
Deccal çıktı geçinmesi güç oldu
Zamane talibi şimdi piç oldu
Sitem sürsem cemi bulandırmaz mı

MEN ALİ'DEN BAŞKA TANRI GÖRMEDİM

Yeri göğü arşı kürsü yaradan
Men Ali'den başka tanrı görmedim
Yaradup kulunun kısmetin veren
Men Ali'den başka tanrı görmedim

Bin bir ismi vardır bir ismi Allah
Eğer inanmazsan hem vallah billah
Ademi görmüşüm elhamdülillah
Men Ali'den başka tanrı görmedim

Cennet-i alanın altundur taşı
Her ne görür isen hikmettir işi
Yüz yiğirmi dört bin nebiler başı
Men Ali'den başka tanrı görmedim

Ali gibi er gelmedi cihane
Ana da buldular türlü bahane
Yedi kez uğradım ulu divana
Men Ali'den başka tanrı görmedim

Derviş Ali'm bu ikrara beli dir
Dilim söyler ama kendim delidir
Allah bir Muhammed Tanrı Ali'dir
Men Ali'den başka tanrı görmedim

DELİ BORAN

(1838-1898) Kul Boran mahlasını da kullanan Boran geçtiğimiz yüzyılın güçlü ozanlarındandır. Ne var ki hakkındakı bilgiler sağlıklı değildir.

Deyişlerinde Güney Anadolu'dan, Fırat boylarından sözeder: Bugünkü Suriye sınırları içinde kalan ve Fırat'a dökülen Sacar suyu, Münbüç ili, Halise köyü gibi. Yörede yaşayan Barak Türkmenleri onu kendilerinden sayarlar. Deyişlerine bakarak burada doğup büyüdüğü söylenmiştir.

Cahit Öztelli ise Çorum'dan derlediği bir ağıttan yola çıkarak Boran'ın Güneyde yaşayan ve Çorum'da iskana tabi tutulan göçebe Türkmenlerden olduğunu, Çorum'un Sarımbey köyünde doğup büyüdüğünü, bugün yörede torunlarının yaşadığını ileri sürmüştür.

SEHER VAKTI BİR CÜMBÜŞE UĞRADIM

Seher vaktı bir cümbüşe uğradım
Bülbül ağlar bağban ağlar gül ağlar
Dertli sinem aşk oduna dağladım
Yolcu ağlar kervan ağlar yol ağlar

Muhammed Ali'den bir dolu içtim
Canımdan serimden varımdan geçtim
Âdil beyler ile kondum da göçtüm
Âb-ı zemzem didelerim kan ağlar

Yetiş hey efendim sen bizi güldür
Bastı gam askeri sâki mey doldur
Elinde Zülfikar altında Düldül
Aşk yüzünden cevlân eder Ali ağlar

Hükmedersin hem Zâhire bâtına
Âlem intizardır hüsn-i zâtına
Ali Kanber Zülfikar Fatıma
Kuduretten mey dolduran el ağlar

Her bezirgân başı kervan mı olur
Canım sensiz bu dem devran mı olur
Derdi olmayana derman mı olur
Bunca yâr elinden âşık zar ağlar

Mentâne, bâbında aşna gedâlar
Dosttan gelir až kırmızı bâdeler
Bunca han (e)dan bunca melik zadeler
Dergâhında boyun eğer er ağlar

Kul Boran'ın hem atası anası
Ölenecek pir yoluna yanası
Cümle evliyaların sır binası
Çarh elinden Hacı Bektaş Veli ağlar

YARALARIN BENDE İMAM HÜSEYİN

Bakıp çar köşeyi seyran eyleyen
Yaraların bende İmam Hüseyin
Hak için serini kurban eyleyen
Yaraların bende İmam Hüseyin

Halifeler gülrengini çekiyor
Dost acısı şu sinemi yakıyor
Daha kanın ılgıt ılgıt akıyor
Yaraların bende İmam Hüseyin

Kalbimin aynası gönlümün yazı
El'aman dergahtan ayırma bizi
Gerçeklerin her dem baş vurur sözü
Yaraların bende İmam Hüseyin

Kâfir Yezit sesimizi dinledi
Hançer vurup ciğerimi doğradı
Parmakların çelik etti oynadı
Yaraların bende İmam Hüseyin

Müminlerin bâde süzer elinde
Ölsem gerek arzum kaldı yolunda
Ilgıt ılgıt Kerbelâ'nın çölünde
Yaraların bende İmam Hüseyin

Hakikat evinde gizli sır olan
Cümle müminlere destigir olan
Sensiz cihanı neylesin Boran
Yaraların bende İmam Hüseyin

GAM YİYİP AĞLAMA DİVANE GÖNLÜM

Gam yiyip ağlama divane gönlüm
Daima bu dünya başa dar olmaz
Hakkın kelamını bırakma dilden
Haktan özge bir adama yar olmaz

Tavlada bağlıdır yiğidin atı
Aslı pak olanın söylenir zatı
Atına batsa da iyi olmaz kötü
Aslı ham demirden cevahir olmaz

Atı olan ata biner atlanır
Er yiğitler her cefaya katlanır
Yiğit gölgesinde yiğit saklanır
Kötünün gölgesi hem dalı olmaz

Deli Boran bilin cümleden gani
Hem yaratır alır Allah bu canı
Sen kendini yokla nefsini tanı
Boğaz kırk boğumdur dilde sır olmaz

İNCİL KURAN ZEBUR OLSAN

İncil Kuran Zebur olsan
Açmam seni şimden kelli
Ab-ı kevser suyu olsan
İçmem seni şimden kelli

Has bahçenin gülü olsan
Beyaz oğul bali olsan
İnci mercan lâli olsan
Seçmem şimden kelli

Eğer bir ulu kuş olsan
Cümle güzele baş olsan
Baha yetmez kumaş olsan
Biçmem seni şimden kelli

Boran der Hakkın muradı
Sözüm özüme yaradı
Olsan Cennet'in Sırat'ı
Geçmem seni şimden kelli

HAYDİ BRE DELİ GÖNÜL

Haydi bre deli gönül
Alevden mi dışın senin
Haydi bre deli gönül
Alafırcık işin senin

Yaradan sana sâde cefa
Sen de bol bol od ver ona
Bozarmış hep yana yana
Kanlı kızıl yaşın senin

Kalan her bucakta gezme
Rüzgarlardan hiyle süzme
Vara yoğa gönül çözme
Bine varmış yaşın senin

Deli Boran benzin solmuş
Boğazına zıkkım dolmuş
Döve döve gömgök olmuş
Kana kesmiş döşün senin

LEYLİ LEYLİ

Aman vallah ben bu derde varmazdım
Beni derde yakan bu Leyli Leyli
Gönderdi bir selam işte ben geldim
Karşında durayım da Leyli Leyli

Dostum zülüflerden eylemiş çengel
Sarılsak sevdiğim ne durur engel
Ölürsem üstüme sevdiğim sen gel
Beni göz yaşıyla yu Leyli Leyli

Doyamadım cilve ile nazına
Şekerden şirin söz baldan yüzüne
Aşkına düşeli yandım özüne
Ben yandım ulaştır şu Leyli Leyli

Deli Boran şimdi buldu yârini
Kırdın felek kanadımı belimi
Terk etmişim evim barkım ilimi
Şimdilik meskenim bu Leyli Leyli

ÇIKTIM YÜCESİNDEN BAKTIM

Çıktım yücesinden baktım
Baktım Münbüç illerine
Eğbez eğbez evler konmuş
Yücesine bellerine

Halise'nin gülü kokar
Kızlar yanağına sokar
Sacur derler bir su akar
Gövel gövel göllerine

Münbüç derler bir şar imiş
Ağalık beylik yer imiş
Doru küheylanı varmış
Kurşun değmiş kollarına

Yağız atların sekişi
Benli dilberler bakışı
Fırat'ın coşkun akışı
Benzer beş ay sellerine

Kola vururlar burmayı
Göze çekerler sürmeyi
Şahin neylesin turnayı
Heves olmuş tellerine

Bunu diyen Deli Boran
Sevdiğine meyil veren
Top top olmuş ağca ceren
Gider garbi yellerine

AĞLA GÖZLER DELİ BORAN NİCOLDU

Tâ ezelden hidelidir başımız
Ağla gözler Deli Boran nicoldu
Anca bir Mevlâya kaldı işimiz
Ağla gözler Deli Boran nicoldu

Gâhi gezer idi Hindi Yemeni
Seçer idi yahşi ile yamanı
İşte geldi ayrılığın zamanı
Ağla gözler Deli Boran nicoldu

Altmışında ecel şerbetin içti
Aşıklar bâbında firkata düştü
Sene bin üç yüz on altıda göçtü
Ağla gözler Deli Boran nicoldu

Onulmadı şu sinemin yarası
Muhabbet çağının geçti sırası
Buna ölüm derler yoktur çaresi
Ağla gözler Deli Boran nicoldu

Sefil Ahmet intizardır Boran'a
Garip baykuş gibi konduk virane
Mâlum olsun eşe, dosta, yârana
Ağla gözler Deli Boran nicoldu (*)

* Ozan Sefil Ahmet'in ustası Deli Boran için söylediği ağıt

TÜRÂBÎ DEDEBABA

(Ölümü 1868) Dedebaba ozanlardandır

Nerede ve ne zaman doğduğu bilinmiyor. Türabi mahlasıyla deyişler söyleyen birkaç ozan vardır.

Türâbi'nin Ankaralı, Yanbollu, Koniçeli olduğu, Anadolu'ya Rumali'den geldiği de söylenmiştir.

Çorumlu Seyyid Hasan Dedebaba'nın ölümü üzerine 1849'da Hacı Bektaş dergahına postnişin olan Türabi'nin önceki yaşamına ilişkin bilgi yoktur.

Türâbi Hacı Bektaş dergahında 19 yıl dedebabalık yapmış, 1969'da ölmüştür. Açık adı Yanbolulu Elhac Ali Turâbî'dir.

Aruz ve heceyle deyişleri olan Turâbî'nin asıl adı Ali'dir. Deyişlerinde Fuzuli etkisi görülür.

ERENLER SERVERİ GERÇEKLER PİRİ

Eerenler serveri gerçekler piri
Hünkâr Hacı Bektaş erleriyiz biz
Balım Sultan Abdal Musa şâhımız
Seyid Ali Sultan gülleriyiz biz

Kaygusuz Sultan'dır bir serdarımız
Karadonlu Candır türbedarımız
Kanber Ali Sultan şehsüvarımız
Necef deryasının güheriyiz biz

Sarı İsmail Hacım Sultan ulumuz
Şâh-ı Horasan'a çıkar yolumuz
Muhammed Ali'den kokar gülümüz
On iki tarikatın serveriyiz biz

Turâbî üçlerin birisi oldu
Yedilerle kırklar meclise güldü
Horasan erleri azmedip geldi
Muhammed Ali'nin kullarıyız biz

ADEM HURİ ŞU DÜNYAYA GELMEDEN

Adem huri şu dünyaya gelmeden
Muhammed Ali'nin nurun gördün mü
Hak nasibin almış kudret eliyle
Hünkar Hacı Bektaş Piri gördün mü

Şu dünyayı hamur edip yoğuran
Dokuz baba dört anayı doğuran
Hitabı Elestten bize çağıran
Can içinde canan yarı gördün mü

Gel gidelim Seyit Ali İzine
Yüz sürelim ayağının tozuna
Kırklar meydanında pir niyazına
Dara Mansur olan eri gördün mü

Men'aref sırrına sırdaş kandedir
Senden sana yakın yoldaş kandedir
Yol gösteren sana kardeş kandedir
Ol şahı alamet çarı gördün mü

Türabi Baba'nın dilde imanı
On iki İmam on yedi erkanı
Mihrabü minberde Seb'ulmesani
Cemalinde pirin varı gördün mü

RÜZGARDAN OLANLAR FANİ CİHANDAN

Rüzgerdan olanlar fani cihandan
Menzili ukbaya ilişti kaldı
Huşku riya ile zahit gümandan
Geçmedi esmaya ilişti kaldı

Nazar kıl didei ibretle cana
Doldurur alemi nedir bu derya
Şemsbin olmamış Haffaşı âma
Behişte tubaya ilişti kaldı

Semti turu aşka doğrulursa rah
Matlubu maksudum verir şehinşah
Şecerden hıtabı İnnienallah
Hazreti Musaya ilişti kaldı

Turabi zareder leylü neharı
Semti düşvar imiş bu aşkın karı
Kiemse bilmez nedir ledün esrarı
Bir gizli manaya ilişti kaldı

AÇILDI MEYDANA ÇIRAĞ UYANDI

Seyid Ali Sultan himmet eyledi
Açıldı meydana çırağ uyandı
Münkirlerin özü gözü bağlandı
Şulesinden Sersem Ali Baba'nın

Taştı Kevseri bol Kızıl Deliden
Kanmıştır aşıklar Kalübeliden
Harici şaşırdı darbı Ali'den
Dehşetinden Sersem Ali Baba'nın

Mümine ezelden verildi murat
Gerçek aşık olanların gönlü şat
Sultanın elinden Yezitler feryat
Dehşetinden Sersem Ali Baba'nın

Zahida sen şöyle gezme bihaber
Riya kaplamıştır seni serteser
Bülbüllerin zarü efganı biter
Dehşetinden Sersem Ali Baba'nın

Sathezar yezide olsun lanetler
Müminlere daim olsun rahmetler
Turabi'ye in'am olsun himmetler
Dehşetinden Sersem Ali Baba'nın

BİZ KALENDERLİĞİ İHTİYÂR ETTİK

Biz kalenderliği ihtiyâr ettik
Kanaat mülkünde uzlet bezmidir
Sırr-ı hakikati dile yâr ettik
Bu âlemde ancak devlet bezmidir

Zikr ü tevhid ile gönlümüz verdik
Bir canımız vardı canane verdik
Aşk-ı hudâ ile mürşide erdik
Arsa-i aşk içre ref'et bezmidir

Bu nefsin varını odlara yaktık
Gönlümüz hak olup alçağa aktık
Umûr-ı dünyayı elden bıraktık
Bâb-ı tevekkülde vahdet bezmidir

Türâbi haline şükreyle her dem
Rızayı hakkı gözet olagör ebsem
Sûrette zillette görürse âdem
Manâda hudadan nimet bezmidir

ESKİ SEBAKTAN GEÇİBEN

Eski sebaktan geçiben
Gel çevir evrak dediler
Rihlet-i bana etti sada
Dinle hey ahmak dediler

Gitti ömür zayi heba
Derdine yok sonra deva
Ya n'olacak ruz-u ceza
Haline bir bak dediler

Sende nedir bu semelik
Satma bana gel dedelik
Sırtına bir elli çelik
Urmalı mutlak dediler

Doğru yürü hak yoluna
Rahm ede Allah kuluna
Kul reh-i hakta buluna
İşte bu elyak dediler

Cah-ı cihan mihnet imiş
Âhırı hem hasret imiş
Yok yere bir gayret imiş
Çektiğin alçak dediler

Hak diyeyim dinle beni
Bilmedim ah sen de seni
Ateş-i hicr ile teni
Bilmez isen yak dediler

Kılsa vefa ahde güzel
İşte karib oldu ecel
Ya ne bu beyhude emel
Vay gidi torlak dediler

Gerçek bahayimce imiş
Lâklâka söz çokca imiş
Men aref'i bellememiş
Mayesi bîpak dediler

Menzilini buldu bulan
Var yürü sen böyle dolan
Gördü seni arif olan
Kupkuru kavak dediler

Ben dedim ey ehl-i himem
Bende kamu derd ü elem
Eyle bana lûtf u kerem
Bu söze Hak Hak dediler

Bab-ı tevekkülde safa
Bul anı var çekme cefa
İşte bu teslim ü rıza
Baynuna gel tak dediler

Dünyayı bir yana koyun
Hân-ı kanaatte doyun
Varlığını cümle soyun
Kalmalı çıplak dediler

Pîr yedine ermedi bu
Aklı sere dermedi bu
Aşka boyun vermedi bu
Ölse de hortlak dediler

Munkarız oldu bu işin
Rıf'atini buldu eşin
Dünya için bu gidişin
Sür'atı kıvrak dediler

Vay sana vah başına taş
Dünya için bu ne telaş
Hak yoluna can ile baş
Vermeli korkak dediler

Terk-i cihan olmaz isen
Ölmeden ön ölmez isen
Bunda seni bilmez isen
Başına tokmak dediler

Sıdk ile gûş eyle cevap
İşte budur rah-ı savap
Mâhlâsımız oldu bu Türab
Âhırı toprak dediler

GÜL DESTEDİR BEKTAŞİLER

Şah-ı Merdan'ın kulları
Hacı Bektaş'ın gülleri
İm-i ledün bülbülleri

Kemer beste miyan beste
Gül destedir Bektaşiler

Her seher açılır meydan
Sürerler ayn-ı cem erkan
Tâ ezel ahdiyle peymân

Kemer beste miyan beste
Gül destedir Bektaşiler

Elif okurlar özürü
Pazar ederler götürü
Yaradılmışı severler
Yaradan haktan ötürü

Kemer beste miyan beste
Gül destedir Bektaşiler

Şekahüm Rabbihüm derler
Şaraben Tâhûr içerler
Sır için serden geçerler

Kemer beste miyan beste
Gül destedir Bektaşiler

Aşk-ı Allahtır kıblagâhım
Vechullahtır secdagâhım
Gönlümdedir beytullahım

Kemer beste miyan beste
Gül destedir Bektaşiler

Türâbi'nin sözü haktır
İster dinle ister bak dur
Gönlümde garazım yoktur

Kemer beste miyan beste
Gül destedir Bektaşiler

ALİ ÇOKTUR ŞÂH-I MERDAN BULUNMAZ

Salma dil gemisin engine âşık
Erenler aşkına pâyan bulunmaz
Her yerde kesfetme sırrı-ı hakayık
Anı fehmedecek bir can bulunmaz

Ârifin halini tarif ne hacet
Efsane sözlerden eyle feragat
Nerdedir bir göster sâhib-keramet
Ali çoktur Şâh-ı Merdan bulunmaz

Muhtefi oldular âlemde erler
Kıymetsiz olmuştur ilm ü hünerler
Her kime sorarsan ârifiz derler
Baktım benden özge nâdan bulunmaz

Türâbî cihanda olduk serseri
Fehmeden kalmadı dürrü gevheri
Kimsenin kimseden yoktur haberi
Böyle bir acayip seyran bulunmaz

DERD Ü GAMIN GÜHERİNİ BULMAĞA

Derd ü gamın güherini bulmağa
Kasavet bahrına daldık bakalım
Ümidimiz vardır halâs olmağa
Girdâb-ı muhabbette kaldık bakalım

Takdire bağlanıp demişik beli
İrâde-i cüzden çektik biz eli
Dümeni şikeste keşti-i dili
Nihayet engine saldık bakalım

Bir gûrûha bende hem sırdaş olduk
Gâhi pest ü geda, gâhi baş olduk
Harabât ehline ayakdaş olduk
Melâmit tablını çaldık bakalım

Türâbî çâk ettim âlemde özüm
Hatm eyledim bunda encâm-ı sözüm
Bizim erenlerden hey iki gözüm
Mahfice teselli aldık bakalım

GEL GÖNÜL GİDELİM AŞK ELLERİNE

Gel gönül gidelim aşk ellerine
Maksudun yar ise bir tane yeter
Fikreyle kıldığın amellerine
Heva-yı çerh ile efsane yeter

Meyl-i dünya için gel olma bed-nâm
Kim aldı felekten murâdınca kâm
Ölüm var mı yok mu âhir-i encâm
Vakit geçirmeğe virâne yeter

Beyhude işlerin terkeyle mutlak
Küllü men aleyhâ fân dedi Hak
Cihan bâki değil hikmetine bak
Bu bir söz ârife bahane yeter

Türâbî sen özün pâyimâl eyle
Hak yolunda yüzün pâyimâl eyle
Şu fani dünyada bir hayâl eyle
Geçen geçti gelen nişane yeter

PERİŞAN DEDEBABA

(Ölümü 1879) Dedebaba ozanlardandır. Perişan Hafız Ali Dedebaba Konyalı'dır. Ali Turâbî Dedebaba'dan el almıştır.

Kızılçeşme'deki Bektaşi dergahı postnişinliğinde bulunmuş (1865) uzun seyahatlere çıkmıştır.

Hacı Bektaş dergahı posnişini Hasan Dedebabanın 1874'de ölümü üzerine posta oturmuştur. 1879'da ölen Perişan baba Hacı Bektaş dergahına gömülmüştür.

HÜNKAR HACI BEKTAŞ FUKARASIYIZ

Aşkın katarında mürd-i mücerred
Biz bu dehrin hem bây hem gedâsıyız
Akdemden akdemiz hakkı müeyyed
Hem biz bu âlemin intihasıyız

Çerâğ-ı şem'amız vermekte şule
Meydân-ı hünerde girdik usule
Tevellâmız ciddi zât-ı resüle
Ervâh-ı Yediz'in teberrâsıyız

Perişan erenler yolunu izler
Ser verir sırrını sinede gizler
Her kimler ki sual ederse bizler
Hünkâr Hacı Bektaş Fukarasıyız

İKRARIM ENELHAKTIR

İkrarım enel'haktır
Bu ikrarım beli haktır
Cemali nur celi haktır
Hak Muhammed Ali haktır
Hacı Bektaş Veli haktır

Rümuzu Yasin-i Taha
Budur evvel ü intiha
Mazharı Mehdi-i liva
Hak Muhammed Ali haktır
Hacı Bektaş Veli haktır

Bil on yedi muhkematı
Okuyanlardan ayatı
Ol ayatın ümmehatı
Hak Muhammed Ali haktır
Hacı Bektaş Veli haktır

Bir eliftir evvel başın
Bil odur serm u tıraşın
İki zülüf kirpik kaşın
Hak Muhammed Ali haktır
Hacı Bektaş Veli haktır

Bir nur ile server olan
Kalmışların elin alan
Rum'a Horasan'dan gelen
Hak Muhammed Ali haktır
Hacı Bektaş Veli haktır

Evvel gelip ali olan
Sonra gelip veli olan
Ebedi ezeli olan
Hak Muhammed Ali Haktır
Hacı Bektaş Veli haktır

Kamu vechinde imlada
Gerek zahir ü ihfada
Gerek evvelce eşyada
Hak Muhammed Ali haktır
Hacı Bektaş Veli haktır

Bahar vakti açan güller
Akan sular esen yeller
Şakıyor öten bülbüller
Hak Muhammed Ali haktır
Hacı Bektaş Veli haktır

Sana derim sana ya Hu
Bu bir nefes alem kamu
Hemen lagayre illa Hu
Hak Muhammed Ali haktır
Hacı Bektaş Veli haktır

Perişan pes ol ebed kam
Nefis bulsun bunda tamam
Evvel ü ahır vesselam
Hak Muhammed Ali haktır
Hacı Bektaş Veli haktır

EY DİL NELER GÖRDÜM EŞYA İÇİNDE

Savn-i selâmette meydan-ı aşkta
Ey dil neler gördüm eşya içinde
Ahz ü ita etim dükkân-ı aşkta
Derdi sattım aldım deva içinde

Kâf ü Nun'dan düştü derde sermaye
Dert uğrattı beni türlü belâya
Izhar ettim derdim bay ü geyada
Söylensin aşık-ı şeyda içinde

Bir zaman cem oldum sulb-ü pederde
Hayli ârâm edip durdum ol yerde
Bir zaman eğlendim rahm-i maderde
Tecessüm eyledim ol câ içinde

Ol vatandan beni bîruna mader
Çıkardı kucakta şir ile şeker
Si vü dü hatt olmuş vechinde defter
Rümuz-u allemel esma içinde

Bu dert ile düştüm bu aşk-ı raha
Aşk iletti rahım bir hanikaha
Mahrem oldum ilm-i ledünüllaha
Pinhan oldum şal ü aba içinde

Çâki-i pirahen uryan-ı beden
Oldukta boynuma takıldı resen
Bu alem içinde indim bir derden
Vâd-i atâ oldu atâ içinde

Bir sahn-i vâsi hazin tamam gördüm
Ki cem'olmuş eshab-ı enam görmkdüm
İkrar verdim anında sin lü lham gördüm
Makbul oldum ehl-i bina içinmde

Ol yerden üç kadem ileri geldim
Secde-i râbli betakrar kıldım
Ne sırdım el ele el hakka bildim
Yedullaha yetim pîran içinde

Sırrı-ı Yedullah'dan verildi sebak
İşitti Nefahtü telkinin kulak
Harf kelama âlet oldu dil, dudak
Sezdim savt-ı zatı nefha içinde

Ahd ü mîsaktan buyuruldu irfan
Tîgıbendle muhkem bağlandı miyan
Badehu re'se geçti tac-ı irfan
Cesedim setr oldu hırka içinde

Geri gelip durdum Mansur-u dâra
Dediler aşk olsun derviş biçare
Lûtf etti erenler bu günahkara
Zikr ü zeban gördüm sema içinde

Hakka nedir bildim İsna Aşer'den
İrşad oldum nefh-i ruh-u beşerden
Niyaz-ı post ettim on iki yerden
Erkân icat ettim vusta içinde

Dâra tekrar durup peyman beraber
Terceman okudu ol yerde rehber
Çekti gûlbankini sahn içre bir er
Hayır himmet kaptım isyan içinde

Mi'rac ü menzilim oldu mübarek
Anda terar ettim secde bilâ sek
.Çektik te badehu ol er bir gülbank
Serildi sofralar sahne içinde

Hamdüllillâh mahrem oldum cemale
Dost cemalin gördüm erdim visale
Dost destinden içtim dolu piyale
Nokta-i zat gördüm cür-a içinde

Dinleyin evsafım ey ehl-i niyaz
Derd-i dil uşşaka budur çeresaz
Şîr ü şekerden şirin sütten beyaz
Saki kevser sundu sahba içinde

Ey talip-i rah-ı hak olan sâil
Bu sırrı gösteren insan-ı kâmil
Ne yazar kitapta ne erer akıl
Sîn-i tende âlem kavga içinde

Ey cahil ü nâdan gel hakka bend ol
Bu nush ü pendmi gel eyle kabul
Zat sensin seni gel sende ara bul
Var karış deryaya katra içinde

Allemel' esma vü Aref'den bildim
Gâhi bükâ ettim gâhi de güldüm
Taklitte gezerken tahkîki buldum
Dost bir oldu esfel alâ içinde

Ser ü pâ burehne baş açık uryan
Akım fikrim gitti eyledim seyran
Tâ bu sırdan agâh olunca ey can
Çok yayan yürüdüm sahra içinde

Perişan seyrimde cennete girdim
Cennet içre Yusuf cemalin gördüm
Bus-i leb deriken visale erdim
Uyandım uykudan rüya içinde

Hak tecelli kılıp feth oldu meydan
Desem ger inanmaz bu halk-ı cihan
Hatm-i kelâm eyle bunda Perişan
Bu özge seyrandır dünya içinde

HAYIRLAR FETHOLSUN ŞERLER DEF'OLSUN

Subh u şâm ey gönül çekelim gülbang
Hayırlar fetholsun şerler def'olsun
Niyaz et muradın gani Mevlâdan
Hayırlar fetholsun şerler def'olsun

Sabahın vaktinde durup duaya
El kaldırıp yüzün çevir semaya
Yere yüzler sürüp yalvar mevlaya
Hayırlar fetholsun şerler def'olsun

Leyl-i muzlimde âşık-ı naçar
Çar civarın olsa derd ile efkâr
Sıdk ile oniki imama yalvar
Hayırlar fetholsun şerler def'olsun

Akıl ol ey kardaş uyma kallaşa
Beyhude yerlere düşme savaşa
Var türaba yüz sür Hacı Bektaş'a
Hayırlar fetholsun şerler def'olsun

Bin bir ismin biri kâdiyel-i hâcât
Andan hasıl olur her türlü necat
Pire yüzler sürüp eyle münacât
Hayırlar fetholsun şerler def'olsun

Perişan fetheyle hayra dehanım
Daima zikretsin hakkı zebanım
Eşiğine baş koy Balım Sultan'ın
Hayırlar fetholsun şerler def'olsun

FENNİ

(Ölümü 1888) Mora Yenişehirli'dir. Babalık almış, kendi evinde yürüttüğü Bektaşi erkanı ile "yol"u yaymaya çalışmıştır. Gerek aruz gerek hece ölçüsüyle deyişleri vardır.

YAR İSTEDİ BİZDEN DÜR GİBİ SÖZLER

Yar istedi bizden dür gibi sözler
Tefekkür bahrine daldık bakalım
Vücudun fülkünü gayret engine
Dümeni şikeste saldık bakalım

Nice dem firkatte ağladık güldük
Dost ile dostluğun kadrini bildik
Dördümüz beşimiz bir yere geldik
Beşaret tablını çaldık bakalım

Yol içinde yol var ince seçilmez
Akl ile rehbersiz öte geçilmez
Doğrusu bu bade susuz içilmez
Şevk ile dolusun aldık bakalım

Fenni gül açıldı bahçede gonca
Ol elif kametli inceden ince
Mest etti bizleri bezme gelince
Yıkıldık yerlerde kaldık bakalım

CAHİLDEN SORMA SIRRI

Sail olma cahilden sorma sırrı
Gözü bakar amma körden sayılır
Akl ile temyiz eder hayr ü şerri
Hayırdır surette şerden sayılır

Gel beri gel beri e yüzü mahım
Senden özge yoktur dilde penahım
Bu ne sırrın sırrı de bana şahım
Şab-ı emred kendi pirden sayılır

Kamil olan aşık hake sürünür
Türlü libas giyer atlas bürünür
Gahi olur bin bir dondan görünür
Gahi cemolur topu birden sayılır

Ekmel idi Havva geldi sonunda
Hilkati de ahsen oldu önünde
Kim dedi er gelmez avret donunda
Avret ise erdir erden sayılır

Fenni bize haktan elçiler geldi
Zaptolundu kanun cümlesi geldi
Ademi defterden de niçin sildi
Ademin tarihi nerden sayılır

İSMAİL

XIX. yüzyıl ozanlarındandır. Zile'nin bir köyündendir. Yaşamına ilişkin bilgi yoktur.

AKAN DÖRT IRMAĞIN GÖZÜN SORARSAN

Akan dört ırmağın gözün sorarsan
Serçeşmeden gelür suyun durusu
Ali Muhammed'dir Muhammed Ali
İkisi de bir elmanın yarısı

Gerçek handa yalanı basar
Gerçek doğru gider menziller keşer
Bir kale yatırdım on iki hisar
Neden imiş dıvarının örüsü

Kalenin yapısı dürlü mermerdir
Alış veriş eder bir ulu şardır
İçinde kırk sekiz minare vardır
Muhabbettir dıvarının örüsü

On iki kapusu vardır kırk dükkanı
Üç yüz altmış altı gevher ma'deni
Ol yediği şeydir alub satanı
Cümlesinin sarrafıdır birisi

Kalenin burcunda bir kuş da döner
Kanadı üstünde kandiller yanar
İsmail'im Hakk'a secdeye iner
Aşıkım gitmez benzim sarısı

BİZ YOLCUYUZ DUA EDİN ERENLER

İmam Hasan yoldaş Kanber kılavuz
Biz yolcuyuz dua edin erenler
Daim Al-i aba'ya yalvarırız
Biz yolcuyuz dua edin erenler

Mecliste gülbenkte cemde sırada
Lokma-yi niyazı yedik burada
Efendim haneniz şen ma'mur ede
Biz yolcuyuz dua edin erenler

Gelmek iradettir gitmek icazet
Burdaki canları pirim hoş göz et
Gedik bekçileri eyleyin imdad
Biz yolcuyuz dua edin erenler

Yüz atlıya emanet her hallerden
Hayır himmet bize evliyalardan
Sağ selamet aşak gidek bellerden
Biz yolcuyuz dua edin erenler

Yükseğine çıktım göründü künbed
Gedik bekçileri eyleyin imdad
Cümlemize Hak'dan sağlık selamet
Biz yolcuyuz dua edin erenler

İsmail'im pir eşiğine niyazım
Sultan Balıncığ'a yüz sürmek arzum
Eşe dosta armağanım sağ sözüm
Biz yolcuyuz dua edin erenler

AYN-I CEM OLMUŞLAR DİDARE KARŞU

Ayn-ı cem olmuşlar didare karşu
Kalbi kallaş hain gelmiş gelmemiş
Halim arz edeyim halden bilene
Bihude halimden bilmiş bilmemiş

Savur aşk kazanın dışa taşmaya
Bir kişinin yolda yolu düşmeye
Ahmak olan gider kuru çeşmeye
Anlamaz ki kabı dolmuş dolmamış

Firavınlık etmiş yolundan azmış
İkrar ile kulli varından geçmiş
Hakikatte abdest almadan göçmüş
Kılmayın ölüsün ölmüş ölmemiş

Odlu topuz yalancının cezası
Aslı münkirdir olmuş Hak'ka asi
Eremez menzile yokdur süresi
Dağda bir baykuş kalmış kalmamış

İçilmez miskinin bulanık suyu
Hak'ka halka yaramamış bir huyu
Cömert sofrasından umar hem payı
Nekes nasibini almış almamış

İsmail'im eder yaram ziyade
Yadlarla içilmez hem dahi bade
Yar bana mahşerde şefaat ede
Yüze gülücü yar olmuş olmamış

FERHAD

XIX. yüzyıl ozanlarından olmalıdır. Yaşamına ilişkin bilgi yoktur.

ŞAH KULU SULTAN KULUYUM

Sanma zahid boş doluyum
Şah kulu Sultan kuluyum
Hem gedayım hem uluyum
Şah Kulu Sultan kuluyum

Hacı Bektaş Veli pirim
Şah velayet destgirim
Hem imamım hem rehberim
Şah Kulu Sultan kuluyum

Nesl-i Hayder Hacı Bektaş
Meydanına koymuşum baş
Kem nazarla bakma kardaş
Şah Kulu Sultan kuluyum

Serçeşmedir bi riyadır
Pirim şah-ı evliyadır
Aşıklara esseladır
Şah Kulu Sultan kuluyum

Gözlerimden yaş akarak
Başım açık yalın ayak
Hem yanarak yakılarak
Şah Kulu Sultan kuluyum

Divaneyim aşka düştüm
Dürlü dürlü camın içtim
Ben dünya varından geçtim
Şah kulu Sultan Kuluyum

Asmanım mihr ü mahım
Astanın secdegahım
İki alemde penahım
Şah Kulu Sultan kuluyum

Ben mücrimim kara yüzüm
Kanla dolu iki gözüm
Doğru dürür Hak'ka özüm
Şah Kulu Sultan kuluyum

Hamdülillah benim Ferhad
Gussararan oldum azad
Astanım bab-ı irşad
Şah Kulu Sultan kuluyum

DERVİŞ TEVFİK

(Ölümü 1889) İstanbulludur. Muzika-i Hümayun'da çalışmıştır. Eğitimlidir. Bektaşi yolunu seçmiş Nuru Baba'dan el almıştır.

Deyişlerinde coşkun bir Ali sevgisi görülür.

GÜLÜM GÜLİSTANIM SEYRANIM ALİ

Medet senden medet sultanım Ali
Dertliyim derdime dermanım Ali
Hem de gönlüm içre mihmanım Ali
Gülüm gülistanım seyranım Ali

Oniki imamın ol şahı sensin
Muhammed Ali'nin hemrahı sensin
Bunca düşkünlerin penahı sensin
Gülüm gülistanım seyranım Ali

Aman erenlerim amana geldim
İsmail oluben kurbana geldim
Her ne emir olur fermana geldim
Gülüm gülistanım seyranım Ali

Göster cemalini eyleme nihan
Yakıyor derunum ateş-i hicran
Pervaniyim dostlar şem'ine hayran
Gülüm gülistanım seyranım Ali

İkrâr eyledim ben inkâr gelmedim
Ağlayıp ağlayıp yaşım silmedim
Divane mi oldum kendim bilmedim
Gülüm gülistanım seyranım Ali

Ey canımın canı güzel cananım
Kapına gelmeğe yoktur dermanım
Başım üzre tacım din ü imanım
Gülüm gülistanım seyranım Ali

Derviş Tevfik kendin üryan eyleme
Yıkıp mahzun gönlüm viran eyleme
Erenlere karşı isyan eyleme
Gülüm gülistanım seyranım Ali

HÜNKAR HACI BEKTAŞ ŞAH SEYİD ALİ

Horasan mülkünden Rum'a geçenler
Hünkar Hacı Bektaş Şah Seyid Ali
Hakikat tasından şarap içenler
Hünkar Hacı Bektaş Şah Seyid Ali

Biri müminlerin kıblegahıdır
Biri Rum ilinin padişahıdır
Biri asümanın mihr ü mahıdır
Hünkar Hacı Bektaş Şah Seyid Ali

Biri yürütmüştür cansız duvarı
Biri tığlamıştır cümle küffarı
Biri aşıkların dili, güftarı
Hünkar Hacı Bektaş Şah Seyid Ali

Biri sûlâlesi Hayr-ül-Beşer'dir
Biri âl-i Ahmet nesli Hayder'dir
Bu iki birlik de Hakka mazhardır
Hünkar Hacı Bektaş Şah Seyid Ali

Geda Tevfik böyle oldu beyanım
Tarîk-ı müstakim rah ü erkanım
Ervah-ı ezelde benim imanım
Hünkar Hacı Bektaş Şah Seyid Ali

ERENLER BU MEYDAN ER MEYDANIDIR

Allah allah deyüp gel bu meydana
Can baş feda edip götür kurbana
Boyun eğip yüz sür Şah-ı Merdan'a
Erenler bu meydan er meydanıdır

İşittinse ey dil mürşit pendini
Takıver boynuna aşk kemendini
Varlığın soyunup kurtar kendini
Erenler bu meydan er meydanıdır

Bism-i şahtır cümlemizin penahı
Medet senden medet şahların şahı
Hoş nazarla gör bunda yüzü mahı
Erenler bu meydan er meydanıdır

Bu meydanda kelâm atın per sürme
Uyanmış çerağın cehdet söndürme
İkrarına bağlan gönül gezdirme
Erenler bu meydan er meydanıdır

Uyansın çerağlar erkân kurulsun
Açılsın goncalar güller kokulsun
Sırrını sırr eden cana aşkolsun
Erenler bu meydan er meydanıdır

Fakir Tevfik gayri derdin bitmez mi
Hak erenler sana derman etmez mi
Bu sersemlik artık senden gitmez mi
Erenler bu meydan er meydanıdır

CEMOLUP HER YERDE

Cemolup her yerde güruh-ı Nâci
Allah dost Muhammed Ali çağırır
Nâciler biliptir sırr-ı miracı
Hünkar Hacı Bektaş Veli çağırır

Erenler serdarı fatih-ül-ebvab
Müminlere haktan buyruldu kitap
Dergâhına şahım ettim intisap
Dilde zikrim Kızıl Deli çağrır

Hak cemalin ezel görenler mâil
Mekteb-i irfandan ders alan âmil
Sadık olan ruhu insan-i kâmil
Ervah-ı ezelde beli çağırır

Mürşidin eteğin koymaz elinden
İsmi Haydar okur ezber dilinden
Murtaza bâbında can u gönülden
Geda Tevfik seyenceli çağırır

MEDET SENDEN HÜNKÂR ALİ

Selam olsun canım Ali
Ehl-i Beyt'in şahı Ali
Kendi Ali şahı Ali
Medet senden Hünkâr Ali

N'oldu ol nuru mücessem
Bir dahi ben nerde görsem
Yoluna can ü ser versem
Medet senden Hünkâr Ali

Elimiz bağlanip kaldık
Aşkın gülşenine daldık
Gül verdik de diken aldık
Medet senden Hünkâr Ali

Makamında daim ola
Elin tutan safa bula
Korkma ey can gir bu yola
Medet senden Hünkâr Ali

Kurban olsam erkânına
Hem din ü hem imanına
Razıyım ben fermanına
Medet senden Hünkâr Ali

Seni inkâr eden cahil
Ol kendi nefsine kail
Oldum ben hüsnüne mail
Medet senden Hünkâr Ali

Gülünü koklasın nadan
Kıyl-ü kal çıksın aradan
Kurtulayım bu yaradan
Medet senden Hünkâr Ali

Ateş saçıldı canıma
Gele cananım yanıma
Yüzler sürem sultanıma
Medet senden Hünkâr Ali

Nazar eyle benden yana
Taze hayat gelsin bana
Canım kurban olsun sana
Medet senden Hünkâr Ali

Kul oldum bendeyim bende
Benim âşık-ı efkende
Rahatım kalmadı tende
Medet senden Hünkâr Ali

Ali Baba başlar tacı
Şüphesiz ol Bektaş Hacı
Odur dertlerin ilâcı
Medet senden Hünkâr Ali

Zikr ü fikrim sensin her dem
İnayet kıl eyle kerem
Aman saki getir bir dem
Medet senden Hünkâr Ali

Benim Tevfik söyler sözü
Doğru ola Hakk'a özü
Eşiğine sürem yüzü
Medet senden Hünkâr Ali

MATLUBİ

(Ölümü 1902) İstanbul'ludur. Sütlüce Dergahı ileri gelenlerindendir. Deyişlerinde Talibi seslenişini de kullanmıştır.

BİZ BEKTAŞİ GÜLLERİYİZ

İkrar verdik biz bir pire
Dil salmayız her bir yere
Bendeleri ulu ere
Biz Bektaşi gülleriyiz

Pirimiz uludan ulu
Ol kurdu erkanı yolu
Muhammed Ali'nin kulu
Biz Bektaşi gülleriyiz

Biz güruh-u Bektaşiyiz
Sır ehlinin sırdaşıyız
Erenlerin kardaşıyız
Biz Bektaşi gülleriyiz

Hakikat babın açarız
Akı karadan seçeriz
Aşk ile demler içeriz
Biz Bektaşi gülleriyiz

Matlubi haline bak
Akar sular gibi ancak
Daim dili çağırır hak
Biz Bektaşi gülleriyiz

HİMMETİ BEKTAŞİYİZ

Ey dila biz pirden aldık himmeti Bektaşiyiz
Pir ocağından ki giydik kisbeti Bektaşiyiz

Hacı Bektaş-ı Velinin çakeriyiz çakeri
Giymişiz biz kim bu tac-ı devleti Bektaşiyiz

Ehl-i kamil olan anlar bizi sofi anlamaz
Mahbubu terketmeyiz hem işreti Bektaşiyiz

Biz harabat ehliyiz alem harabat olmasın
Sevmeyiz çok çok fakiri ziynet-i Bektaşiyiz

Talibi her bir tarike el uzattım yokladım
Bunda buldum tam bezm-i ülfeti Bektaşiyiz

HİTABİ

XIX. yüzyıl ozanlarından olup Ermeni soyundandır. Hıristiyan iken Bektaşi yolunu seçen Hitabi Niğdeli'di.

HALİNİZE MAİL OLDUM ERENLER

Halinize mail oldum erenler
Bastığınız yere yol olayım ben
Beni de layık görünüz yarenler
Kapunuz önünde kul olayım ben

Eşiğinize yıllarca tapayım
Mülkünüzde ben de bir yurd yapayım
Benliğimi çilenize kapayım
Hazneniz içinde pul olayım ben

Hitabi derdinizle oldu hasta
Sizin ile beraber düştü aşka
Bana gerekmez artık bir yol başka
Yolunuzda bir Behlül olayım ben

HAKİ

XIX. yüzyıl Bektaşi ozanlarındandır. Yaşamına ilişkin bilgi yoktur.

OLURSUN

Sakın terk eyleme ırz u edebi
Baykuş mekanı tek viran olursun
Asıl dinsizliğin budur sebebi
Düşüb dilden dile destan olursun

Muhabbet edersen ara dengini
Gezme rakiblerle sakın kendini
Ne şekil civansın gör sen kendini
İncidirler seni ziyan olursun

Bu sözlerim olsun nasihat sana
Binde birin tutsan ol yeter bana
Hakiya fakiri atma yabana
Vallah doğduğuna pişman olursun

CEYHUNÎ

(1840-1912) Zilelidir. Tokatlı ozan Nuri'ye çıraklık etmiş, Ceyhunî adını ona Aşık Nuri vermiştir.

Çok iyi saz çalan Ceyhuni orta Anadolu'yu baştan aşağı dolaşmış, İstanbul'a kadar gitmiş, kahvelerde toplantılarda saz çalıp, deyişlerini söylemiştir. Kültürlü bir ozandır.

Çorum-Alaca'dan evlenen Ceyhuni yine burada ölmüştür.

Abdulbaki Gölpınarlı ise Ceyhuni'nin Erzurum'lu olduğunu, Yedikule Bektaşi tekkesi Şeyhi Hasan Babaya intisap ettiğini ve 1888'de öldüğünü yazar.

EVVEL ATEŞ PÜSKÜRÜRKEN AĞZIMDAN

Evvel ateş püskürürken ağzımdan
Şimdilik pamuğu yakamaz oldum
Tâb-ü fer kesildi iki gözümden
İpliği iğneye takamaz oldum

İçip içip asla bıkmaz idim ben
Kimsenin hatırın yıkmaz idim ben
Evvel meyhaneden çıkmaz idim ben
Nedendir bu günler çakamaz oldum

Diyar-ı gurbette eğlenip kaldım
Ömrüm telef edip çürüyüp kaldım
Kupkuru kaskatı kuruyup kaldım
Ceyhunî'yim, lâkin akamaz oldum

SEVDANA TUTULDUM BEN BİLE BİLE

Sevdana tutuldum ben bile bile
Ey nâr–ı muhabbet yan içerimde
Firak-ı mihnetle derdi hasretle
Uyuştu bağrımda kan içerimde

Dilber zülfü gibi aklım perişan
Gezerim âlemi mest ü sergerdan
Yârı ağyâr ile gördüğüm zaman
Boğazıma gelir kan içerimde

Ceyhun' elde teber başta bir kûlâh
Gezerim âlemi dergâh-be, dergâh
Zeminden semaya çıktı suz u âh
Bir külhan-ı aşk var san içerimde

KERRAR OLDU İSMİN KERAMET İLE

Ey Şah-ı velâyet Hayder-i Kerrar
Kerrar oldu ismin keramet ile
Keramet sendedir gün gibi izhar
Esrarın söylenir rivayet ile

Rivayettir senden bürc-ü şeriat
Şeriattan bait olmaz tarikat
Tarikatten ifşa olur hakikat
Hakikatin dilde şecaat ile

Şecaatin duydu Ceyhunî geda
Gedayı babından eyleme cüda
Cüda etmek değil layık şanına
Mürteza okunur tilavet ile

OKUDUM İSMİNİ EZBER VAKTINDA

Ey şuh-ı müstesna çeşm-i sehharın
Pençe salıp bu çeşmimden mû çeker
Ey kamet-i dilcû zülf-i tatârın
Kan ağlatıp dü çeşmimden cû çeker

Ruz ü şeb rakseder girdab-ı çeşmim
Artırır mevcini hizab-ı çeşmim
Devreder daima dolabı çeşmim
Dil-mülkünden Asumana su çeker

Gönül bendolmuştur aşkın bağında
Müekkiler bekler sol ve sağında
Hâb görmez gözlerim gönül bağında
Bir bülbül var gül dalında Hû çeker

Ceyhunî dil verdim Hayder vaktında
Okudum ismini ezber vaktında
Bir kere ah etsem seher vaktında
Bâd-i saba hub zülfünden bû çeker

KAN AĞLAYIP ÇAĞLAYAYIM BİR ZAMAN

Tıfl-ı nâzım yine geldin hatıra
Gurbet elde ağlayayım bir zaman
Muhabbet nâmemi kimler götüre
Kime halim anlatayım bir zaman

Yine mevce geldi derun kaynaşır
Hasret ateşiyle gönül tutuşur
Eller bayram eder gülüp tutuşur
Ben karalar bağlayayım bir zaman

Kan karıştı Ceyhun yine seline
Gönül arzu çeker canân iline
Körpe kuzum bakar kimin eline
Kan ağlayıp çağlayayım bir zaman

İKLİMİ CANÂN SOLDU GÜLLERİ

İklimi canân soldu gülleri
Bağı vuslat gülizarsız olur mu
Hal ehli halleder bu müşkülleri
Gonca harsız bülbül zârsız olur mu

Reftara çıktıkça kaşı kemanım
Sulasın yolları çeşmi girvanım
İr gör endamını hüsnü tâbanım
Çin güzeli müşkibarsız olur mu

Vefa resmin hublar etseler resid
Can verip Ceyhunî eyler yine iyd
Harabat ehline ta'neder zahid
Aşık olan şivekârsız olur mu

BAŞTIR GÖVDEYİ GÖTÜREN

Akıl beri gel beri gel
Bir gönüle nazar eyle
Ağız söyler kulak dinler
Öten dile nazar eyle

Baştır gövdeyi götüren
Ayak menzile yetiren
Kalkmış işleri bitiren
İki ele nazar eyle

İki elim kızıl kanda
Çok günahlar vardır bende
Mürivetle kerem sende
Düşmüş kula nazar eyle

Bezirgan olup da satma
Sermayene hile katma
Yolun eğrisine gitme
Doğru yola nazar eyle

Ceyhunî'yem gevher kâni
Hak sendedir özün tanı
İptidâ yokla sen seni
Sonra ele nazar eyle

ŞAİR EŞREF

(1847-1912) Manisa'nın Gelenbe bucağındandır. Medrese öğrenimi görmüş, kaymakamlık yapmıştır. Ruhi Bey Baba'dan el alarak Bektaşi yoluna girmiştir.

DİLİMDE NURU İMAN

Dilimde nur-u imam hubbe-i Evlad-ı Ali'dendir
Benim tevhidi tasdikim dem-i kalubelidendir
Ne akilden meded-hahım ne maksudum delidendir
Niyaz-ı derdimendanem Hüseyn ibn-i Ali'dendir
Ümidim Hazreti Hünkar-ı Bektaş-i Veli'dendir

Uluhiyyet iyandır alem-i suğrada ukbada
Cemaliyle celali rü nümadır cümle eşyada
Bana bestir muhabbet Ehl-i beyte dar-ı dünyada
Niyaz-ı derdimendanem Hüseyn ibn-i Ali'dendir
Ümidim Hazreti Hünkar-ı Bektaş-i Veli'dendir

Beşer bir acz-i mutlaktır ne rütbe uçsa baladan
Gerektir resm-i tazimi edep alaya ednadan
Şefaat isterim bilvasıta Mahbub-i Mevla'dan
Niyaz-ı derdimendanem Hüseyn ibn-i Ali'dendir
Ümidim Hazreti Hünkar-ı Bektaş-i Veli'dendir

Cihanda tan'ı adadan melamiyyuna pervane
Azab-ı nardan korkar mi dikkat eyle pervane
Soyundum şevk-i zikrullah ile girdim bu meydane
Niyaz-ı derdimendanem Hüseyn ibn-i Ali'dendir
Ümidim Hazreti Hünkar-ı Bektaş-i Veli'dendir

Geçip bab-ı kanaattan niyazı nabeca etmem
Muaccizler gibi her bir eazımdan rica etmem
Sığındım bunlara bir başka bab'a iltica etmem
Niyaz-ı derdimendanem Hüseyn ibn-i Ali'dendir
Ümidim Hazreti Hünkar-ı Bektaş-i Veli'dendir

Kibar Evliya'nın her birinde gerçi himmet var
Onunçün hepsine kalbimde bir türlü muhabbet var
Velakin başkaya arz-ı hal etmekte ne külfet var
Niyaz-ı derdimendanem Hüseyn ibn-i Ali'dendir
Ümidim Hazreti Hünkar-ı Bektaş-i Veli'dendir

Koyup da Malik'ül Mülki Mulukün babına varmam
Kavidir itikadım bir kılı beyhude kırk yarmam
Hulasa Eşrefa her bir veliyullaha yalvaramam
Niyaz-ı derdimendanem Hüseyn ibn-i Ali'dendir
Ümidim Hazreti Hünkar-ı Bektaş-i Veli'dendir

HİLMİ DEDEBABA

(1842-1907) Dedebaba ozanlardan Mehmet Ali Hilmi İstanbulludur.

Babası Cami İmamı olmasına karşın o Bektaşi yoluna girmiş, Merdivenköy Şah Kulu Sultan Tekkesi mürşidi Hasan Baba'dan el almıştır.

Daha sonra Şah Kulu tekkesine mürşid olan Hilmi Dedebaba 1979'da Hacı Bektaş dergahına giderek Perişan Dedebaba'nın ölümü üzerine posta oturmuştur.

İstanbu'da ölen Hilmi Dede'nin mezarı Şahkulu tekkesindedir.

TUTTUM AYNAYI YÜZÜME

Tuttum aynayı yüzüme
Ali göründü gözüme
Nazar eyledim özüme
Ali göründü gözüme

Hû Ali'm Hû Hû Şah'ım Hû

Âdem Baba Hava ile
Hem Allemel'esme ile
Çarh-ı felek sema ile
Ali göründü gözüme

Hû Ali'm Hû Hû Şah'ım Hû

Hazret-i Nuh Neciyullah
Hem İbrahim Halilullah
Sinâ'daki Kelimullah
Ali göründü gözüme

Hû Ali'm Hû Hû Şah'ım Hû

İsa-yı ruhullah oldur
İki âlemde Şah oldur
Müminlere penah oldur
Ali göründü gözüme

Hû Ali'm Hû Hû Şah'ım Hû

Ali evvel Ali âhir
Ali bâtın, Ali zâhir
Ali tayyip, Ali tâhir
Ali göründü gözüme

Hû Ali'm Hû Hû Şah‘ım Hû

Ali candır, Ali canan
Ali dindir, Ali iman
Ari rahim, Ali rahman
Ali göründü gözüme

Hû Ali'm Hû Hû Şah'ım Hû

Hilmi gedâyi bir kemter
Görür gözüm dilim söyler
Her nereye kılsam nazar
Ali göründü gözüme

Hû Ali'm Hû Hû Şah'ım Hû

DOST CEMALİN GÖRMEĞE

Dost cemalin görmeğe
Her bir a'zam göz oldu
Pâyine yüz sürmeğe
İçim dışım yüz oldu

Cüş etti can aşk ile
Doldu gönlüm zevk ile
Buldum yari şevk ile
Geceler gündüz oldu

Dost eline varmağa
Varıp yâri görmeğe
Kalmadı dere tepe
Dört yanım dümdüz oldu

Dağ ü sahra serteser
Giydi yeşil câmeler
Rındana ıyd-i ekber
Gün bugün nevrûz oldu

Her eşya bir harf olmuş
Hem mazruf hem zarf olmuş
Acep ilm-i sarf olmuş
Her nokta bir söz oldu

Kalmadı gayri ağyar
Yar ile doldu diyâr
Ref olup tir ü târ
Her taraf efrûz oldu

Hilmiyâ pazara gel
Nakd-i canın ver evvel
Gevher-i aşk-ı ezel
Sanma kim ucuz oldu

HÜNKÂR HACI BEKTAŞ VELİ PÎRİMDİR

Horasan şehrinde zuhur eyliyen
Hünkâr Hacı Bektaş Veli pîrimdir
Gelip Rum diyarın pür nur eyliyen
Hünkâr Hacı Bektaş Veli pîrimdir

Güvercin donunda pervaz eyledi
Rum erleri gelip niyaz eyledi
Tevellâ sırrına ağaz eyledi
Hünkâr Hacı Bektaş Veli pîrimdir

Cansız duvarları odur yürüten
Beş taşı getirip şahit eyliyen
Kara taşı hamur gibi yoğuran
Hünkâr Hacı bektaş Veli pîrimdir

Burhan istediler ol dem pîrimden
Ak dedi ak pınar aktı yoğ iken
Avcunda gösterdi nurdan yeşil ben
Hünkâr Hacı Bektaş Veli pirimdir

Pîrim nesl-i İsnâaşer değil mi
Kapısında kuldur bu kemter Hilmi
Muhammed Ali'nin varis-i ilmi
Hünkâr Hacı Bektaş Veli Pîrimdir

DÜŞTÜ GÖNÜL ŞEHRİNE

Düştü gönül şehrine
Nar-ı muhabbet yanar
Sanma o nar üstüne
Su dökülünce söner

Ateş-i aşk-ı Huda
Olmaz ebed intifa
Aşık-ı hak daima
Sinesi püryan döner

Pir eşiğin dervişi
Hakk'a verir her işi
Daim eder cünbüşü
Bade-i aşka kanar

Aşık olanın özü
Birdir özüyle sözü
Her neye baksa gözü
Hazret-î Hakk'ı anar

Aşk ola ol dervişe
Düşmez ebet teşvişe
Cev-i melametkeşe
Maide gökten iner

Mecnun'un öz aşına
Dert ile gözyaşına
Lane yapup başına
Mürg-ü muhabbet konar

Hilmi ita'at ile
Hakk'a ibadet ile
Nar-ı muhabbet ile
Benliği yakmak hüner

BİZ MUHAMMET ALİ BENDELERİYÜZ

Mü'miniz iman-ı yakıynımız var
Biz Muhabbet Ali bendeleriyüz
Gönülde Kur'an-ı mübinimiz var
Biz Muhabbet Ali bendeleriyüz

Al-i Muhammetle Kur'an-ı Azim
İnd-i İlahi'de tev'emdir amim
İkrar-ü ahdimiz böyledir kadim
Biz Muhammed Ali bendeleriyüz

Kur'anla Ehl-i beyt nur-u vahittir
İbadullah'a da bunlar mürşiddir
İmam eden mü'min hem Muvahhid'dir
Biz Muhammed Ali bendeleriyüz

Hilmiya enva-ı aşk ile dolduk
Anladık nefsimiz Mevla'yı bulduk
Cümle mezahirle yek-vücud olduk
Biz Muhammed Ali bendeleriyüz

MİHRABİ BABA

(Ölümü 1919) asıl adı İbrahim olan Mihrabi donanmaya girmiş, İstanbul'da Sütlüce Bektaşi Tekkesinde Münir Baba'ya bağlanmıştır. Hacı Bektaş dergahi postnişin'i Cemalettin Çelebi ile "babaların" arasının bozulması üzerine, babaların temsilcisi olarak Hacı Bektaş'a gelmiştir. Cemalettin Efendi'den son derece etkilenen Mihrabi ondan icazet olarak "baba" olup İstanbul'a dönmüştür.

ALLAH DEYİP BAĞIRMA

Allah deyip bağirma
Irak sarıp çağırma
Hakkı dilden ayırma
Şeytan güler bu hale

Hayâli bir yerdesin
Sen arada perdesin
Hak sende sen nerdesin
Nedir cevap suâle

Evvel ü âhır oldur
Bâtın ü zâhir oldur
Hâzır ü nâzır oldur
Kulak ver bi meâle

Men areften al sebak
Ârifâne hoşça bak
Sana senden yakın Hak
Aldanma kıyl ü kale

Kirpiğin kaşın saçın
Yedi hat olmuş niçin
Mânâyı ebced için
Câhilân düştü dâle

Böyle yazmış yaradan
Zat evinden anadan
Yedi hat var babadan
Eriş ol sinn ü sâle

Altısıdır muteber
Şeş cihetten al haber
Mafsallardan kıl güzel
Derecât-ı hilâle

Levh-i mahfuzdur yüzün
Anı şerheyler sözün
Arif bilir iç yüzün
Nadan düşer zevale

El Kur'anü vel insan
Hadistir bu tev'eman
Sözün bilmezse insan
Nice ersin kemale

Kur'anidir sözümüz
Rahmanidir yüzümüz
Hakkı görür gözümüz
Aldanmayız hayale

Âbâ deyip ademe
Secdegah ol aleme
Hateme gel hateme
Döndür yüzün cemale

Mihrabi cümle ayat
Müşteşahib muhkemat
İşte destimde berat
Sun ey saki piyale

VİRDİM İMANIM

Virdim imanım
Söyler zebanım
Merd-i meydanım
Haktır eyvallah

Muhtar'a yarız
Aşık-ı zârız
Ehl-i ikrarız
Haktır eyvallah

Hayder-i Kerrar
Vermişim ikrar
Eylerim tekrar
Haktır eyvallah

Pirim Velidir
Nur-ı celidir
Sırrı-ı Ali'dir
Haktır eyvallah

Pir Balım Sultan
Suret-i Rahman
Manâ-yı Kuran
Haktır eyvallah

Mihrabî yanık
Aşkta uyanık
Kevsere yanık
Haktır eyvallah

BU AKŞAM GİRELDEN BERİ

Sahra-yı cedide yeni bir Mecnun
Münasıp gördüler intihap oldum
Sahra benden ben de sahradan memnun
Şöyle ki ne mamur ne harap oldum

Eski Mecnun gitti Leyla diyerek
Başımda bin türlü sevda diyerek
Geldim bu âleme Mevlâ diyerek
Kamu mecnunlara ülülbap oldum

Mihrabi bu aşka girelden beri
Yolunda can ü baş verelden beri
Cennet-i cemale erelden beri
Şeyh idim evvelce şimdi şab oldum

GEL GÖNÜL DURMA

Gel durma gönül rahına erkan-ı Ali'dir
Ey can gözün aç sıtk ile bürhan-ı Ali'dir

Pak eyle gönül kabesini durma tavaf et
Her şahsa nasib olmaz o divan-ı Ali'dir

Kalbinde eğer doğdu ise Şemsi hakikat
Raf'ola o dem perde ki meydan-ı Ali'dir

Maksudun eğer rüyet-i didar ise elhak
Zatın'da o bir nokta-i irfanı Ali'dir

Takdis edegör sen de Mihrabi elesti
Hesti görünen alem-i imkan-ı Ali'dir

CEMALİ

(Ölümü 1924) Kürt soyundan olup Tekirdağ doğumludur. Bektaşi yolunu seçmiş, Nafi Baba'dan el almıştır. Asıl adı Hasan'dır.

ERENLER ŞAHIMA VARDIM LUTF ETTİ

Erenler şahıma vardım lutf etti
Sundu aşk sagarın iç dedi bana
Aşk ettim doluyu dış yüzüm gitti
Uludur bu makam iç dedi bana

Nafi oldu bu ben derdliye server
Giydirdi başıma bir tac-ı güher
Siz ne kavimsiniz derlerse eğer
Dedim ne diyeyim hiç dedi bana

Aşıkın ne canı vardır ne mali
Lakayıd olmaktır hiçin kemali
Dedim ki sen nesin Derviş Cemali
Anasız babasız piç dedi bana

GELİN EY KARDEŞLER BATIN DİLİNDEN

Gelin ey kardeşler batın dilinden
Hu çekelim Hacı Bektaş aşkına
Aşk ile şevk ile can ü gönülden
Dost Balım diyelim pirdaş aşkına

Şah-ı aşka yeten erer murada
Mihneti zevk etmiş gönül safada
Sun saki-i ezel Kerb ü Belada
Şah Hüseyn'e olan yoldaş aşkına

Erkan-ı pire gel aba giyelim
Kudret lokmasını şahdan yiyelim
Bir ağızdan canlar hak hak diyelim
Hayder'e yeştişen kardeş aşkına

Cemali Hak'kadır niyazlarımız
Ağaza başlasun dilbazlarımız
Ta arşa dayansın avazlarımız
Hu çekelim Hacı Bektaş aşkına

ZİYARET-İ HAZRET-İ HÜNKAR' A GİTTİM

Ziyaret-i Hazret-i Hünkar'a gittim
Dergah-i sultana eriştim şükür
Şeş cihetten geçtim menzile yettim
Sahib-i meydana eriştim şükür

Kırklar meydanında var bir işaret
Kırk budakta zuhur eden beşaret
Kırk makamı bir bir ettim nezaret
Esrar-ı Subhan'a eriştim şükur

Resul Dede Güvenç Abdal Buz Baba
Ak eşik altında Kadıncık Ana
Cem olmuş bilcümle ervah-ı uzma
Lahuti seyrana eriştim şükür

Baş kesüb hakikat şehrine girdim
Bir kubbe altında iki er gördüm
Şah Kalender Balım Sultan'dır virdim
Mürşid-i irfana eriştim şükür

Cemali mürşidim nafi derdlere
Dermanı yetiren rııy-i zerdlere
Tekye-i ezelde civanmerdlere
Hu civanmerdane eriştim şükür

GÜLSÜM BACI

(1843-1928) Tırhala'lıdır. Çamlıca Bektaşi dergahı postnişini Nuri Baba'dan el almıştır.

CEMALİNDEN SENİN EY MAH

Cemalinden senin ey mah
Garik-i bahr-ı envarım
Senin hicrinle ah eyvah
Nedim-i bezm-i ağyarım

Teceli eylemiş Rahman
Senin veçhinde ey canan
Hututundur bana Kur'an
Bihamdillah haberdarım

Dedim cismimdeki cansın
Dedin gönlümde mihmansın
Dedim aşub-u devransın
Dedin kim fitnedir karım

Feragat eylemem senden
Ki akrebsin bana benden
Bu can çıksa bile tenden
Seninle tahtel-estarım

Demim ihya eder her dem
Seni ey zade-i Meryem
Benim ol cevher-i akdem
Anınçin kenz-i esrarım

Dem urdu bezm-i vahdetten
Zebanım dürr-ü hikmetten
Şarab-ı nab-ı vuslatten
Ne mestim ben ne hüşyarım

Gönül çün oldu müştaki
Bana bir mey sun ey saki
Kıl ihsan devleti baki
Ki ben gayretle bimarım

Cihanın germ ü hem serdi
Değildir Gülsüm'ün derdi
Güruh-u Nacinin virdi
Alidir Şah-ı ebrarım

İKBAL BACI

XIX. yüzyıl ozanlarındandır. Çamlıca Bektaşi dergahı taliplerindendir.
Derviş Tevfik, İkbal Bacı'nın eşidir.

ÇEVİR YÜZÜN SEMAYA

Çevir yüzün semaya
Otur her dem duaya
Niyaz eyle Hudaya
Derdine derman gelsin

Eski defterlerin dür
Masivayı dilden sür
Durma ey can Hakkı gör
Zatına irfan gelsin

Varlığı hak edelim
Benliği çak edelim
Gönlümüz pak edelim
Canlara canan gelsin

Bakma yalan dünyaya
Düşme kuru sevdaya
Yalvar Nuri Babaya
Lutf ile ihsan gelsin

Terkeyle cümle varı
Koma elden ikrarı
Sakın etme inkarı
Kalbine imam gelsin

Nuri Baba şahımız
Açıktır dergahımız
Hoş eyle mihmanımız
Yanımıza can gelsin

Yolumuz hakka gider
Her işler bunda biter
Nuri Babam lutfeder
Saki dem aman gelsin

İkbal sen aç gözünü
Pak et kendi özünü
Şaha döndür yüzünü
Her işin asan gelsin

ŞEHRİBANÜ BACI

XIX. yüzyılın sonu ile XX. yüzyılın başında yaşamıştır.

Üsküp Bektaşi Dergahı Babası Süleyman Baba, Şehribanü'nün eşidir.

YÜRÜT SAKİ DEMİ İRFAN CEMİDİR

Yürüt saki demi irfan cemidir
Cemiyet sultanı şahım Ali'dir
Aşık-ı sadıkların kıblegahıdır
Yürüt saki demi irfan cemidir

Erenler ceminde yanar çerağı
Şah-ı Merdan Ali boyumun bağı
Süzüldü eridi derunumyağı
Yürüt saki demi irfan cemidir

Erenler bağının bülbülleriyiz
Şahımız gül olmuş biz kullarıyız
Hakikat şehrinin biz yollarıyız
Yürüt saki demi irfan cemidir

Elhak nakşeylemiş kudret elile
Bezetmiş cemalin gonca gülile
Şahım bir dem verse kendi eliile
Yürüt saki demi irfan cemidir

Şehriban kulunum fedadır canım
Hizmetimi kabul etsin sultanım
Bize muin olsun Şah-ı Merdanım
Yürüt saki demi irfan cemidir

KÜNCİ

XIX. yüzyılın sonu ile XX. yüzyılın başında yaşayan Bektaşi ozanlarındandır. Nafi Baba'nın mürididir.

YÜZLERCE YIL EVVEL PİRİMİZ GELÜP

Yüzlerce yıl evvel pirimiz gelüp
Rum'u tenvir içün yakmıştı çerağ
Cehaletle kökler salan taassub
Bırakmadı oldu fikirlere bağ

Bir asır evvelde gelerek bir er
Şimdi irfan vaktı demiştir meğer
Softalar eline geçeydi eğer
Bu fikrini çoktan eylerdi ferağ

Şimdi pek kalmadı softalık kalktı
Kitabların bile evladı yaktı
Uyuyan cahiler gözcü bıraktı
Serbestçe söylemek hala mı yesağ

Bektaşi kimsenin malın çalamaz
İbadet etmeçün tenbel kalamaz
Bir kadın üstüne bir daha alamaz
Boşamaz oldukça zevcisini sağ

Arifler namus u ırzın veremez
Tesettür ne demek aklı eremez
İnsan dua ile rızkın yeremez
Edeb içinde var her şeye mesağ

Zarar ü karını eyice seçer
Rızk içün ibadetten dahi geçer
İcab eder ise dem bile çeker
Akl u fikre göre kullanır demağ

Kazandığı rızkı helal deyip yer
Kıyafetçe vakte uyar da gider
Zahidin ta'nına eylemez keder
Künci bilir dindir aşılmayan dağ

SEYİT ALİ SULTAN'IN KULLARIYIZ

Biz bu gülistanın bülbülleriyiz
Bağçe-i rindanın sünbülleriyiz
Biz de Nafi Baba'nın gülleriyiz
Seyyid Ali Sultan'ın kullarıyız

Biz secde ederiz cemal-i yare
Vuslata olamaz başka bir çare
Kemendle bağlanup çekildik dare
Seyyit Ali Sultan'ın kullarıyız

Biz gâyret ile maksuda ereriz
Fırsat bulup Gülistana gireriz
Açılmış gülleri bir bir dereriz
Seyyit Ali Sultan'ın kullarıyız

Biz münkiri mü'minlerden seçeriz
Mal ü canı terk eyleyüp geçeriz
Mürşid elinden kevseri içeriz
Seyyet Ali Sultan'ın kullarıyız

Biz el ele verüb Hakk'a gidelim
Gelin gönülleri tavaf edelim
Künci pirin gülbangini çekelim
Seyyit Ali Sultan'ın kullarıyız

MÜNİRE BACI

(1852-1912) İstanbul'da doğmuş, tüm yaşamı burada geçmiştir. Çamlıca Bektaşi Dergahı postnişini Nuri Baba'nın dervişlerindendir.

Münire Bacı Balkan savaşının başladığı yıllarda ölmüştür. Elimizde iki deyişi vardır.

HAYDERİYEM HAYDERİ

Erkanında zindeyim
Zahitlere handeyim
Boynu bağlı bendeyim
Hayderiyem Hayderi

Erkan ile yürürüm
Yol ehlinin kuluyum
Ben bir erin oğluyum
Hayderiyem Hayderi

Oda girsem yanmazam
Çerağ olsam sönmezem
Mürşidimden dönmezem
Hayderiyem Hayderi

Doğdum iki babadan
Kimdir beni ta'neden
Korkum yoktur kimseden
Hayderiyem Hayderi

Münire şahın kulu
Bende-i Kızıl Deli
Gönlü aşk ile dolu
Hayderiyem Hayderi

HAKTIR ALLAHIM

Haktır Allahım
Muhammet Mahım
Ali'dir Şahım
Allah eyvallah

Ol Fahr-ün- nisa
Hatice Kübra
Nur-u Kibriya
Allah eyvallah

Şepper ü şüpper
Âbidin server
Bâkır u Cafer
Allah eyvallah

Musa-yı Kâzım
Rıza imamım
Takîdir daim
Alllah eyvallah

Nakîdir iman
Askerîdir can
Mehdî-i devran
Allah eyvallah

Çârdeh-i masum
Şahid-i mazlum
Cümlesi malûm
Allah eyvallah

Aşka bir canım
Sır-rı Rahmanım
Derde dermanım
Allah eyvallah

Kanber ü Selman
Pir Balım Sultan
Bunlarda ihsan
Allah eyvallah

Yüzümüz yerde
Elimiz erde
Huzur-u Pirde
Allah eyvallah

Münire kemter
Sizden, ey Server
İsteği Kevser
Allah eyvallah

HARABİ

(1853-1915) Asıl adı Ahmet Edip'tir. İstanbul'da doğup yaşamıştır. XIX. yüzyılın önde gelen Bektaşi ozanlarındandır.

Bahriye İdaresinde Katiplik yapmış, Bektaşi dergahında yola girmiş, Mehmet Hilmi Dedebaba'dan ışık almış, emekliliğinde evinde cem'ler düzenlemiştir.

Deyişlerinde Alevi/Bektaşi inancının en temel konularını çarpıcı, eleştirel, hicvedici bir biçimde işlemiştir.

BİZ BU KÂİNÂTIN İBTİÂSIYIZ

Kâf ü nûn hitâbî izhâr olmadan
Biz bu kâinâtın ibtiâsıyız
Kimseler vâsıl-ı didâr olmadan
Biz kâb-ı kavseynin ev ednâsıyız

Yoğiken Adem'le Havva âlemde
Hak ile hak idik sırr-ı mühimde
Bir gececik mihman kaldık Meryem'de
Hazreti İsa'nın öz babasıyız

Bize peder dedi tıfılı Mesiha
Rabbi erini diye çağırdı Musa
Len terâni diyen biz idik amma
Biz Tûr-ı Sinâ'nın tecellâ sıyız

Küntü kenz sırrının olduk âgâhı
Ayn-el yakin gördük Cemâllullahı
Ey hoca bizdedir sırr-i ilâhi
Biz Bektaş Veli'nin fukarasıyız

Zâhidâ şânımız İnnâ fetehnâ
Harabi kemteri serseri sanma
Bir kılı kırk yarar kâmiliz amma
Pir Balım Sultan'ın budalasıyız

VAHDETNAME

Daha Allah ile cihan yoğ iken
Biz anı var edip ilân eyledik
Hakk'a hiç bir lâyık mekân yoğ iken
Hanemize aldık mihman eyledik

Kendisinin henüz ismi yok idi
İsmi şöyle dursun cismi yok idi
Hiç bir kıyafeti resmi yok idi
Şekil verip tıpkı insan eyledik

Allah ile işte burda birleştik
Nokta-i âmaya girdik yerleştik
Sırr-ı küntü kenzi orda söyleştik
İsm-i şerifini Rahman eyledik

Âşıkar olunca zat ü sıfatı
Kün dedik var ettik bu semâvatı
Birlikte yarattık hep kâinatı
Nam u nişanını cihan eyledik

Yerleri gökleri yaptık yedi kat
Altı günde tamam oldu kâinat
Yarattık içinde bunca mahlükat
Erzakını verdik ihsan eyledik

Asılsız fasılsız yaptık cenneti
Huri gılmanlara verdik zineti
Türlü vaitlerle her bir milleti
Sevindirip şad ü handan eyledik

Bir cehennem kazdık geyretle derin
Laf eteşi ile eyledik tezyin
Kıldan gayet ince kılıçtan keskin
Üstüne bir köprü mizam eyledik

Gerçi kün emriyle var oldu cihan
Arş ü kürsü gezdik durduk bir zaman
Boş kalmasın diye bu kevn ü mekân
Âdem'in halkını ferman eyledik

Ârif olan bilir sırr-ı müphemi
İzhar etmek için İsm-i Âzamı
Çamurdan yoğurduk yaptık Âdem'i
Ruhumuzdan bir ruh revan eyledik

Âdem ile Havva birlik idiler
Ne güzel bir mekân bulduk dediler
Cennetin içinde buğday yediler
Sürdük bir tarafa puyan eyledik

Âdem'le Havva'dan geldi çok insan
Nebi'ler veliler oldu numâyan
Yüzbir kere doldu boşaldı cihan
Nuh Nebiyullah'a Tuan eyledik

Salih'e bir deve eyiledik ihsan
Kayanın içinden çıktı nâ-gehan
Pek çokları buna etmedi iman
Anları hâk ile yeksan eymledik

Bir zaman Eshab-ı Kehf'i uyuttuk
Hazret-i Musa'yı Tur'da okuttuk
Şit'i culha yaptık bezler dokuttuk
İdris'e biçtirip kaftan eyledik

Süleyman'ı dehre sultan eyledik
Eyyub'a acıdık derman eyledik
Yakup'u ağlattık nâlan eyledik
Musa'yı Şuayb'a çoban eyledik

Yusuf'u kuyuya attırmış idik
Mısır'da kul diye sattırmış idik
Zeliha'yı ona çattırmış idik
Zellesinden ben-i zindan eyledik

Davut peygambere çaldırdık udu
Kazandan kurtardık Lût ile Hûd'u
Bak ne hale koyduk nâr-ı Nemrud'u
İbrahim'e bağ u bostan eyledik

İsmail'e bedel cennetten kurban
Gönderdik şad oldu Halil-ür- Rahman
Balığın karnını bir hayli zaman
Yunus peygambere mekân eyledik

Bir mescide soktuk Meryem Ana'yı
Babasız doğurttuk orda İsa'yı
Bir ağaç içinde Zekeriyya'yı
Biçtirip kanını ziyan eyledik

Beytûl Mukaddes'te Kudüs şehrinde
Nehri Şeria'da Erden nehrinde
Tathir etmek için günün birinde
Yahya'yı İsa'yı uryan eyledik

Böyle cilvelerle vakit geçirdik
Bu enbiya ile çok iş bitirdik
Başka bir Nebi-i Zişan getirdik
Anın her nutkunu Kur'an eyledik

Küffar-ı Kureyş-i ettik bahane
Muhammed Mustafa geldi cihana
Halkı devat etmek için imana
Murtaza'yı ana ihvan eyledik

Ona kıyas olmaz asla bir nebi
Nebiler şahıdır Hakkın habibi
Dünyanın ukbanın odur sebebi
Biz onu nebi-i zişan eyledik

Hak Muhammed Ali ile birleştik
Hep beraber Kabe kevseyn'e gittik
O makamda pek çok muhabbet ettik
Leylet-el-esra'yı seyran eyledik

Bu sözleri sanma her insan anlar
Kuşdilidir bu Süleyman anlar
Bu sırrı müphemi ârifan anlar
Çünkü cahillerden pinhan eyledik

Hak ile Hak idik biz ezelde
Tâ ruz-u Elest'te Kalubeli'de
Mekân-ı Hüda'da bezm-i celide
Cemalini gördük iman eyledik

Vahdet âlemini bilmeyen insan
İnsan suretinde kaldı bir hayvan
Bizden ayrı değil Hazreti Süphan
Bunu Kur'an ile ayân eyledik

Sözlerimiz bizim bizim pek muhakkaktır
Doğan ölen yapan bozan hep Hak'tır
Her nereye baksan Hakk-ı mutlaktır
Ahval-i vahdeti beyan eyledik

Vahdet sarayına agirenler için
Hakk'a yakın görenler için
Bu sırrı Harabi bilenler için
Birlik meydanında cevlân eyledik

NE ÇARE ZAHİDA KIZILBAŞ OLDUK

Ne çare zahida kızılbaş olduk
Daima bade-i gülfâm süzeriz
Bezmimize mahbub bir saki bulduk
Anın için böyle sarhoş gezeriz

Bektaşiyiz yâ hû etmeyiz inkâr
Namımız söylenir dillerde her bâr
Bizlere bir mahbub olursa şikâr
Kırk kişile anı heman ....

Harabi nedir bu melâmet hâli
Efsane söyleyip uzatma kali
Zahit ağzı aynı torba misali
Çekince yuların ağzın büzeriz

EY ZÂHİT ŞARABA EYLE İHTİRAM

Ey zâhit şaraba eyle ihtiram
Müslüman ol terk et bu kıyl ü kali
Ehline helâldir nâ-ehline haram
Biz içeriz bize yoktur vebali

Sevaba girmekçün içeriz şarap
İçmezsek oluruz dûçar-ı azap
Aklın ermez senin bu başka hesap
Meyhanede bulduk biz bu kemâli

Kandil geceleri kandil oluruz
Kandilin içinde fitil oluruz
Hakk'ı göstermeye delil oluruz
Bakar kör olanlar görmez bu hali

Sen münkirsin sana haramdır bâde
Bekle ki içesin öbür dünyade
Bahs açma Harabi bundan ziyade
Çünkü bilmez haram ile helâli

ŞÜKÜR BEKTÂŞİYY-ÛL MELÂMİ OLDUM

Mecma'ul-bahreyne vardığım zaman
Hızırı buldum candan gulâmı oldum
Ledün ilmin bana eyledi ihsan
Sırr-ı surrullahın tâmamı oldum

Hayat âbın câna gıdâ eyledim
Canımı başımı fedâ eyledim
Çok şükür ahdime vefâ eyledim
Salât-ı irfanın imâmı oldum

Can kulağı ile sözüm dinleyin
Ey erenler ehli Hakka söyleyin
Birleşerek beni tavâf eyleyin
Çünkü lâ mekânın makamı oldum

Her bir tarikatten istîfâ ettim
Tarîk-ı Hudâ'ya ilticâ ettim
Ey Harabi hakka ıktida ettim
Şükür, Bektâşiyy-ûl Melâmî oldum

MARİFET VAR MARİFETTEN İÇERİ

Şer'i şerif inkâr olunmaz amma
Şeriat var şeriattan içeri
Tarikat sırrullah bulunmaz amma
Tarikat var tarikatten içeri

Gördüğüm şeriat şeriat değil
Gittiğin tarikat tarikat değil
Hakikat sandığın hakikat değil
Hakikat var hakikatten içeri

Vech-i Harabi'ye gel eyle dikkat
Hakkın cemalini eylersin rüyet
Sade hak var demek değil marifet
Marifet var marifetten içeri

EY DERVİŞ AÇLIKTAN ETME ŞİKÂYET

Ey derviş açlıktan etme şikâyet
Tekkeyi bekleyen çorba içermiş
Derya kenarında kalma nihayet
Atı alan Üsküdar'ı geçermiş

Bir insanın doğru özü olursa
Hakkı ispat eder sözü olursa
Kendini görecek gözü olursa
Pirincin taşını görüp seçermiş

Hazret-i Peygamber, bak ne söylemiş
Harabi de ona iman eylemiş
Dünya mezrea-i âhiret imiş
İnsan ektiğini mutlak biçermiş

OLDUM

Bir zaman camiye devam ederdim
Aklımca sanırdım müslüman oldum
Vaiz dinlemeğe her gâh giderdim
Me'mul ederdim ki zi-imam oldum

Sonra puthaneye eyledim devam
Baktım ki Muhammed arada imam
İmameyn mâsuman cümlesi tamam
Eski taatıma peşiman oldum

Gördüm ki Muhammed Dedebaba'dır
Kıble kendi namaz niyâz onadır
Bende secde ettim emr-i Hudadır
Harabi yeniden müslüman oldum

YÂ RAB SENİN MEKÂNIN YOK

Yâ Rab senin mekânın yok
Yatağın yok yorganın yok
Hem dinin hem imanın yok
Her bir şeyden münezzehsin

Sesin çıkmaz âvazın yok
Aptestin yok namazın yok
Hiç bir yere niyazın yok
Kulhüvallahü ehad'sin(1)

Kapın büyük açan yoktur
Seni kapıp kaçan yoktur
Anan yoktur baban yoktur
Yâ Rab Allahüssamed'sin(2)

Elmasın yok boncuğun yok
Aban keben kocuğun yok
Karın kızın çocuğun yok
Lemyelidü Lemyûled'sin(3)

Derya senin sahra senin
Dünya senin ukba senin
Bu görünen eşya senin
Velemyekunlehû Kufven ehad'sin(4)

Her bir şeye kudretin var
Aka sığmaz hikmetin var
Yetmiş iki milletin var
Sen Hallâk-ı Künfekân'sın(5)

Sağın da var solun da var
Eğri doğru yolun da var
Bir Harabî kulun da var
Sen Hallâk-ı Künfekân'sın

EY ZAHİD SEN BİZİ SANMA GÜNAHKAR

Ey zahid sen bizi sanma günahkar
Günahımız yoktur sevabımız var
Gördüğümüz demi hoş görür Settar
Bu sırra Kur'an'la cevabımız var

Fi'limizi bais-i azab sanma
İçtiğimiz haram bir abdır sanma
Sana haram olan bir şerabdır sanma
Cennet ırmağından şerabımız var

Elestü bezmindeki ahd-ü peymandan
Ayrılmayız asla biz o imandan
İsmail'e nazil olan kurbandan
Soframızda meze kebabımız var

Hak'dan bize her dem hidayet olur
Muhammed Ali'den inayet olur
Saz çalsak Allah'a ibadet olur
Davud peygamber'den rebabımız var

Bu ane değin ta kalü bela'dan
Haberimiz vardır her maceradan
Harabi'ye ihsan olmuş Huda'dan
Okuyoruz işte kitabımız var

EY HACE SEN BİZİ CAHİL Mİ SANDIN

Ey hace sen bizi cahil mi sandın
Biz ledün ilminin ulemasıyız
Bizi mezhebine dahil mi sandın
Biz Beni İsrail enbiyasıyız

Gerçi okuyorsun Levlake Levlak
Fakat perdesini edemezsin çak
Cahilsin bizi de etmedin İdrak
Biz o küntükeniz'in muammasıyız

Mecmá-ül-bahreyni abad eyledik
Hızr'a ab-ı hayat imdad eyledik
Tur'da biz Musa'yı irşad eyledik
Biz Hacı Bektaş'ın hulefasıyız

Sakın Harabi'yi divane sanma
Bakup sözlerine efsane sanma
Hasılı sen bizi bigane sanma
Biz Allah'ın halis akrabasıyız

---

(1) De'ki o Alllah tektir
(2) Her şey ona muhtaçtır, O hiç bir şeye muhtaç değildir
(3)Doğurmaz ve Doğrulmamıştır
(4) Benzeri eşi yoktur
(5) Kainatı yaratansın

İÇTİK DOST ELİNDEN

Bize takdir olmuş Kalü beli'den
Anınçün sakin-i meyhaneyiz biz
Sekahüm hamrini ta ezeliden
İçtik dost elinden mestaneyiz biz

Hak'kı her bir şeye kadir biliriz
Dünya vü uhraya nazır biliriz
Her nereye baksak hazır biliriz
Sacid-i Ka'be vü büthaneyiz biz

Harabi sen bizi divane sanma
Özünü fehm etmez mestane sanma
Yıkılmış çürümüş kaşane sanma
Gencineler dolu viraneyiz biz

AGÂHÎ

(-1921) Asıl adı Veli'dir. Şarkışla'nın Kılıççı köyündendir. Okuma yazma bilmeyen Agâhî kendisini cem erkanında yetiştirmiştir. Alakilise köyünden Üryan Hızır ocağına bağlıdır.

Kılıççı'lı Agahi'den başka bir Agahi'nin varlığı ileri sürülmüşse de kimliği tam olarak belirlenememiştir.

ALİ'NİN FAZLINI EVVEL HUDADAN SOR

Gel ey hoca Ali'nin fazlına evvel hudadan sor
Ali'yi ibni adem olmadan ta iptidadan sor
Ali kimdir veli kimdir bilem dersen bu esrarı
Onu bir kimseden sorma Muhammed Mustafa'dan sor

Ki yer gök su iken cebraile rehber oldu Ali
Cihan halk olmadan evvel bu kevnin temeli oldu
O dem Musa ile bin bir kelam eden veli oldu
Dilersen lenteradan sor dile Tur-u Sina'dan sor

Ali'dir damadı Ahmet Ali'dir Mustafa'ya yar
Odur hak rahine kurban veren evladını ol Haydar
Onun ettiğin etti mi hiç bir peygamber
Dilersen evliyadan sor dilersen enbiyadan sor

Çıkıp kürsüye ey vaiz Ali'den söyle efendi
Ali'nin hakkında gökten yere yüzdört kitap indi
Ali'yi Kuran'da methetti veçhim hak dedi kendi
Dile Yasin'i Taha'dan sor dilersen Hel Etadan sor

Ey bire zahidi harkuş ne zannettin Ali'yi sen
Ali'nin evladına buğuz eden kişi de müslüman
Ne çektiler lo mazlumlar o zalım darbi Yezitten
Dile arzu semadan sor dilersen Kerbela'dan sor

Agâhiyem Aleviyem Şii mezhebim Kızılbaşım
Hüseyni Kerbelanın firkatindendir akan yaşım
Hüseyinin derdini bir kimseden sorma be kardaşım
Dile Zeynel Anadan sor dile Zeynel aba'dan sor

HAKKIN EMRİ İLE CİHANE GELDİM

Hakkın emri ile cihane geldim
Muhammed'e galu beli diyerek
Ya Ali kapına kurbana geldim
Kabul et kulunun kulu diyerek

Yine sen bilirsin benim halimden
İnayet merhamet Sultan Balım'dan
Zikrin fikrin gitmez oldu dilimden
Vird ederim Ali Ali diyerek

Nasıl sevmiyeyim şahım Hasanı
Hakkın Habibinin kudretül aynı
Severiz gönülden şahım Hüseyni
Bunlar has bahçenin gülü diyerek

Aşkına düşeli mecnun daneyim
Yitirdim ben beni viran haneyim
He aklım başımda ne divaneyim
Şimdi deli oldum deli diyerek

Niyazımı kabul eyle ilahi
Ki sensin alemin peşti penahi
Dilerim ki canın çıksın Agâhi
Hünkar Hacı Bektaş Veli diyerek

KIZILBAŞ OLSAM

Acep olamam mı kabulü dergah
Dergah'a Ali'nin farraşı olsam
Ben kulluk etmezsem kul demez Allah
Kavmi kabilesi kardaşı olsam

Gidip söyle beni çok incitmesin
Aynelhak söylerim can acıtmasın
Varsın hiçbir millet kabul etmesin
Erenlerin bir aḅabuşu olsam

Çıkıp kürsüye ey vaiz ulema
Hadis-i müfteri söylüyor amma
Çekip kürsüden indiririm amma
Gerçi harabatı Bektaşi olsam

Silinsem de defteri ümmetlikten
Yine olmam bu ehli cennetlikten
Dönmezem tariki harabatlıktan
Yezit ta'n edici Kızılbaş olsam

Ey hoca ben sana meyledip bakmam
Korkutma cehennem narından korkmam
Muḥubi Ali'yi ateşe yakmam
Agâhî cehennem ateşi olsam

SOFU SEN KENDİNİ ARİF SANIRSIN

Sofu sen kendini arif sanırsın
Benden özge arif yok yok diyerek
Sureti zahirde kafa sallarsın
Oturur kalkarsın hak hak diyerek

Güş eyle pendimi ey sofu zade
Sen bu gönül ile kalırsın dağda
Senin gibi gezer leylek havada
Geçirir ömrünü lak lak diyerek

Onda körsün eğer bunda kör isen
Rahi erenlerden bi haber isen
Yarın hakkın divanına varırsan
Kovarlar dışarı çık çık diyerek

Agâhi'nin bu sözünde durmazsan
Ebedi kör kalın meydan görmezsen
Hacı Bektaş tarikine girmezsen
Sonra canın çıkar hık mık diyerek

GEZERKEN ALLAH'I GÖRDÜM

Gezerken Allah'ı gördüm
Dedi bana hele hele
Yanıldım yanına vardım
Varmayaydım nola nola

Gel beri ey ahmak dedi
Seninle ortakçılık edek
Bana bir çift öküz aldı
İkisi de ala bula

Evlek aldım tohum saçtım
Çec olup meydana geldi
Kendi aldı başlı başlı
Bana verdi sile sile

Ben buna razı olmadım
Gürültü çok niza ettik
Peygamberler bunu duydu
Bayıldılar güle güle

Bana bir sille aşk etti
Ben kaçarak eve geldim
Evrada halim söyledim
Dedi Veli kele kele

ALLAHI SEVERSEN ALLAH

Allahı seversen Allah
Senden gayrı Allah var mı
Cemal'in gördüm hamdülillah
Bana da maşallah var mı

Duydum ki sen evlenmişsin
Hazreti Meryem'i almışsın
Oğlan babası olmuşsun
İsa'yı Ruhullah var mı

Çok rumuzlar söyliyem mi
Bahri umman boylıyam mı
Seni rüsva eyliyem mi
Bana da izullah var mı

Seni bir kişi aldatmış
Aldatmış da iyi etmiş
Hemen bir lokmada yutmuş
Ademi Safiyullah var mı

Allahı seversen Allah
Kullarını unuttun mu
Alıp satarsın gahi gah
Her oynadıkça üttün mü

Ey bizi halk eden halik
Sende görmedim ağalık
İki yetime bir yağlık
Alıp da sen hiç örttün mü

Şu Allaha ne diyesin
Kazanmalı ki yiyesin
Ey Agâhi misin nesin
Hazırca lop var yuttun mu

KUL SABRİ

(1851-1931) Sivas, Şarkışla Hüyük köyündendir. Çağımız tanınmış halk ozanlarından Aşık Ali İzzet'le aynı köylü olan Kul Sabri'nin asıl adı Ali'dir. Cem'lerde, dergahlarda kendisini yetiştiren bir ozandır.

Kul Sabri sazı ve sözü tüm ile Anadolu'yu dolaşmış, mahlasını Hacı Bektaş tekkesi ileri gelenleri vermiştir.

SENSİN BENİ BU SEVDAYA DÜŞÜREN

Sensin beni bu sevdaya düşüren
Hünkâr Hacı Bektaş Veli'sin Şâh'ım
Gurbet ili diyar diyar aşıran
Sensin İmam Hayder Ali'sin Şâh'ım

Devr eder kudretin kevn ü mekânı
Rahmetin tutmuştur iki cihanı
Dertli kullar ister senden dermanı
Cümle ululardan ulusun Şâh'ım

Dağa taşa emr ü ferman eyleyen
Kamu âlemlere divân eyleyen
Miraçta Ahmet'i seyran eyleyen
Gerçek âşıkların yolusun Şâh'ım

Levh-i kalem evvel yazdı bismillah
Sûretin nakşını gördüm eyvallah
Akıl ermez sana sensin sırrullah
Yağan rahmetlerin selisin Şâh'ım

Sabri kulun bağlı kulundur senin
İmâmı Hüseyin gülündür senin
Yeşil beş pençeli elindir senin
Tanrı bahçesinin gülüsün Şâh'ım

ELİFİ İMRANDIR VİRDİM

Elifi imrandır virdim
Okdum ben baylı baylı
Bir menzilhaneye girdim
Yükleri var taylı taylı

Hırka giyer dervişleri
Kulakların mengâşleri
Kırkların pinhan işleri
Çağırıyor leyli leyli

Üçlerin hâkipâyinden
Mücevher kânı soyundan
Cümle nestane suyundan
İçirirler meyli meyli

Ol hakkı hazır bilmeyen
Kendi özünü bulmayan
Hakkınan yoldaş olmayan
Dolaştırır hayli hayli

Kul Sabri'yem elif derdim
Elifi imrandır virdim
Aynımda Ali'yi gördüm
Düştüm hâke paylı paylı

HAK EHLİ CANLAR

Dilen nasihatım hak ehli canlar
İnanın kardaşım sözüm sahidir
Didemden dökülen yaşınan kanlar
Hüseyin-i Kerbela'nın ahıdır

Yatıp uyumazsın oturup durmaz
Oyunbaz sırrına kimseler ermez
Sen körü görürsün kör seni görmez
Müminlerin gönlü nazargâhıdır

Leylẽ-i Kadir'dir bizim gecemiz
Yedi nusha yedi kübra hecemiz
Kırkların ulusu bizim hocamız
Kudretten sebakın verir okutur

Vechindir errahman seb'almesanı
Lütfedip okuttun türlü lisanı
Şu lebin lâ'linden buyur ihsanı
Dedi "doldur bu aşkın kabıdır"

İçtim muhabbetten hak buldu candan
İlikten damardan halloldu kandan
Yüzün görmeyince kalkak bu yandan
Cemalini gören canlar bâkidir

Sabri'nin sinesi ezelden yanık
Gönül sarayına hak oldu konuk
Cihan gaflet'olsa o dost uyanık
Verir her muradı cömert ganidir

NEFİS KUZGUN GİBİ

Nefis kuzgun gibi döner meydanda
Daha senin nefsin kemikte kanda
Terbiye görmemiş handa kûlhanda
Hünkâr sarayına yol olmak ister

Mürşid-i kamilden dersin almayan
Okuduğu ilmin başın bilmeyen
Topuğuna çıkan çaya dalmayan
Dünyada ummana göl olmak ister

Sarıgebe çekirg'almış kurulur
Gurub gelmiş yakasından sarılır
Çaylak da bir serçe tutmuş yorulur
Turna şahin için tel olmak ister

Okuduğun ilmin bilmez başını
Uyuz olmuş kütüklerde kaşını
Eline almış da kibrit taşını
Cevahir elmasa lâ'l olmak ister

Anadan atadan öğüt almayan
Babasının kim olduğun bilmeyen
Urçumun yaptığı sazı çalmayan
Bu Sefil Sabri'ye dil olmak ister

BE ERENLER BENİ YAKTI YANDIRDI

Be erenler beni yaktı yandırdı
Sevdası serimde ahu gözlümün
Kudret içkisinden verdi kandırdı
Gelir kokuları bana nazlımın

Eğinine giyinmiş cennet libası
Yine sen mi geldin ömrüm havası
Bir buse ver aşkına cabası
Yüzünden nur damlar elmas yüzlümün

Mübarek gerdana kılayım nazar
Sevdası serimde hu çeker gezer
Dünya bir teline olur mu pazar
Açılmış gülleri bahar yazlımın

Zatın cemalullah aslın Horasan
Var mıdır efendim dilimde noksan
Bir buse verirsen kuluna ihsan
Alman inkisarın Sabri mazlumun

DERVİŞ RUHULLAH

(1885-?) Asıl adı Rıfkı olup Sakallı Rıfkı diye de tanınmıştır. Genç yaşta Bektaşî dergahına girmiş, Harabi Baba'dan el almış, bu yolda deyişler söylemiştir. Yüksek öğrenimini yarım bırakmış ikinci meşrutiyetten sonra Karagöz'ü canlı olarak sahnelemeyi denemiştir.

Kendi deyişlerinin de bulunduğu "Bektaşi Sırrı" adlı kitabı derleyerek 4 cilt halinde yayınlamıştır. (1912)

Kemalist harekete karşı tavır alan Sakallı Rıfkı Yunanistan'a gitmek sorunda kalmış ve orada ölmüştür.

ENEL-HAK ÇAĞRIR SAZIMIZ BİZİM

Niyaz ehlindeniz zannetme zâhid
Meşhûr-ı cihândır nazımız bizim
Sözümüz mutlaka cânâna ait
Enel-hak çağrır sazımız bizim

Erenler bezmidir meydan-ı irfan
Zulmeti nûr eder inkârı imân
Sâfi ise olur tilkisi arslan
Kaplandan müthiştir tazımız bizim

Kapıdan girmeden düşün derince
Pek dardır yolumuz Sırat'tan ince
Manâ üstesinden okuduk hece
Benzer manâya yazımız bizim

Lâyı unutmuşuz hep deriz illâ
Bu yolda geçmişiz dehre es-salâ
Kitmândır şânımız dönmeliyiz aslâ
Açılmaz münkire râzımız bizim

Bulmuşuz mevlâyı vicdânımızda
Edep müncelidir erkânımızda
Birdir her millet meydanımızda
Türkümüz Kürdümüz Lazımız bizim

Ruhullah bulmuşuz bu demde zâtı
Bir zatta seyrettik ism ü sıfatı
Bir elden içtik ki âb-ı hayatı
Kalmadı kışımız yazımız bizim

HAKİKAT ŞEHRİNDE MANÂ BAĞINDAN

Hakikat şehrinde manâ bağından
Güller derenlere Allah eyvallah
Tecelli bezminin nûr çerağından
Didâr görenlere Allah eyvallah

Hak çerağın yaktı pir Bektâş Veli
Muhabbet neşesi mest etti dili
Bihakkın envâr Murtaza Ali
Cemler sürenlere Allah eyvallah

Ayândır hakikat bir tek noktadan
Noktada gizlidir esrâr-ı yezdân
Noktanın sırrını bize anlatan
Gerçek erenlere Allah eyvallah

Gerçi hâk -i pâyiz meclis-i yâre
Her lahza nâiliz lutf-ı didâre
Enel-hak uğrunda çekilip dâre
Can baş verenlere Allah eyvallah

Sûfi dahi eyliyor cem-i vahdete
Ne yapsın şaşırmış düşmüş gaflete
Şimdi Ruhî gibi arş-ı uzlete
Postu serenlere Allah eyvallah

ARIYIZ BALA BAL KATANLARDANIZ

Vahdet bâdesiyle mestiz ezelden
Elest kadehinden tadanlardanız
Nûr alır çeşmimiz her bir güzelden
Arıyız bala bal katanlardanız

Öyle bir didâre müptelâyız ki
Tektir bu âlemde yoktur şeriki
Bizi harap etti çeşm-i şebrengi
Cünûn-ı gerdânına yatanlardanız

Harâbât mülkünün sultanı olduk
Melâmet ufkunun tabânı olduk
Öyle bir didarın hayranı olduk
Üryân eşiğinde yatanlardanız

Görmüşüz Mansûr'un kanlı dârını
Anladık o dârın hak esrârını
Dünyanın ukbânın bütün vârını
Bir çürük akçeye satanlardanız

Hey Ruhî aşkolsun bu irfanına
Neşeler yağdırdık cem meydanına
Münkir-i hâricinin paslı canına
Kantarlı kütükler atanlardanız

ENEL-HAK UĞRUNDA ÇEKİLİP DÂRE

Çıkılmaz benlikle arş-ı didâre
Varını yoğunu yak da gel derviş
Enel-hak uğrunda çekilip dâre
Mansûr'un camını çak da gel derviş

Erenler bağından koku al koku
Ârif ol kitab-ı elesti oku
Manâ tezgâhında dibâlar doku
Çileyi sırtına tak da gel derviş

Mürşide teslim ol mevtâlar gibi
Sükût eyle görme a'malar gibi
Lakin zamanında deryâlar gibi
Coşup çağlayarak ak da gel derviş

Çıkmasın sekahüm remzi dilinden
Mürşidini hak bil çıkma yolundan
Koku alacaksan manâ gülünden
Rûhi'nin kalbine bak da gel derviş

MUHABBET DEMİDİR HÛ HÛ DİYELİM

Muhabbet demidir hû hû diyelim
Hazırdır mecliste Pir Hacı Bektaş
Elestu bir benim dedi ezeli
Edep erkan ile demiş görelim

Sakidir sunuyor Hacı Bektaş
Koşulduk katara biz dedik beli
Kesret verenlerin kesilsin dili
Zahir batın seyfidir Pir Hacı Bektaş

Çerağalar suşendir imamın sırrı
Zahiri Muhammed batını Ali
Dardan a'yan olur her yerin sırrı
Baba postu mevcut gör Hacı Bektaş

Ayin-i cemler de hazır şahımız
Kase-i kevserdir hem mürşidimiz
Hakikati pervane olmuş yedimiz
Hüseyin mazlumda sır Hacı Bektaş

Rûhî abdal olup gezme yabanda
Ademden hatime can ile tende
Zikrettiğim şeyler cümlesi sende
Top ile çökenden sor Hacı Bektaş

EMİNE BEYZA BACI

(Ölümü 1934) İzmir'de doğmuş Üsküdar'da yaşamıştır. Topkapı Bektaşi Dergahı postnişini Abdullah Baba'dan el alarak yola girmiştir.

BUGÜN BEN PİRİME VARDIM

Bugün ben pirime vardım
Hayırlı himmetin aldım
Aşkın deryasına daldım
Kerem senden şahım Ali
Yetiş Hünkar Bektaş Veli

Muhammed'e bağlı başım
Ali'de biter her işim
On iki imam yoldaşım
Kerem senden şahım Ali
Yetiş Hünkar Bektaş Veli

Hazret-i Hadice Fatma
Katardan kemteri atma
Cürm ü isyanıma bakma
Kerem senden şahım Ali
Yetiş Hünkar Bektaş Veli

Pir elinden dolu içtim
Can ile hem serden geçtim
Erenler rahına düştüm
Kerem senden şahım Ali
Yetiş Hünkar Bektaş Veli

Erenlerin yolu birdir
Mürşidim Abdullah Nur'dur
Musa'nın çıktığı Tur'dur
Kerem senden şahım Ali
Yetiş Hünkar Bektaş Veli

Şahım ululardan ulu
Emine'dir geda kulu
Kevserden himmet bir dolu
Kerem senden şahım Ali
Yetiş Hünkar Bektaş Veli

FEDAYİ BABA

(1855-1940) Amasya'nın Ebemü köyünde dünyaya gelmiştir. Asıl adı Konaşoğlu Hüseyin4dir.

Babasının isteğiyle Amasya Kapıağa Medresesi'ne devam etmiş, hocanın derste Muaviye'yi övmesi üzerine medreseyi terketmiştir.

Deruni Baba'dan el alan Fedayî kendi kendini yetiştirmiş, çok fazla gezip dolaşmıştır.

ARZIHAL EYLEDİM ŞAHLAR ŞAHINA

Arzıhal eyledim şahlar şahına
Kıl derdime derman el'aman dedim
Özüm türab ettim ben dergâhına
Dahi birliğine yok güman dedim

Kameti melektir siması huri
Uğruna koymuşam bu canü seri
Bir ihsan eylersen tez eyle bari
Serde takat yoktur hal yaman dedim

Beni mecnun etti mahmur bakışı
Ciğer kebap aşk od'una yakışı
Rûhum gelüb şu bedene çıkışı
Şefaat kânısın Mustafam dedim

Kaşlar nizam kurmuş kirpik terazi
Nur ile boyanmış yüzünün benzi
Lebin şekerinden ver bazı bazı
Kulundur Fedayî ol zaman dedim

BAŞ UYDURUP GÖZÜN AÇ GEL DİDARA

Baş uydurup gözün aç gel didara
Bu didarda kavga olmaz kal olmaz
Uydur işleğini Hak'ka kul olmaz
Bal bal demek ile ağız bal olmaz

Şimdi rağbet yoktur şu yalan dile
Âlem ârif olmuş bakıyor hâle
Er oldur ki Hak'kın emrini bile
Pir olan kimsede yalan bulunmaz

Sarraf isen gevheri bul lâl'li bul
Derdlilere derman veren Şâhı bul
Evvel kul ol sonra sultanlığı bul
Kul sultandan doğar sultan kul olmaz

Bektaş-ı Veli'ye kılarsan biat
Hatırlar yap gönüle eyle rağbet
Fedayi âlemde el çok begayet
Her el amma nasib veren el olmaz

GELİR GEÇER

Can rahat sihhatli beden olunca
Yıllar aylar günler tez gelir geçer
Gönül mütelâsın arar bulunca
Şiddeti şitalar güz gelir geçer

Arif olan gayri fikire dalmaz
Salim olur özün zulmata salmaz
Vahdet bahçesinin gülleri solmaz
Eyyamı nevbahar yaz gelir geçer

Abı hayat gölü dolar eksilmez
Kuvvet ile kudret yayı yassılmaz
Muhammed Ali'nin ılgı kesilmez
Sulb'den sulbe devri bâz gelir geçer

Mahi taban misli doğar dulunu
Ayet hadis bağlar halkın dilini
Kimse kesemez şer'i ahkâm yolunu
Dünyadan ukbaya iz gelir geçer

Ey Fedâyî ilmi gayıp zuhurun
Gerçek anlar bilir gizler zâhirin
Bilen yoktur kıyametin âhirin
Rivayet dillerde söz gelir geçer

BİR KÂMİL MÜRŞİDE BİAT EDERSEN

Bir kâmil mürşide biat edersen
Eriştirir seni vuslât demine
Ademi zât aslına ricat edersen
Halife olursun rû'yi zemine

Hüseyin aşkına dökersen kân yâş
Bir gün selâhiyyat makanına erer baş
Sima ehli olma sakın ey kardeş
Saf olupta karış ehli yemine

Madeni cevher ol dür gibi hâslan
Rahmet deryasına gark olup ıslan
Sabreyle selâmet köşesin yaslan
Düşürme gönülü dünya gâmına

Bilir misin noldu Firavun gümrah
Felek ayinesin eyledi siyah
Dünya benim diyen bunca padişah
Cümlesi uğradı ecel demine

Ey Fedayi bellidir ol hakka tapan
Dünyada ahiret binasın yapan
Felek gürzün yedi yolundan sapan
Küstah giremez evliyalar cem'ine

AŞKIN ATEŞİNE YANAR AŞIKLAR

Aşkın ateşine yanar aşıklar
Aşıkın halinden cânan habersiz
İkrarın gözetir kavli sadıklar
Adem olamaz ahtı peyman habersiz

Gavvas olup ilmi hikmete daldım
Şah Necef bahrinden cevahir aldım
Neyleyim tabii, Habibi buldum
Yareme em veren lokman habersiz

Derunumda yüzbin leşker doludur
Nısfı Rahman nısfı iblis kuludur
Vücudum şehrinde bir kal'a vardır
Herdem cenk ederler insan habersiz

Akıl sultanını kıl sen havale
İmam mülkün nefsin elinden ala
Şâh-ı Velâyet'ten hüsnü himmet ola
Fetih olmaz ol kale sultan habersiz

Ey Fedayi bu meşayih kavlidir
Kelamı muhtasar ve hem doğrudur
İmam hazinedir iblis uğrudur
Çalar imanını şeytan habersiz

AĞLAYUB YANDIĞIM YÂR SENİN İÇÜN

Nedir benim melûl mahzum gezdiğim
Ağlayub yandığım yâr senin içün
Ciğerciğim delik delik deldiğim
Ağlayub yandığım yâr senin içün

Yandırdın odlara düşürdün nâra
Sinem biryan olmuş ciğerim pare
Lokman ele geçse bulsa bir çare
Yanub yakıldığım yâr senin içün

Canım intizarda gözüm yollarda
Mecnun ettin beni koydun çöllerde
Diyâr-ı gurbette garip illerde
Ağlayup yandığım yâr senin içün

Fedâyî der böyle imiş kaderim
Dünyâ benim olsa şâd olmaz gönlüm
Ehl-i beyt aşkına eğridir boynum
Yanup tutuştuğum yâr senin içün

HOŞMUSUN

Merhaba sen safa geldin cân cânanım hoşmusun
Ay yüzün bedir münir ebrû kemanım hoşmusun

Emrüne ermesin zeval kalbin mükeddar olmasın
Bir günün bin etsin melâ kûhi revanım hoşmusun

Çoktanberi hasret idim gül yüzünü görmeye
Şükür Hakka kavuşturdu mehribanım hoşmusun

Dilbera gün yüzüne bakmaya gözler kamaşır
Şuleler salan cihana mâhi tabanım hoşmusun

Sen misin Kenan ilinden gelen Mısır sultanı
Hublar şahı İbni Yâkup Yusuf imranım hoşmusun

Bu hüsnü bu letafetle gelmemiş cihana mislin
Hemen sen ferdi yektasın şahı hubanım hoşmusun

Kahramanı mağlup eder görende fitne gözlerin
Tığı gamzelerin hatdı servi hiranım hoşmusun

Kaşların resmi Zülfikâr cümle uşağı katleder
Cihanın sahib kıranı Şahı Merdanım hoşmusun

Ey Fedâyî kutbi alem destindedir kâinat
Hükmeden kaftan kafa Süleymanım hoşmusun

SAKİNE BACI

(1842-1942) Şücaaddinli ozan Ali Rıza Hadi'nin kızıdır. Babası Eskişehir Seyit Gazi kasabasına bir saat uzaklıkta bulunan SULTAN ŞÛCA DERGAHI postnişinidir.

Yüz yaşlarında ölmüştür

EZELİ KURDULAR ERKANI YOLU

Ezeli kurdular erkanı yolu
Bu yolun sahibi Muhammed Ali
Pirimi sorarsan Bektaş-ı Veli
Ali Veli gibi er bulunur mu

Oturmuş mürşidler dolu içerler
Dillerinden dürrü gevher saçarlar
Günahlının günahından geçerler
Kusursuz günahsız kul bulunur mu

Mürşidler oturmuş yerli yerine
Kimse eremedi Ali sırrına
Hep dikildik erenlerin darına
Mansur'un çektiği dar bulunur mu

İçelim kırkların içtiği demden
Gönülde kalmasın kaygudan gamdan
Hatice Fatıma girdiği cemden
Ararlarsa böyle cem bulunur mu

Cem cemiyet cümle şeyden uludur
Ayini cem kardeşler Ali kuludur
Üstümüzde duran kudret elidir
Böyle bir mübaret el bulunur mu

Üçler beşler o kapıyı açtılar
Muhabbette miskü anber saçtılar
Haklıyı haksızı orda seçtiler
Suçlu olanlara yer bulunur mu

Unulur mu düşkünlerin yarası
Bulunur mu kalb evinde çırası
Bin Lokman'a varça yoktur çaresi
Medet mürvet diyen can bulunur mu

Beni mesteyledin meyi içirdin
Fırsatın var iken elden kaçırdın
Doksan beş yaş ile günün geçirdin
Geçen günler gibi gün bulunur mu

Sakine bacı der varabilirsen
Can gözün açıp da görebilirsen
Bu sözün fehmine erebilirsen
Bundan büyük sana ün bulunur mu

PİRE DESTANI

Aciz kaldım pirelerin elinden
O pireler neler getti başıma
Kimse bilemez sohbetinden dilinden
Hepisi yumuştu girdi aşıma

Köşe başlarına kurdum kerevet
Pirenin elinden olayım rahat
Tahta kehlesini görmek kerahet
Yine kanım değdi ince dişine

Bu pirenin elinden kurdum berseki
Ben çıkamadım geldi çıktı bir teki
Onu gördü geldi hep gerideki
Hepsi düştüler benim peşime

Pireler buldular benim izimi
Tuttum birisini kırdım dizini
Ova ova hem çıkardım gözünü
Pireler geliyor eli düşene

Pireler hep alayını topladı
Beşi geldi başucumu bekledi
Biri geldi yatağımı yokladı
Vardı gitti haber etti eşine

Pireler de geliyordu yel gibi
Dereden tepeden akan sel gibi
Satın alınmış eli bağlı kul gibi
Hepsi de divan kurdu karşıma

Kimisi çıkıyor anbar üstüne
Birimizi uyutmamak kasdime
Hep çağırdı yaranına dostuna
Hepisi yığıldı benim başıma

Pireler de alayını bağlattı
Pire beni sabaha dek ağlattı
Soktu iğnesini sinem dağlattı
Hepisi yumuştu gözüm yaşına

Tuttum pireleri yere uçurdum
Birini öldürmeden binin kaçırdım
Uyumadan bir geceyi geçirdim
Hepisi gülüştü benim keşime

Çoban tutsak pireleri gütmeğe
Müşteri bulunmaz alıp satmağa
Sol böğrüme vuruncağız depmeğe
Kırayazdı kaburgamı döşümü

Pireleri mencilise koysalar
Herkes eğilip intikamın alsalar
Eğer benim öldüğümü bilseler
Gelecekler mezarımın başına

Pirenin çokluğu vardır eşikte
Çoluğu çocuğu bulur beşikte
Tüyleye tüyleye kalkar döşekte
Hak onara pirelerin işini

Eve girsem üzerime sarılır
Birini öldürsem bini darılır
Kış gelince filcümlesi kırılır
Tutabilsek bu yazın da kışını

Akşam olur biraraya toplanır
Sabah olur yorgan döşek yoklanır
Karnı doyar hiç görünmez saklanır
Birisinin göremedim başını

Hiç bir alaca yok hepisi kara
Urdular sineme açtılar yara
Buna kimse bulamadı bir çare
Fayda yoktur ne söylersek boşuna

Bir elinde iğne bir elinde biz
Şükür ellerinden kurtuldum ucuz
Sakine Bacı'yı etmişler aciz
Kerpedenler değsin ince dişine

BASRİ BABA

(1874-1946) Üsküdar'da doğmuş, idadi eğitimi görmüş, Kapalıçarşı'da yağlıkçılık yapmıştır.

Hüsni Baba'dan el alarak Bektaşi yoluna girmiştir. Mezarı Karaca Ahmet'tedir.

GİRDİM MEYDANA

Zühdü terk eyleyüp girdim meydana
Çerağlar uyandı ikrara geldim
Attım inkarımı geldim imana
Okundu ayatım esrara geldim

Farkı cem'i zevk eyledim o demde
Cem'ülcem'i buldum kendi özümde
İşiden söyleyen Hak'dır dilimde
Nutk-ı Kur'an Hayder Kerrar'a geldim

Kur'an ben imişim bildim anladım
Geçen suçum için pek çok ağladım
Pend-i erenleri bele bağladım
Pirlerin sultanı Hünkar'a geldim

Tecelli eyledi Ali'den Zatı
Cemalinden gördüm ef'al sıfatı
Basri içti andan ab-ı hayatı
Yüzüm hake sürüp hüşyare geldim

ABİD KİSVESİNDE GÖRÜNEN HAK'DIR

Abid kisvesinde görünen Hak'dır
Sen anı gayrıda arama ey can
Batını hak olmuş zahiri halkdır
Gizli sırlarını edeyim ayan

Esma sıfat zattan vücud istedi
Kendi vücudiyle mevcud eyledi
Allemel-esma'yı ta'lim eyledi
Oldu adem ol dem natık-i Kur'an

Evvel ahır zahir batın ademdir
Her bir sırrı anın için mahremdir
Mazi müstakbelde dem hep bu demdir
Külli şey'in halik el'an kema kan

Melamet rahının ola talibi
Enfüs ü afakda görür mahbubu
Her tarikin bunlar oldu mergubu
Hak'ka vuslat etti bu yolda piran

İfna et sıfatın fenafillahda
Yok eyle zatını bakabillahda
Zahir batın sensin kulsun Allah'da
Basri nihayette olmuştur hayran

BİZ NAZENİN BEKTAŞİYİZ

Kayıddan olduk azade
Bir nazenin Bektaşiyiz
Erdik hamd olsun murade
Biz nazenin Bektaşiyiz

Erkanımız erkan-ı hak
Esrarımız anlamaz halk
Biziz işte abd-i mutlak
Biz nazenin Bektaşiyiz

Gördük biz hak cemalini
Cemalinde kemalini
Talibiz hem visalini
Biz nazenin Bektaşiyiz

Yoktur bizde havf ü reca
Gayri bir yana iltica
Okuduk mürşidden heca
Biz nazenin Bektaşiyiz

Aybı gördük nefsimizde
Nefsimizi kıldık mürde
Sultan-ı ruh oldu zinde
Biz nazenin Bektaşiyiz

Nasibi olanlar erden
Geçenler can ile serden
Dem vurur kalubeliden
Biz nazenin Bektaşiyiz

İçtik ol cam-ı vahdetten
Ders aldık nakş-ı suretten
Kurtulduk Basri kesretten
Biz nazenin Bektaşiyiz

RIZA TEVFİK

(1868-1948) Edirne doğumludur. İstanbul Üniversitesi'nde felsefe hocalığı yapmış olmasından dolayı "filozof" olarak da anılır.

Harabi Baba'dan el alarak Bektaşi yoluna girmiştir. Deyişlerini "Serab-ı Ömrüm" adı altına yayınlamıştır.

HARABAT EHLİYİZ BU BİR ALEMDİR

Harabat ehliyiz bu bir alemdir
Şevk ile onda dem sürenlerdeniz
Hesap sorma bize biz hayli demdir
Defter-i amalı dürenlerdeniz

Hun-i dil nuş ettik bezm-i sefada
Zevk-i cavidani bulduk rızada
İfa-yı ahd için vakt-ı belada
Tir-i kahra göğüs gerenlerdeniz

Bu nef-i hodkamı çekip de dare
Gülerek ser verdik ulu serdare
Bir gamze uğruna didar-ı yare
Canla başla gönül verenlerdeniz

Ders alıp cananın fettan gözünden
Şiir meşk eyledik şirin sözünden
Gizlice bir yoldan batın yüzünden
Kabe-yi maksuda erenlerdeniz

Nur-i aşk inince dil-i agaha
Murg-i ruhu saldık ta kurb u gaha
Baba ocağıdır biz o dergaha
Destursuz pervasız girenlerdeniz

Teveccüh kılmadık bab-ı niyaza
İrfanlla eriştik rütbe-yi naza
Aşina çıkmışız şubede baza
Perdenin ardına görenlerdeniz

•

Arifsen kamiller önünde eğil
İlminle öğünme sen kendini bil
Baı-ı marifette biz bir gül değil
Deste deste çiçek derenlerdeniz

Hey Rıza arifiz derviş nihadız
Alaik kaydından çözülmüş şadız
Mest-i layakılız gamdan azadız
Postu meyhaneye serenlerdeniz

GEÇEMEM HOCAM

Bana sual sorma, cevap müşküldür
Ben sana her sırrı açmam hocam
Hakkın hazinesi darı değildir
Cami avlusunda saçamam hocam

Kaydı ahiretle düşmem mihnete
Ben burda memurum şimdi hizmete
Hayvan otlarken gidip cennete
Sana hülle donu biçemem hocam

Miracı anlatma eşek değilim
Bildiğin kadar de melek değilim
Günahkar ademim ördek değilim
Bu ağır gövdeyi uçamam hocam

Halka korku velvele salıp
Dünya ve ahiret bu köhne kalıp
Ben softa değilim cübbemi atıp
İmaret imaret göçemem hocam

Ölümden ürker mi tez olan kimse
Çoktan mazhar oldum ben hak nefese
Bu demi sürerken ecel gelirse
İşimi bırakıp kaçamam hocam

Şarabı menetme, o değil hüner
Aşıkım badesiz pek başım döner
Gönlümde muhabbet ateşi söner
Özrüm var sade su içemem hocam

Nari Cehennemi önüme sürme
Günahımı sayıp kaygılar verme
Kitapta yerini bana gösterme
Ben pek o yazıyı seçemem hocam

Feylesof Rızayım dinsiz anlama
Dini ben öğrettim kendi babama
Her ipte oynadım canbazım amma
Sırat köprüsünü geçemem hocam

SENDEDİR

Gel derviş beri gel yabancı gitme
Her ea arıyorsan inan sendedir
Nefsine buyhude eziyet etme
Kabeyse maksudun rahman sendedir

Çöllerde dolaşıp seraba bakma
Allah Allah deyip sehaba bakma
Talibi hak isen kitaba bakma
Okumak bilirsen Kur'an sendedir

İlminle bir kılı kırka yararsin
Efrafına bakıp kimi ararsın
Gördüğün rüyada sade sen varsın
Bu tehi kubbeyi kuran sendedir

Kılı kırk yarmaya irfandır deme
Ona vahşi bana yandır deme
Şuna gerçek buna yalandır deme
Birinin aslı yok yalan sendedir

Gir gönül şehrine dolaş bir kere
Kıyas et ne imiş güneşle zerre
Yalnız sen kadirsin hayr ile şerre
Şerre nail isen şeytan sendedir

Her şeyin varlığı senin özündür
Kendini çok gören kendi gözündür
Bu mülke hükmeden senin sözündür
Kalıbın kürsüdür sultan sendedir

Hey Rıza takat ok hakkı inkara
Sen mahre imişsin didarı yara
Şimdi agah oldum sırı esrara
Alemi yaradan vicdan sendedir

VAHİD DEDE

(1875-1950) Asıl adı Vahid Lütfi Salcı'dır. İstanbul'da doğmuş Kırklareli'nde ölmüştür. Trakya yöresinde Kızılbaşlık-Bektaşilik konusunda önemli araştırmalar yapmıştır. "Hıristiyan Bektaşi Şairleri", "Türk Alevi Kadın Şairleri" gibi çalışmaları ne yazık ki yayınlanmamıştır.

EYERENLER BEZMİMİZE

Ey erenler bezmimize
Gel dediniz geldim işte
Tatlı canını sen bize
Ver dediniz verdim işte

Dinle öten bülbülleri
Kokla lale gülleri
Bahçemizdeki sünbülleri
Der dediniz derdim işte

Kaldım bir aba bir hırka
Onu da soyundum Hak'ka
Sen vucudunu çarmıha
Ger dediniz gerdim işte

Yeter çektiğin azab renc
Artık maceralardan geç
İçimizden bir güzel seç
Sev dediniz sevdim işte

Ayır dolunu boşunu
Vahid iyi bil dostunu
Dergahımıza postunu
Ser dediniz serdim işte

HÜNKAR HACI BEKTAŞ VELİ

Velilerin velisisin
Hünkar Hacı Bektaş Veli
Er Türklerin birisisin
Hünkar Hacı Bektaş Veli

Horasan elinden geldin
Osmancığ'a öğüt verdin
Dört köşeye yetüp erdin
Hünkar Hacı Bektaş Veli

Sen inkılapçı bir ruhsun
Sevgililer gibi şuhsun
Bize ikinci bir Nuh'sun
Hünkar Hacı Bektaş Veli

Karaüyük'de oturdun
Anadolu oldu yurdun
Sen milli bir devlet kurdun
Hünkar Hacı Bektaş Veli

Kitaplar açar kaparım
Nurdan çelenkler yaparım
Türk olduğuna taparım
Hünkar Hacı Bektaş Veli

Pirim Ahmed Yesevi'dir
Yerin kalbimin evidir
Kulun Vahid Alevidir
Hünkar Hacı Bektaş Veli

FAHİR

(1884-1966) İstanbul'da doğmuş Saint Mari Fransız okulunda eğitim görmüştür. Asıl Adı Yusuf Nizameddin Fahir Ataer'dir. Mehmet Ali Hilmi Dedebaba'dan el almış, Kadıköy Mecidiye dergahında babalık yapmıştır.

HORASAN ERLERİ TÜRK SERVERLERİ

Horasan erleri Türk serverleri
Hacı Bektaş Veli ocağındanız
Hakikat ilminin hak rehberleri
Sultan Seyyid Ali bucağındanız

Balım Sultan bizim rehnümamızdır
Abdal Sultan pişüvamızdır
Kaygusuz Sultan da muktedamızdır
Selman ü Kanber Ali uşşakındanız

Yücedir uludur Türktür soyumuz
Hacım Sultan Şah'a çıkar yolumuz
Sarı İsmail'le Saltuk ulumuz
Kara Ahmet Veli uşağındanız

Kara Donlu Candır türbedarımız
Resul Yusuf Bali şehsüvarımız
Emrem Sultan Kazar hemvarımız
Hızır Lale Bali burçağındanız

Rum erleri hepsi ser tacımızdır
Mürşidin didarı Mi'racımızdır
Ana bacı bizim öz bacımızdır
Sultan Mürsel Bali yasağındanız

İskender'le Otman Baba şahımız
Seyyid Haşim Baba hem penahımız
Muhammed Ali'ye varır rahımız
Hilmi Dede'm köktür biz sakındanız

Atandır Fahira şah-ı Horasan
İmam Musa Kazım ceddindir sultan
Muhammed Ali'nin izinde olan
Düldül'üz Mi'racın burakındanız

GİRENLERE AŞK OLSUN

Şahım Al-i aba'ya
Erenlere aşk olsun
Meydan-ı Mürteza'ya
Girenlere aşk olsun

Meydan bir özge yerdir
Bilmek anı hünerdir
Erkan-ı erenlerdir
Gelenlere aşk olsun

Koç kuzulu bir koyun
Olub derinden soyun
Orda mürşide boyun
Verenlere aşk olsun

Mürşid Hayder Ali'dir
Hak anda müncelidir
Eli hak'kın elidir
Bilenlere aşk olsun

Bu yol inceden ince
Kılıçtan da keskince
Mürşid nasihatince
Gidenlere aşk olsun

Tevallayı gönülden
Getirdim Fahir elden
Mürşidi can ü dilden
Sevenlere aşk olsun

VERDİM BAŞI ERENLERE

Verdim başı erenlere
Ne hoş bir kurban dediler
Selam verdim hemdemlere
Gir işte meydan dediler

Çıktım kırklar meydanına
Girdim Ali erkanına
Daldım aşkın ummanına
Aşk olsun ey can dediler

Aradım hayli dem yari
Bulunca gizli esrarı
Tecelli eyledi Bari
Aşka bu burhan dediler

Yerli yerinde durdular
Niyaz edüb oturdular
Orda bir erkan kurdular
Yok burda an şan dediler

Haber sorduk biz güllerden
Cevab aldık bülbüllerden
Gelişin hangi illerden
Gel söyle ihvan dediler

Bu yerde meram hasıl
Olur kul Halik'a vasıl
Öz öze kalma gel katıl
Ol sen de mihman dediler

Ben Fahir 'im fahr ederim
He gülerim zevk ederim
O mecliste erenlerin
Cümlemiz yeksan dediler .

NEYZEN TEVFİK

(1879-1953) Bodrum'da doğdu. Küçük yaşta sara hastalığına tutuldu. Babasının isteği doğrultusunda kaydolduğu İzmir idadisi'ni terketti. Ceketinin altına sakladığı neyi ile İzmir Mevlevihanesine gidip gelmeye başladı. 19 yaşında İstanbul'a gelip Fatih Medresesine devam etti.

1902'de Sütlüce Bektaşi Dergahı Piri Münir Babadan nasip alarak Bektaşi yolunu seçti.

Ney çalarak geçimini sağladı, mey ile arası hep iyi oldu.

Deyişlerini "Azab-ı Mukaddes"de topladı.

İKRARNÂME

Münir Baba Tekkesi'nden dönerken

Vâdi-i sedâya düştüm, pür-gamım şâhım Ali
Kimsesiz kaldım karanlık günde gümrâhım Ali
Doğmuyor mihr-i ümidim, çıkmıyor mâhım Ali
Gelmiyor mu gûşune bu ah-u eyvâhım Ali?

Merhamet et hâlime her şey'e agâhım Ali,
Var mı senden başka söyle ilticagâhım Ali?

Rûsiyâhım, pür günâhım yok yüzüm Peygamber'e
İstemem bir türlü gitmek böyle rûz-ı mahşere,
Eylerim belki tesadüf der iken bir rehbere,
Düşmüşüm elsiz ayaksız Âstan-ı Haydar'e

Merhamet et hâlime her şey'e agâhım Ali
Var mı senden başka söyle ilticagâhım Ali

Tuttuğum râh-ı şekaavetten hacil oldum, hacil
Çeşm-i im'ânım kapandı, bâtınen kaldım alil
Halim hoş görmemek de sence şimdi müstehil
Nazra-ı affında çünkü "İnnehü şey'ün Kalil"

Merhamet et hâlime her şey'e agâhım Ali
Var mı senden başka söyle ilticagâhım Ali?

Âdeta çıldırmışım sahbâ-yı lâ'l-i yârdan
Giymişim bir pîrehen ki nescolunmuş nârdan
Beldeki zunnâr-ı teslimiyyetimse mârdan
Çektiğim gamsa sayılmaz yârdan , ağyârdan

Merhamet et halime her şey'e agâhım Ali
Var mı senden başka söyle ilticagâhım Ali?

Çıkmıyor bir an ciğerden derd-i sevdâ hançeri
Pençe-i aşkın esîrî olduğum gündenberi
Tâ süveydâ-yı dilimde hecri yârın ahkeri
Ol kadar yandım yıkıldım ki unuttum her yeri

Merhamet et hâlime her şey'e agâhım Ali
Var mı senden başka söyle ilticagâhım Ali?

Cinnet-i sevda ile bir anda yaptım bin günâh
Piş-i çeşm-i haalkde oldum hacîl-ü rûsiyâh
Taş çıkardım âdetâ şeytana giydirdim külâh
Pek yazık oldu bahar-ı ömrüme ettim tebâh

Merhamet et halime her şey'e agâhım Ali
Var mı senden başka söyle ilticagâhım Ali?

Çok gönül kırdım gücendirdim cevân-ü pîrden
Her nasılsa saptı bir kerre yolum tedbirden
Gerçi dönmez mukteza-yı tal'im takdîrden
Himmetim hâli değil lâkin buna te'sîrden

Merhamet et hâlime her şey'e agâhım Ali
Var mı senden başka söyle ilticagâhım Ali?

İktibâs-ı feyz için mihr-i Mûnir'inden senin
İşte ettim âsitân-ı aşkına vaz'ı cebin
Dergehinden boş çevirmezsin beni kalbim emin
Daima ağlar yanar bir bendenim zâr-u hazîn

Merhamet et hâlime her şey'e agâhım Ali
Var mı senden başka söyle ilticagâhım Ali?

Pençezed şehbâz-ı husnet gerdenemrâ ez kemîn
Der dilem peydâşud angeh şahhezar âh-u enîn
Mondeem bî-hod zi la'l-i yâr-i sevdâ aferîn
Çün şodem bidâr kez men mîreved iman-u din

Merhamet et hâlime her şey'e agâhım Ali
Var mı senden başka söyle ilticagâhım Ali?

Ahsen-i takvim-i hilkat levh-i didârındadır
Reng-i rahmet bûy-ı şefkat varsa gülzârındadır
Her hakiykat, ma'rifet esrâr-ı âsârındadır
Merhem-i zahm-ı dilim dest-i şifâbârındadır

Merhamet et hâlime her şey'e agâhım Ali
Var mı senden başka söyle ilticagâhım Ali?

Olmıyanlar kâşif-i esrâr-ı ders-i men aref
Anlamaz can vermeyi uğrunda ey Şah-ı Necef
Kâinata mûr-ı şemsindir veren san-u seref
Teşne-i sahbâ-yı affim defter-i isyan be-kef

Merhamet et hâlime her şey'e agâhım Ali
Var mı senden başka söyle ilticagâhım Ali

İşte benden yüz çevirdi âşinalar büsbütün
Bir enîsim kalmadı endîşeden başka bugün
Destgîrim Neyzen-i bîçâreyi bir dem düşün
Nûr-ı çeşmin ol İmâmeyn-i güzin bâşı içün

Merhamet et hâlime her şey'e agâhım Ali
Var mı senden başka söyle ilticagâhım Ali?

FELEK

Yamansın her zaman aldattın beni
Kâh düşürdün kâhi kaldırdın felek!
Mecnun'sun diyerek Leyla peşinden
Issız vadilere saldırdın felek!

Rehbersin dedin ben ise kördüm
Elimle başıma çok çorap ördüm
Kendimi bıraktım âlemi gördüm
Hesapsız günâhlar aldırdın felek

Şifâdır dedin zehir tattırdın
Gençliğin okunu boşa attırdın
Körlerin yurdunda ayna sattırdın
Çıkmaz sokaklara daldırdın felek!

Barışmadı gönlüm merd ile zenle
Ne bir iş bilenle ne boş gezenle
Hicran köşesinde bozuk düzenle
Neyzen'e her telden çaldındın felek!

KOŞMA

Hicrân kucağında tuttuğun sırdaş
Çağlamış bulanmış durulmuş olsun
Sözüne sazına güven de yanaş
Kulağı ezelden burulmuş olsun

Boş kafa gezdiren seyyahlar gibi
Keşkülünün delik çıkmasın dibi
Ârifden anlasın seçsin garibi
Hakiykat yolunda yorulmuş olsun

Taban tepmiş olan gam kervânında
Dostunu konuklar tatlı canında
Koçlar gibi duran pîr meydanında
Aslanlar yurdunda kurulmuş olsun

Gel dese de bakma nâkes aşına
Bir fırsat arar da kakar başına
Dostun nâmerd dehrin mihenk taşına
Felâket pazarında vurulmuş olsun

Duysun aşkın elindeki rebâbı
Okunsun alnında çille kitabı
Neyzen gibi günâhının hesabı
Mezara girmeden sorulmuş olsun

DEĞİL Mİ?

Ulu Tanrı'm akıl ermez sırrına
Bin bir ismi hakda pinhân edersin
İçirirsin sabrın peymânesini
Hikmetini sonra ayan edersin

Gizlenirsin bir nüvenin içinde
Âdemin de şeytanın da cinin de
Her milletin ayrı ayrı dininde
Şirke küfre raybı birhân edersin

Aşk olursun gönlümüzü yakarsın
Leylâ olur karşımıza çıkarsın
Rakıyb olur canımızı sıkarsın
Vuslatını bize hicrân edersin

Bozuktur düzenin olmazsın akort
Tavşana kaç dersin tazıya aport
Haham paspas hoca ettikçe zart zurt
Alay eder güler isyân edersin

Sen indirdin yere şu dört kitabı
Ayrı ayrı her birinin hisabı
Her bir dînin sensin putu mihrâbı
Yalanına kendin iman edersin

Zerdüşt olmuş görünmüşsün ateşte
Brahmen'in Vişno'sısın güneşte
Bir parlayış parladın ki Kureyş'te
Mahbûbunu zatına şân edersin

Hem goncasın hem bülbülsün hem diken
Hem canansın hem de çileyi çeken
Hikmetine defineler açıkken
Seyyâh derviş olur selmân edersin

Yok olmadan var olmanın yolu yok
Kendin gibi seni arayan pek çok
Hiç şaşırmaz kaderden attığın ok
Sevdiği aşka nişan edersin

Çiftçi olur öküzünü haylarsın
Ağa olur hizmetkârı paylarsın
Yersin göksün yıllar günler aylarsın
Asırları toplar bir ân edersin

Görünürsün her velîde delide
Mustafa'da Avam'da Pandeli'de
Bin maymuncuk gibi her bir kilide
Hem uyarsın hem de bühtan edersin

Nevşe olur gizlenirsin şarabda
Helâl haram yazılırsın kıtabda
Sevdâlarla şu inleyen rebâbda
Sensin âşıkları nalân edersin

Zincir olur mecnunları bağlarsın
Görür acır karşısında ağlarsın
Irmak olur dere tepe çağlarsın
Tûfân olur dehri vîrân edersin

Bir ot idin kamış oldun ney oldun
Feryâdına karşılık hey hey oldun
Su, kök, iliz asma üzüm mey oldun
Her katranı bana ummân edersin

Çıban olur enselerde çıkarsın
Yanar canın yine kendin yakar sıkarsın
Kendin yapar kendin sıkarsın
Sigortadan ne kâr ziyân edersin

Bir irâden adam yapar eşeği
Azlolurken batar ona döşeği
Gazabındır şu felâket şimşeği
Her nereye çaksan sûzan edersin

Çıkmayan bir candan umut kesilmez
Rahmetinden zerre bile eksilmez
Gözümüzü senden başkası silmez
Güldürmeden önce giryân edersin

Şımartırsın bir sonradan görmeyi
Öğretirsin halka çorap örmeyi
O çalarken tam gözünden sürmeyi
Yakalarsın hapse fermân edersin

Zengin olur kasaları kitlersin
Fakir düşer garip başın bitlersin
Deri kemik beden bizi ciltlersin
Hicrânlara canlı divan edersin

Lâ'netin mi şu Şîn İslam kapısı
Yedi cehenneme bedel yapısı
Zebânilerde mi bunun tapısı
Bu çeteyi sen perîşân edersin

Dâr-ün Nedve midir şu Dâr-ül hikme
Savurdular birbirine çok tekme
Kuyruğu sakattır pek hızlı çekme
Eşeklerle bizi handân edersin

Kudururlar arpalıkla tiridle
Girişirler kaf göz yüz dividle
Geğirirler anırırlar tecvidle
Harf-ı meddi yular kolan edersin!

Fitne için yeter İzmir'li Cüce
Yelken takar devedeki hörgüce
Kürek çeker akıntıya her gece
Boklu dereye mi kaptan edersin

Nerde olsa başındadır belâsı
Hased fitne o fir'avn'ın Musâ'sı
Cehil gurûr ve şâire cabası
Sakla domuzlara çoban edersin

Sana giren çıkan nedir be dürzü
Dersin bana ey Allahın öküzü!
İçirirsin on dört bin okla düzü
Beni bulutlarda mihman edersin!

Serserînim düştüm aşkınla meye
Nasıl girdin elimdeki şu neye?
Hem seversin beni Neyzen'im deye
Hem de sarhoş diye destân edersin

NACİ KUM

(1894-) Seydişehir'de doğmuştur. Uzun yıllar öğretmelik yapmış, Salih Niyazi Baba'dan "el" almıştır.

Halk kültürü konusunda araştırmaları vardır.

LEDÜN KİTABINDAN AÇTI BİR YAPRAK

Ledün kitabından açtı bir yaprak
Üstadım bana her varı gösterdi
Men aref dersinden açtı bir sebak
Yine rümuz-i esrarı gösterdi

İlm-el-yakin seçtim batn-ı kitabı
Ayn-el-yakin geçtim zıll-ı hicabı
Hak-kal-yakin içtim şerab-ı nabı
Devran cam-ı Cem'den darı gösterdi

Taht-ı Süleyman'a geçtim oturdum
Aksal-müntehada bir eyyam durdum
Kuş dilinden bilir aşina sordum
Perdedar mur ile marı gösterdi

Bülbül feryadına lisanım uydu
Dil derunumdaki efganı duydu
Aşık can ü teni yolunda koydu
Dostuna feryad ile zarı gösterdi

Ruha aşina yok her diyarında
Dehrin bu şüun-i bi kararında
Maceramız gizli cümle varında
Narında nur nurunda narı gösterdi

Hak künh-ü kemalin göstermiş ayan
Kitab-ı tabitte eylemiş beyan
Tasarruf mülkünde han olan insan
Vech ü likasında yari gösterdi

Üstadım Hünkar'ım Hazret-i Bektaş
Odur hak sureti gönlümde nakkaş
Naci bu esrarı sakın etme faş
Sana Hak'dan değer karı gösterdi

DÜNYAYI BOŞ SANMA

Dünyayı boş sanma hey kuru kafa
Cennet cehennemi dünyada tek bil
Aldanma kürside söylenen lafa
Eder vaiz sözü efsane teşkil

Sen doğdun anandan geyimsiz çıplak
Ruhun saf vücudun nur ile mutlak
Yüce mertebeni etmişler alçak
Sana bu derece hiç layık değil

Hak bir ayna gibi halk etti seni
Ayırmadı sende ruh ile teni
Ba'nın altındaki noktayı, beni
Anlayana ya dost deyerek eğil

Halk etmiş yaradan sana da bir eş
Sağından solundan doğurmuş güneş
Ruhunda parlasın sönmeyen ateş
Zulmeti çevrenden kov da süpür sil

Dünyayı bir hayal sanıp da kanma
Aç gözünü yavrum sakın aldanma
Cennet elindeyken tamuda yanma
Huriler gılmanlar burada tekmil

Busede badede özge lezzet var
Aşk ehli alemde muhabbet arar
Derlerse dem çekmek vucuda zarar
Söyle ki zehr olur şifaya tebdil

Ey Naci sözünü uzatma bitir
Anlayana olsun sözlerin iksir
Hüsün gülşeninde özüne yitir
Nutkun meclislerde kalsın tatlı dil

AŞIK VEYSEL

(1894-1973) Veysel Şatıroğlu, Şarkışla'nın Sivrialan Köyü'ndendir. Yedi yaşında çiçek hastalığından dolayı gözlerini kaybedince bağlama ile tanışır. 1931'de Sivas'ta düzenlenen "Aşıklar Bayramına" katılarak adını duyurur, şehir şehir, köy köy, dolaşarak sazı ile deyişlerini dile getirir.

Veysel ozanlık geleneğinde bereketli Sivas toprağının ürünüdür ve onu en iyi "toprak" deyişi anlatır.

BU ALEMİ GÖREN SENSİN

Bu alemi gören sensin
Yok gözünde perde senin
Haksıza yol veren sensin
Yok mu suçun burda senin

Kainatı sen yarattın
Her şeyi yoktan var ettin
Beni çıplak dışar'attın
Cömertliğin nerde senin

Evli misin ergen misin
Eşin yoktur bir sen misin
Çarkı sema nur da sensin
Bu balkıyan nur senmisin

Kilisede despot keşiş
İsa Allahın oğlu demiş
Meryem Ana neyinmiş
Bu işin var bir de senin

Kimden korktun da gizlendin
Çok arandın çok izlendin
Göster yüzün çok nazlandın
Yüzün mahrem ferde senin

Binbir ismin bir cismin var
Oğlun, kızın ne hısmın var
Her bir irenkte resmin var
Nerde baksam orda senin

Türlü türlü dillerin var
Ne acayip hallerin var
Ne karanlık yolların var
Sırat köprün nerde senin

Ademi sürdün bakmadın
Cennette de bırakmadın
Şeytanı niçin yakmadın
Cehennemin var da senin

Veysel neden aklın ermez
Uzun kısa dilin durmaz
Eller tutmaz gözler görmez
Bu acayip sır da senin

BENİ HOR GÖRME KARDEŞİM

Beni hor görme kardeşim
Sen altınsın ben tunç muyum
Aynı vardan var olmuşuz
Sen gümüşsün ben sac mıyım

Ne varsa sende bende
Aynı varlık her bedende
Yarın mezara girende
Sen toksun da ben aç mıyım

Kimi molla kimi derviş
Allah bize neler vermiş
Kimi arı çiçek dermiş
Sen balsın ben cec miyim

Topraktandır cümle beden
Nefsini öldür ölmeden
Böyle emretmiş yaradan
Sen kalemsin ben uç muyum

Tabiata Veysel aşık
Topraktan olduk kardaşık
Aynı yolcuyuz yoldaşık
Sen yolcusun ben bac mıyım

UZUN İNCE BİR YOLDAYIM

Uzun ince bir yoldayım
Gidiyorum gündüz gece
Bilmiyorum ne haldeyim
Gidiyorum gündüz gece

Dünyaya geldiğim anda
Yürüdüm aynı zamanda
İki kapılı bir handa
Gidiyorum gündüz gece

Uykuda dahi yürüyom
Kalmaya sebep arıyom
Gidenleri hep görüyom
Gidiyorum gündüz gece

Kırkdokuz yıl bu yollarda
Ovada dağda çöllerde
Düşmüşüm gurbet ellerde
Gidiyorum gündüz gece

Düşünülürse derince
Irak görünür görünce
Yol bir dakka miktarınca
Gidiyorum gündüz gece

Şaşar Veysel işbu hale
Gah ağlaya gahi güle
Yetişmek için menzile
Gidiyorum gündüz gece

BİR SEHER VAKTİNDE

Bir seher vaktinde gençlik çağımda
Hayali kalbime geldi gizlendi
Boynum eğri seme sarhoş gezerken
Aklımı başımdan aldı gizlendi

Bu sevda başımdan ınmaz dedi
Aşkın deryaları durulmaz dedi
Her güzele meyil verilmez dedi
Bir baktı yüzüme güldü gizlendi

Hayal mıdır rüya mıdır ben şaştım
Çok aradım köşe köşe dolaştım
Sevda derler bir sahile ulaştım
Aşkın deryasına daldı gizlendi

Melek miydi huri miydi peri mi
Bir güzele benziyordu durumu
Dedi Veysel faşeyleme sırrımı
Bilmem nere gitti noldu gizlendi

SIRRI RENGE BOYANDIM

Göklerden süzüldüm tertemiz indim
Yere indim yerli renge boyandım
Bozbulanık bir sel oldum yürüdüm
Çeşit çeşit türlü renge boyandım

Azgın azgın çağlayarak akarak
İnsafsızca tahrip edip yıkarak
Ne utandım ne kimseden korkarak
Kusur gühan kirli renge boyandım

Bir kuru sevdanın peşine düştüm
Nice kayalardan taşlardan uçtum
Irmağa kavuştum kendimden geçtim
Utandım da arlı renge boyandım

Yüzlerimi yere vurdum süründüm
Çok dolandım ırmak oldum göründüm
Eleklerden geçtim yundum arındım
Kemaline karlı renge boyandım

Irmak olup kavuşunca denize
Dalgalandık coştuk taştık biz bize
Çok zaman seyrettim aya yıldıza
Aydın parlak nurlu renge boyandım

Veysel yoktan geldim yok olup geçtim
Ben diyenler yalan gerçeği seçtim
Bir buhar halinde göklere uçtum
Kayboldum sırlı renge boyandım

MELÛLİ

(1892-1989) Kürt soyundandır. Asıl adı Karaca olup Afşin'in Kötüre köyünde dünyaya gelmiştir.

Çocuk yaşta Arapça öğrenmiş ardından Afşin Ermeni Mektebinde eğitim görmüştür.

25 yaşında yola giren Melûli'nin deyişleri "Melûli Divanı" adıyla yayınlanmıştır.

ÇIKTI GÖKLERE DAYANDI

Çok şükür açıldı bize bugün meydan-ı Kerbelâ
Biz imamlar varisiyiz mirasımızdır bu bela
Anın için başımıza yezitler açtı bin bela
Acısın bu halimize o güzel mazlumlar şâhı
Çıktı göklere dayandı yetim mazlumların âhı

Şekmetti işte felek göründü bize âkıbet
Çevirdi her yanımızı tükenmez derd-i mihnet
Yaralandı ciğerimiz kalmadı sabır ve takat
Acısın bu halimize o güzel mazlumlar şahı
Çıktı göklere dayandı yetim mâzlumlar âhı

Bu ah ü figanımıza yatan şehitler uyandı
Ağladı gökte melekler ye's-i matem bağladı
Bir biz değil, bunu duyan bütün insanlar ağladı
Acısın bu halimize o güzel mazlumlar şahı
Çıktı göklere dayandı yetim mazlumların âhı

Melûli'yim bu ateşin dumanını gören yoktur
Allahın rızası için bir teselli veren yoktur
Acınıp bu halimize yetimleri soran yoktur
Acısın bu halimize o güzel mazlumlar şahı
Çıktı gökleri dayandı yetim mazlumların âhı

BENDE İKEN BEN HÜSEYNE

Bende iken ben Hüseyne
Gayrıya minnetin nedir
O bana padişah iken
Gayrıya minnetim nedir

Budur muradım her zaman
Ayrılmasın gönlüm bir an
Düşman olsa cümle cihan
Gayrıya minnetim nedir

Kimse bakmasa yüzüme
Hiç melal gelmez özüme
Odur görünen gözüme
Gayrıya minnetim nedir

O hüda-i ekber iken
Hem zünub-i gaffar iken
Böyle bir şahım var iken
Gayrıya minnetim nedir

Melûli'yim bu pazarım
Gayrilere yok nazarım
Şah Hüseyin der gezerim
Gayrıya minnetim nedir

YOLDAŞ BULANA NE MUTLU

İki güzel bir hal ile
Bahçesindeki gül ile
Hakka giden hak yol ile
Yoldaş bulana ne mutlu

Hak ile batılı bilen
Dost aşkıyla içi dolan
Ölmeden evveli ölen
Yoldaş bulana ne mutlu

Öfkelenip darılmayan
Tamah kıskanç görülmeyen
Yol uzarsa yorulmayan
Yoldaş bulana ne mutlu

Sen ben davasından geçen
Hakikat sofrasın açan
Birlik konup birlik göçen
Yoldaş bulana ne mutlu

Melûli tek dostu gören
Her varlığın dosta veren
İkrarına sadık duran
Yoldaş bulana ne mutlu

HAKKI ADEM İLE BİRLİK BİLMEYEN

İkrar verip ikrarından dönenin
Nefse uyup zevk atına binenin
Kuzgun gibi kokmuş leşe konanın
Lanetleyin gitsin karadır yüzü

Secde-i ademden yüzün çeviren
Başından yuları kırıp sıyıran
Yaptığı binayı tepip deviren
Münafık mürtaddır çürüktür özü

Sıdk-ı hulûs ile yola gelmeyen
Gönülden şüpheyi atıp silmeyen
Hakkı adem ile birlik bilmeyen
Bilmez Ademdeki esrarı, razı

Kendin beğenenden kaçın uzağa
Düşürür insanı çıkmaz tuzağa
Koymayın kargayı gülşene, bağa
Ne bilsin güldeki o nazik nazı

Melûli'yim yolum düştü kalleşe
Çok çalıştım çıkamadım ben başa
Soyu bozuk yola gelir mi, haşa
Gerçeği göremez kör doğmuş gözü

YUMUŞAK OL İPEK GİBİ

Yumuşak ol ipek gibi
Diken gibi batan olma
Şol saldırgan köpek gibi
Şuna buna çatan olma

Kardeş gibi herkes ile
Kimseye düşünme hile
Tanrı emreylemiş kula
İçinde kin tutan olma

Hasetten zinadân kaçın
Affedilmez sonra suçun
Bir olsun dışınla için
Ham sofuluk satan olma

Tatlı dilli güleç yüzlü
Temiz kalpli doğru sözlü
Fitne fucur olma gizli
Şeytan yolu tutan olma

Melûli'ye dikkat eyle
Var herkese hürmet eyle
Kâmillere hizmet eyle
Kamâlete atan olma

EY GÖNÜL BİZ DOSTUN DEVRİŞANIYIZ

Ey gönül biz dostun devrişanıyız
Dergah-ı alimiz dost otağıdır
Can teslim etmişiz koç kurbanıyız
Gerdana çalınan dost bıçağıdır

Cenneti parasız zahide vardık
Cehennem korkusun gönülden sildik
Huriyi gılmanı biz burda bulduk
Bizim cennetimiz yar kucağıdır

Okuduk Kuran'da man'ai hece
Bize ders veremez dede ve hoca
Muhammed miraca gidermiş gece
Bizim miracımız dost otağıdır

Arapça bilmezem Türkçe'dir sözüm
Dosttan gayrısını hiç görmez gözüm
Günde yüz bin kere sürerim yüzüm
Hac'c el-ekberimiz dost ayağıdır

Söyletmeyin şu Meluli deliyi
Nideyim ben gelip geçen nebiyi
İsa gibi diri kılan ölüyü
Sol lebinden akan dost ırmağıdır

HAKKA GİDEN RUHANİYİZ

Hak'ka giden ruhaniyiz
Hak yolunun kurbanıyız
Hak bizde biz burhanıyız
Bilmeyenler cühelâdır

Sadıkız biz sözümüzde
İkilik yok özümüzde
Perde kalkmış gözümüzde
Gördüğümüz tek mevladır

Allah için yol yaparız
Yeni doğmuş kul yaparız
Hoş çiçekten bal yaparız
Arı bize müptelâdır

İçimizde aşk pınarı
Başımızda nakş buharı
Gözümüz görmez ağyarı
Muradımız bir Leyâ'dır

Melûli kâmil insanız
Lâf değil dilli Kur'anız
Mazharı sırrı sübhanız
Yerimiz arş-i âlâdır

AŞIK ALİ İZZET

(1902-1981) Şarkışla'nın Hüyük köyünde doğdu. Küçük yaşta saz çalıp söylemeye başladı. Hacı Bektaş Dergahına giderek İzzeti adını aldı. 1940'lı yıllarda Köy Enstitülerinde saz öğretmenliği yaptı. 1949'da komünizm propagandası yaptığı iddiası ile birkaç ay tutuklu kaldı.

1961'de Aşıklar Derneği'ne girdi. 10 Ekim 1981'de Ankara'da öldü.

HÂŞA HİKMETİNE KARIŞMAM AMMA

Hâşa hikmetine karışmam amma
Âşıkınım duramıyom görünce
Senin işin var mı bu ne muamma
Günah m'olur hata m'olur sorunca

Gizli sırlı ayıpları görürsün
Mekânın yok imiş nerde durursun
Gönlün olduğuna bol bol verirsin
Bir cömert ganisin gönlün olunca

Sesin duyan deniz coşar bulanır
Yüzün gören dağlar yanar küllenir
Deryan mı çoğalır neren bollanır
Şu gözümün yaşın yere dökünce

Sağ yüzün gündüzdür yakar lambayı
Sol yüzün gecedir ışıtır ayı
Şimden sonra kınamayın kimseyi
Sen gibi büyükler hatır yıkınca

Harun Korun ettin kimini Tanrı
Kimini aç susuz koydun ahirî
Ben cömerdim deyi öğünme bari
Al'İzzet kuluna böyle bakınca

HALİK MİSİN MAHLUK MUSUN YA NESİN

Halik misin mahluk musun ya nesin
Her şey sana ayan beyan ya Ali
Hâşa iki değil sen bir danesin
Hikmetine hayran cihan ya Ali

Gâhi İsa oldun nurda göründün
Gâhi Musa oldun Tur'da göründün
Gâh İbrahim oldun narda göründün
Yakmaz seni ateş suzan ya Ali

Muhammed Mustafa hısmımsın dedi
Kanımsın canımsın cismimsin dedi
Âşık oldu sana şanımsın dedi
Gökteki melekler süphan ya Ali

Şu dağlara emretseniz yarılır
Irmaklara dur deseniz durulur
Hasan Hüseyn baş'için bir su verilir
Yanıyor yüreğim büryan ya Ali

Ahret kumandanı kusura bakma
Günahı yakmadan kulunu yakma
Al'İzzet'i ahrette susuz bırakma
Elaman elaman ihsan ya Ali

KIZILIRMAK DEĞİL BEN BİR DERYAYIM

Kızılırmak değil ben bir deryayım
Her su bulandırmaz ummanlar gibi
Kerbelâ çölüyüm kanlı deryayım
Şehit düştüm sabi sibyanlar gibi

Ehl-i beyittenim Yezit değilim
Gerçek erenlerim ben yad değilim
Çok şükür yalancı şahit değilim
Yüzü kara kâfir insanlar gibi

Muhammed emine iman getirdik
Çok konuştuk karşısında oturduk
Allahı da davet ettik getirdik
Kendi hanemize sultanlar gibi

Haneler şad oldu nur ile doldu
Koca âlem bize bir sofra oldu
Mekke'ye tekkeye ne hacet kaldı
Kâbe bize geldi mihmanlar gibi

Al'İzzet ben hakka mihman konuğum
Mansur gibi berdar bağrı yanığım
Şimdiki değilim eski aşığım
Fuzulî neslinden erenler gibi

AYRI AYRI BU DİN NEDİR

Bir Allah'ı tanıyalım
Ayn ayn bu din nedir
Senlik benliği nidelim
Bu kavga döğüş kin nedir

Issız dünyayı doldurdu
Kendini kula bildirdi
Kabil Habil'i öldürdü
Orta yerdeki kan nedir

İbrahim Kabi'yi kurdu
Nemrut ateşe buyurdu
Hak sevdiğini kayırdı
Yanmaz ateş suzan nedir

Yanmadı Davut'un eli
Zaptetmişti cümle ili
Süleyman'ın türlü dili
Kuşlar bilir per cin nedir

Hak Yusuf'u nazar etti
Kardeşleri kuyya attı
Züleyha peşinden tuttu
Aşk içinde bühtan nedir

Gökten kitap indirdiler
Kör sofular kandırdılar
Kerem Aslı'ya yandırdılar
Bu asılsız yalan nedir

Musa Tevrat'a hak dedi
Firavun aslı yok dedi
İsa incil'e bak dedi
Sonra gelen Kuran nedir

Cennet cehennem kurdular
Halkı böyle korkuttular
Hilafet davasın sürdüler
Bu geçimsiz sultan nedir

Geçim için aldattılar
Ham yemeğe bal kattılar
Çoklarını yaldattılar
Hani huri gılman nedir

Gel bu söze hak diyelim
Yalanları çok diyelim
Gel Allaha yok diyelim
Şu yer gök ay gün nedir

Ali İzzet batın ilmine
Nedir cebrail emine
İnan rabbülalemine
Bu gavur müslüman nedir

DEVRANİ

(1928-1993) Asıl adı Hasan'dır. Şarkışla'nın Hüyük köyündendir. Yakın köylüsü Aşık Veysel'in, köylüsü Ali İzzet'in çırağı sayılır

DÜNYA KURULMADAN VAR İDİ ALİ

Hak'kın kandilinde gizli nihanda
La mekan elinde sır idi Ali
Kündü kenzin esrarı andadır
Dünya kurulmadan var idi Ali

Ferіştahlar kendi nurundan oldu
Sen kimsin diye cibrile sordu
Cibril bilemedi kanadı yandı
Ol zaman kandilde nur idi Ali

Ol vakit kün dedi dünya kuruldu
Ademi balçıktan yaptı yoğurdu
Kendi anasını kendi doğurdu
Bey nokta altında bir idi Ali

Ademin bezminden şite erişti
Müminin evrakı ona karıştı
Ayin oldu yasin ile görüştü
Evrakı ezelden dür idi Ali

Kur'an'da Ali'dir İncil'de İlya
Zebur'da Papa'dır Tevrat'ta Ülya
Yoktan vareyledi bu cümle eşya
Devrani kapında kulundur Ali

CİSMİMİZ VARDIR

Sorma ne hacet bizleri sofu
Ta ezel künyede ismimiz vardır
Dünya kurulmadan yüzbin yıl evvel
Ol yeşil kandilde cismimiz vardır

Kandilin içinde nur olan biziz
Lah mekan elinde sır olan biziz
Cümle ululardan ulu olan biziz
Bil cümle eşyada vasıfımız vardır

Hikmet deryasına yelken açmışız
Tevellayı teberradan seçmişiz
Kanat vurup cibril ile uçmuşuz
Men arif sırında keşfimiz vardır

Miraçta kelamı bizler vasfettik
Şir donuna girdik hatemi yuttuk
Kendimiz mancıkla havaya attık
Dört kitap içinde lavsumuz vardır

İlmi cavidanı virt eden biziz
Turda len tanıyı halk eden biziz
Devrani dünyayı terk eden biziz
Edep haya erkan hıfsımız vardır

DAR GÜNÜMDE SENDEN YARDIM İSTERİM

Ceddim Şeyh Merzuban Ol Koca haydar
Dar günümde senden yardım isterim
İnanmış kalmışım ezel-evraktan
Dar günümde senden yardım isterim

Zikreder ismini bırakmam dilden
Severim aşk ile can-ı gönülden
Yüzbin cefa etsen dönmem yolumdan
Dar günümde senden yardım isterim

Tuttum eteğinden bırakmam elim
Ben senin kapında bir etna kulum
Eleste gününden bağlıdır belim
Dar günümde senden yardım isterim

Bir ismin Veli'dir bir ismin Sultan
Koyma zulumatta gel bizi kurtar
Yarın mahşer günü isterim didar
Dar günümde senden yardım isterim

Devrani pirinden arar çareyi
Erenler cömerttir sarar yareyi
Üstümüzden kaldır derdi belayı
Dar günümde senden yardım isterim

ADİL ALİ ATALAY

(1936-) Kemaliye'nin Gözaydın köyünde doğmuştur.

"Aguçan" ocağındandır. Deyişlerini "Vaktidolu" adıyla da söyler. Alevi-Bektaşiliğe ilişkin eserleri Can Yayınları adı altında yayınlanmaktadır.

HAKİKATİN İZİ ERENLER YOLU

Hakikatin izi erenler yolu
Gerçek bulur yalan dolan bulunmaz
Cümlemiz olmuşuz mürşidin kulu
Kamil olan gelir cahil gelemez

Çağıranı duyar cevap veririz
Hak ile görürüz, hakla yürürüz
Cihana bedeldir bizim birimiz
Arif olan anlar cahil bilemez

Her çiçekten tadar balı alırız
Zehirini atar tatlı kalırız
Derdi dert saymayız, hep şen oluruz
Dertsiz olan bizim derdi bilemez

Dilimiz hal dili, söyler duyarız
Hakikatle hak yoluna uyarız
Günahı kir diye aşkla yuyarız
Aşksız olan hak sırrına giremez

Adil Ali Vaktidolu çal çağır
Gafil olanların yükleri ağır
Hakikat kelamın duymaz ki sağır
Hakkı bilen haklı yoldan dönemez

VER ABDAL MUSA

Niyet ettim dost kitabın tabına
N'olur muradımız ver Abdal Musa
Katarda, didarda yazdır tapuna
Durmuşum darına sor Abdal Musa

Pişirip müridin hakka gönderen
Değirmeni sağdan sola döndüren
Nice abdalların nasibin veren
Bize de nasibi ver Abdal Musa

Teke bey'in ateşini söndüren
Peşi sıra dağı taşı gönderen
Müminlerin günahını yunduran
Bizim de günahı yun Abdal Musa

Bir geyik donuna girip görünen
Kaygusuz'un oku ile vurulan
Dergaha girince orda sır olan
Bizlere de şimdi sır Abdal Musa

Dağdan dağa uçarsuyu uçuran
Yılda iki sefer dağdan geçiren
Çeşmelerden bal akıtıp içtiren
Bizlere de badeni sun Abdal Musa

Kurtlar ile zalim malını kıran
Koltuğunda oku avcıya sunan
Aleni aşikar keramet veren
Bize kerametin sun Abdal Musa

Adil Ali Vaktidolu halleri
Hak uğrunda kesilmesin yolları
Gönül bahçesindeaçan gülleritk
Mümin canlarına sun Abdal Musa

AŞIK MAHZUNİ

(1938-) Afşin'in Berçenek köyünde doğdu. Asıl adı Şerif Cırık"tır.

Deyişlerinde toplumsal sorunlara özel bir vurgu vardır.

EY ARAPÇA OKUYANLAR

Ey Arapça okuyanlar
Allah Türkçe bilmiyor mu
İngilizce Fransızca
Bize hitap kılmıyor mu

Çalışanlar geri kalmaz
Çalışmayan bir halt bilmez
Yalnız fikirler ölmez
Peygamberler ölmüyor mu

Bizimdir bu bahçe bağlar
Bizimdir bu yeşil dağlar
Canı sağ olsun softalar
Ayakkabı çalmıyor mu

Dost gezer dostluk bağında
Biz olur bizlik dağında
Gavurun Merih çağında
Alem bize gülmüyor mu

Bir bülbül getirmez yazı
Yalınız bülbül avazı
Mahzuni korkmadan sazı
Kainat'a çalmıyor mu

HAYDAR'I KERRAR'I SEVMEYEN ADEM

Haydar'ı Kerrar'ı sevmeyen adem
Yüzbin hac eylese boşa güvenir
Ehli-beyte gönül vermeyen adem
Yazık dört duvara taşa güvenir

Sofular duaya, soysuzlar şere
Pirler mürşitlere, talipler pir'e
Sadıklar ârife, ahmaklar köre
Âşıklar gözünde yaşa güvenir

Evliyası bitmez Anadolu'nun
Derdi mi tükenir derviş yolunun
Kırar kanadını hak'kın kulunun
Cahil cennetteki kuşa güvenir

Gerçekler gerçeği gerçekce över
Pişman beynamazlar bağrını döver
Dünyada Allahın kuluna söver
Ahrette mübarek naşa güvenir

Der Mahzuni Şerif, gördüğün yurtlar
Gezip dolaştığım ovalar sırtlar
Yaz gününde kuzu koymayan kurtlar
Ben gözlerim diye kışa güvenir

DÖRT KAPI KIRK MAKAM HAKTIR DİYENLER

Dört kapı kırk makam haktır diyenler
Kırkından birine girsin görelim
Hak'tan gayrı nesne yoktur diyenler
Hak yolunda başın versin görelim

Şu yüce dağlarda ışık ışılar
Işığın huzmesi bağrımı deler
Nuh'un gemisini bilen kişiler
Yüzdüğü deryaya girsin görelim

Maşukundan âşıkının yazması
Cahile kolaydır yoldan azması
Kendini bilmeyen küfe bozması
Hüseyn'e can baş versin görelim

Ben kâmil isterim fezada uçsun
Ben ârif isterim ikiyi seçsin
Ben âşık isterim serinden geçsin
Yaptığına divan dursun görelim

Kâmilin sözünden ârifler anlar
Canândan ayrılmaz canoğlu canlar
Şah-Merdan'a gücüm yeter diyenler
Mahzuni Şerifi vursun görelim

HUDEY HUDEY

Gücenme ey sofu baba
Biz aşığız kör değiliz
Ver bir selam al merhaba
İkiliğe yar değiliz

Adem olan adem sever
Adalete boyun eğer
Kul hakkı dünyayı değer
Biz cana kıyar değiliz

Gider kul Mahzuni gider
Gider dostu tavaf eder
Benim bildiğim bu kadar
Cahile uyar değiliz

Hudey hudey hür aşkına
Biz içeriz pir aşkına
Adaletsiz padişahın
Ateşler düşsün köşküne

ALİ KIZILTUĞ

(1944-) Divriği'nin Mursal Köyündendir.

TUTAR ZÜLFİKARI KIRARIM ALİ

Sen gittin gideli deliye döndüm
Her gün gözyaşımı dökerim Ali
Ana bacı kardaş bilmez diyorlar
Duydukça içimi çekerim Ali

Seni sevenlerin yaralı dertli
Şu elin zalımı bizden kıymetli
Keramet sahibiydin güçlü kuvvetli
Yoksa bir kul idin öldün mü Ali

Zalimin zulümü bizi yakarsa
Bizi ağladıp karşımızdan bakarsa
Ahrette elimiz boşa çıkarsa
Tutar zülfükarı kırarım Ali

Zalim yazdı katlimize fermanı
Tütüyor başımda derdin dumanı
Geleceksen tez gel tam da zamanı
Yoksa ikrarımdan dönerim Ali

Kızıltuğ'um pire gönül bağladım
Yıllar var ki için için ağladım
Can boğaza geldi küstüm söyledim
Yine senden özür dilerim Ali

KAYNAKÇA

Ahmet, Refik; Onaltıncı Asırda Rafizilik ve Bektaşilik, İst. 1932

Akdağ, Mustafa; Türkiye'nin İktisadı ve İçtimai Tarihi, Tekin Yay., İst.1979

Akta, Ali/Yüce, Sabri; Aşık Kul Fakir, İst, 1991

Araz, Nezihe; Gelin Canlar Bir Olalım, Hürriyet Yay., İst.1984

Aslanoğlu, İbrahim; Kul Himmet Üstadım Sivas 1976

Aşık Veli; Kültür Bak. Yay., Ank. 1984

Atalay, Adil Ali; Abdal Musa Sultan ve Velayetnamesi, 5. Baskı,Can Yay., İst.1994

Noksani Baba,Can Yay., İst. 1992

Atalay, Besim; Bektaşilik ve Edebiyatı, Ant. Yay., İst 1991

Baş, Arif; 18. Yüzyıl Halk Ozanlarından Aşık İbrahim, Ank, 1991

Başgöz, İlhan; Aşık Ali İzzet, İş Bankası Yay., Ank. 1979

Yunus Emre, İst 1990

Bayrak, Mehmet; Halk Hareketleri ve Çağdaş Destanılar, Yorum Yay., Ank. 1986

Eşkiyalık ve Eşkıya Türküleri, Yorum Yay., Ank. 1985

Bayrı, M. Halit; Kızılbaş Şairleri, Eminönü Halkevi Dergisi 1940

Bender,Cemşid; Kürt Uygarlığında Alevilik, Kaynak Yay., İst. 1991

Bezirci, Asım; Türk Halk Şiir I. II Say Yay., İst, 1993

Bırge John Kıngsley; Bektaşilik Tarihi, çev. R. Çamuroğlu, Ant Yay., İst. 1991

Birdoğan, Nejat; Anadolu'nun Gizli Kültürü Alevilik, Berfin Yay., İst.1994

İttihat Terakki'nin Alevilik Bektaşilik Araştırması, Berfin Yay., İst.1994

Çelebi Cemalettin Efendi'nin Savunması (Müdafa), Berfin Yay., İst. 1992

Anadolu ve Balkanlarda Alevi Yerleşmesi, Alev Yay., İst.1992

Bozkurt, Fuat; Aleviliğin Toplumsal Boyutları Yön Yay., İst. 1990

Semahlar, Cem. Yay., İst. 1990
Çatak, Ali; Seyrani, Kayseri 1992
Çırakman, Hüseyin; Dünün ve Bugünün Halk Ozanları, Ank. 1993
Çorumlu Halk Ozanları, Alev Yay., İst 1992
Dağlı, Muhtar Yahya; Bektaşi Nefesleri/Bektaşi Tomarı, İst. 1935
Dieri, Anton Jozef; Anadolu Aleviliği, Çev. Fahrettin Yiğit, Ant Yay., İst. 1991
Devrani, Hasan; Yırtık Aba, Çankaya Belediyesi Yay. Ank. Tarihsiz
Edhem, İbrahim; Halk Şiirinde Hallac-ı Mansur, İst. 1969
Eröz, Mehmet; Türkiye'de Alevilik Bektaşilik, İst 1977
Erseven, İlhan Cem; Alevilerde Semah, Ekin Yay., Ank. 1990
Ergun, Sadeddin Nüzhed; Bektaşi Şairleri Nefesleri Cilt 1,2. Baskı, Maarif Kitapevi Yay., 1955
Bektaşi-Kızılbaş Alevi Şairleri ve Nefesleri (17. Asırdanberi), Cilt II,2 Baskı, Maarifet Kitapevi-Yay., İst. 1955
Bektaşi-Kızılbaş Alevi Şairleri ve Nefesleri (19. Asırdanberi), Cilt III, MaarifeKitabevi Yay., Ank. 1956
Ergüven, Abdüllah Rıza; Türk halk Yazını, Yaba Yay., Ank. 1983
Eyüboğlu, İsmet Zeki; Abdal Musa, Geçit Yay. İst., 1991
Hatayi (Şah İssmail), Geçit Yay., İst. 1991
Yunus Emra, Geçit Yay., İst. 1991
Alevi Bektaşi Edebiyatı, Der. Yay., İst. 1991
Şeyh Bedreddin ve Varidat, Der Yay., İst. 1992
Eyüboğlu, Sebahattin; Pir Sultan Abdal, Cem Yay., İst. 1977
Yunus Emre, Cem Yay., İst. 1991
Fedayi Baba; Divan, Hazırlayan, Abdullah Çelebi, İst. 1991
Fığlalı. Ethem Ruhi; Türkiye'de Alevilik Bektaşilik, Selçuk Yay., Ank. 1991
Fuzûli; Eserlerinden Seçmeler, Morpa Yay., İst. 1992
Gölpınarlı, Abdulbaki; Vellayetname-ı Hacı Bektaşi Veli, İnkilap Yay., İst. 1964
Alevi Bektaşi Nefesleri, 2. Baskı, İnkılap Kitabevi Yay., İst. 1992

Yunus Emre ve Tasavvuf, 2. Baskı, İnkilap Kitabevi Yay., İst. 1992
Türk Tasavvuf Şiiri Antolojisi, Milliyet Yay., İst. 1972
Kaygusuz Abdal, Kul Himmet, Hatayi, İst. 1962
Yunus Emre Divanı, Der. Yay., İst. 1991
Gölpınarlı/Boratav; Pir Sultan Abdal, Der Yay., İst 1991
Gürel, Ziya; Halk Aşıklarından Deyişler, Ank. 1980
Güzel, Abdurrahman; Kaygusuz Abdal Bibliyografyası, Kültür Bak Yay., ank. 1981
Kaygusuz Abdal'ın Mensur Eserleri, Kültür Bak. Yay., Ank. 1983
Harabi; Harabi Divanı, Emek Basımevi, Ank. 1959
Hayreti; Divan, Hazırlayan, Mehmet Çavuşoğlu, İst. 1981
Kaleli, Lütfi; Mevlana -Yunus ve Hacı Bektaş, Alev Yay., İst. 1993
Kaygusuz, Bezmi Nusret; Şeyh Bedrettin Simaveni İzmir, 1957
Keçeli, Şakir; Alevilik/Bozkırda Yanan Ateş, Ank. 1994
Kıvılcımlı, Hikmet; Dinin Türk Toplumuna Etkileri, Diyaelektik Yay., İst 1994
Koca, Turgut/ Onaran, zeki; Güldeste,Nefesler, Ezgiler, Ank. 1987
Koca, Turgut; Bektaşi Alevi Şairleri ve Nefesleri, Marif Kitaphanesi Yay., İst. 1990
Kocatürk, Vasfi Mahir; Tekke Şiir Antolojisi, İst. 1968
Köprülü, M. Fuad; Türk Edebiyatında İlk Mutassavvuflar, Ank.
Latifi; Latifi Tezkiresi, Kültür Bak. Yay., Ank. 1990
Mahzuni Şerif; Seçme Şiirler, Prospero Yay., Ank. 1994
Massignon, Louis; Hallac-ı Mansur, Derleyen, Niyazi Öktem, Ant. Yay., İst. 1994
Mehmet Ali Hilmi; Dedebaba; Divan, İst. 1986
Melikoff Irene; Uyur İdik Uyardılar/Alevilik Bektaşilik Araştırmaları, Çev. T. Alptekin, Cem Yay. İst. 1994
Metin, Ali; Pençei El Aba, İst. 1992
Metin, İsmail; Alevilerde Halk Mahkemeleri, İst.1992
Neyzen Tevfik; Azab-ı Mukaddes, Ayyıldız Yay., Ank.1994
Ocak, Ahmet Yaşar; Türk Halk İnançlarında ve Edebiyatında

Evliya Menkıbeleri, Kültür Bak. Yay., İst. 1983
Kalenderiler, TTK Yay., Ank. 1992
Babailer İsyanı, Dergah Yay., İst. 1980
Bektaşi Menkıbenamelerinde İslam Öncesi İnanç Motifleri, İst. 1993
Oğuz, M. Öcal; Yozgat'ta Halk Şairliğinin Dünü Bugünü; Kültür Bak. Yay., Ank. 1994
Oruçoğlu, Muzaffer; Baba İshak Destanı, Tufan Yay., İst. 1993
Oytan, M. Tevfik; Bektaşiliğin İçyüzü, Cilt I,II, 9. Baskı, Maarif Kitabevi Yay, İst. 1992
Özkırımlı, Atilla; Alevilik-Bektaşilik, Cem Yay., 2. Baskı İst. 1993
Alevilik Bektaşilik ve Edebiyatı, Cem Yay., İst. 1985
Öz, Baki; Osmanlıda Alevi Ayaklanmaları, 2. Baskı Ant Yay., İst. 1992
Öz, Gülağ; Aşık Veysel, Ayyıldız Yay., Ank. 1994
Öztelli, Cahit; Bektaşi Gülleri/Alevi-Bektaşi Şiileri Antolojisi, Milliyet Yay., İst. 1973
Dertli-Seyrani, Varlık Yay., İst. 1964
Pir Sultan Abdal, Özgür Yay., 7. Baskı, İst. 1989
Yunus Emre, Özgür Yay., 7. Baskı, İst. 1986
Öztoprak, Halil; Kuran'da Hikmet Tarihte Hakikat, Can Yay., İst. 1990
Özsoy, Ali; Ali Özsoy Dede Şiirleri, Görüşleri, Alev Yay., İst. 1991
Pehlivan, Battal; Anadolu'da Alevilik, Alev Yay., İst. 1992
Pir Sultan Abdal, Alev Yay., İst. 1993
Allah, Yaprak Yay., İst. 1991
Püsküllüoğlu, Ali; Türk Halk Şiiri Antolojisi, Bilgi Yay., Ank.
Samancıgil, Kemal; Bektaşilik Tarihi, Tecelli Matbaası, İst. 1945
Alevi Şairleri Antolojisi,İst. 1946
Sağ Arif Değirmenin Bendine, Alev Yay., İst 1993
Saulnier, Mine G.; Gülün Öteki Adı, Mitos Yay., İst. 1992
Sevengil, Ahmet; Yüzyıllar Boyunca Halk Şiiri, İst. 1965
Seyid, Ali Sultan; Velayetnamesi, Hazırlayan, Bedri Noyan, Ayyıldız Yay., Ank.

Seyid, Nesimi; Divanından Seçmeler, Hazırlayan, K.E. Kürkçoğlu, Kültür Bak. Yay. Ank. 1985
Seyirci, Musa; Abdal Musa Sultan, Der Yay., İst.
Seyid, Nizamoğlu; Divan, Hazırlayan, Adil Ali Atalay, Mehmet Yaman, Can Yay., İst.1990
Şener, Cemal; Alevilik Olayı, Ant Yay., İst 1990
Tamsöz, Bedihan; Osmanlıdan Günümüze/ Kadın Şairler, Ayyıldız Yay., Ank. 1994
Telli, Ozan; İsyan Damarına Kan Gerek-Destanlar, Yurt Kitap-Yay., Ank. 1991
Temren, Belkıs; Bektaşiliğin Eğitsel ve Kültürel Boyutu, Kültür Bak. Yay., Ank.1994
Tuncalı, Ali İhsan; Emlek Alevi Şairleri, Ank. 1967
Uluçay Ö.; Gülbang/Alevilikte Dua, Adana 1992
Kaygusuz Abdal Sultan, İst. 1994
Şah Hatayi ve Alevilik, Adana 1993
Ulusoy, Cemalettin; Alevi-Bektaşi Yolu, Hacı Bektaş 1986
Virani; Divan, Hazırlayan, M. Halid Bayrı, İst.1959
Yağız, Süleyman; Yürü Bre Hızır Paşa, Üççiçek Yay., İst. 1982
Yemini; Hazreti Ali'nin Faziletnamesi, Çev. Abbas Altınkaş, Can Yay., 7. Baskı. İst.1995
Yenisey, Fazıl; Bektaşi Kadın Şairlerimiz, İzmir 1946
Yıldırım, Ali; Pir Sultan Abdal, Yaşamı Sanatı Deyişleri, Ayyıldız Yay., Ank. 1994
Karacaoğlan, Yaşamı Sanatı Şiirleri Ayyıldız Yay., Ank 1994
Yörükoğlu, Rıza; Okunacak En Büyük Kitap İnandır, Alev Yay., 3. Baskı, İst. 1992
Zelyut, Rıza; Halk Şiirlerinde Gerçekçilik, Ayko Yay., Ank. 1982
Halk Şiirinde Başkaldırı, Sosyal yay., İst. 1989

ALİ YILDIRIM

1962 Sivas-Saraç doğumlu. A.Ü. Hukuk Fakültesi mezunu. Mayıs dergisini çıkardı (1986). ÇHD Genel Sekreterliği yaptı. Kitapları: Kimliksiz Asi Çiçek (Akademi Kitapevi Başarı Ödülü, 1984), Belgelerle FKF /Dev-Genç II cilt, Ateşte Semaha Durmak, Bir Ayaklanmadır Gülüşün, Karacaoğlan Yaşamı Sanatı Şiirleri, Pir Sultan Abdal Yaşamı Sanatı Şiirleri, Başlangıcından Günümüze Alevi Bektaşi Deyişleri II cilt, Osmanlı Engizisyonu (Musa Anter ve Basın Şehitleri Araştırma İnceleme Birincilik Ödülü, 1996).

YÜZ OZAN BIN DEYİŞ

"Kul Mustafa, Derun Abdal, Noksani, Azbi, Şiri, Kalbi, Sadık Baba, Behlül Dana, Sırrı, Kul Cevri, Kul Şükrü, Dertli, Güvenç Abdal, İbrahim, Muharrem Mahzuni, Didari, Feryadi, Kenzi, Hakkı, Vehbi, Bosnavi, Hatifi, İlhami, Mirati, Kemter, Veli, Seyrani, Derviş Ali, Boran, Türabi Dedebaba, Perişan, Fenni, İsmail, Ferhad, Derviş Tevfik, Matlubi, Hitabi, Haki, Ceyhuni, Eşref, Hilmi, Mihrabi, Cemali, Gülsüm, İkbal Bacı, Şehribani, Künci, Münire, Harabi, Agahi, Kul Sabri, Derviş Ruhullah, Emine Beyza, Feryadi, Sakine, Basri, Rıza Tevfik, Vahit, Fahir, Neyzen, Naci Kum, Aşık Veysal, Meluli, Ali İzzet, Devrani, Adil Ali, Mahzuni, Ali Kızıltuğ. "

"Deyişler donmuş, hareketsiz, cansız söz kalıpları olmayıp tam tersine bütün zamanların ruhunu, hareketliliğini, dünyasını kendi özünde taşıyabilme özeliğine sahiptir. Binikiyüzlerden günümüze kadar gelen bin yıllık bir serüven tüm renkleriyle söz söz, dize dize girmiştir deyişlere.

Deyişler Yunusların sevgi evreninin de taşır bize Pir Sultanlar'ın başkaldırı evrenini de. Bütün ... ileni, zalimi-başkaldıranı, aşkı-doğayı somut, ... uluruz deyişlerde."

ISBN:975-7059-05-6 (Tk. no)
975-7059-07-2